

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Yabancı Dil Öğreniminin Bireylerin Sosyal Yaşamına Etkisi: Isparta'da
Öğretmenler Üzerine Bir Araştırma**

Hazırlayan
Ceyda DEMİRKAN
0330203263

Danışman
Prof. Dr. Şaban SİTEMBÖLÜKBAŞI

ISPARTA - 2008

T.C
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

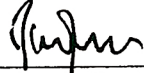
TEZ SAVUNMASI ve SÖZLÜ SINAV TUTANAĞI

Gönderen : ..... Kamu Sineği ..... EABD Başkanlığı

Gönderilen : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Enstitü Anabilim Dalımız **YÜKSEK LİSANS / ~~DOKTORA~~** Programı öğrencisi
..... Ceylan Demirkan ..... tez çalışmalarını sonuçlandırmış ve
kurulan jüri önünde tezini savunmuştur. Sınav tutanağı aşağıdadır.
Tez Adı Değişikliği **YAPILDI / YAPILMADI**

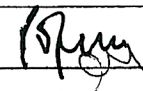
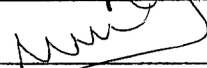

18.04.2008
Tarih

Enstitü Anabilim Dalı Başkanı

SINAV TUTANAĞI:

Jürimiz Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 25./39. maddesi uyarınca 18.04.2008 ..... Ceylan
günü saat 13.30'de toplanmış ve yukarıda adı geçen öğrencinin Talancı Dil Öğretimi .....
Bireysel Sosyal Yaşamına Etkisi: İspanya'da Öğretmenlik .....
konulu tezini incelemiş ve yapılan sözlü sınav sonunda **OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞU** ile aşağıdaki kararı
almıştır.

KABUL   RED   DÜZELTME

Tez Sınavı Jürisi	Ünvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	Prof. Dr. Bilal İsmet Ergüven	
Üye	Prof. Dr. Saban S. Temboğulbaş	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Cemal Baltacı	
Üye		
Üye		

Yukarıda adı geçen öğrenci Sınav Tutanağı'nda belirtildiği üzere mezun olmaya **HAK KAZANMIŞTIR / KAZANMAMIŞTIR**.
Gereğini rica ederim.

ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU KARARI :   Tarih: Karar No:

Enstitü Müdürü

MADDE-25 Tez Sınavının tamamlanmasından sonra Jüri tez hakkında salt çoğunlukla "KABUL", "RED", veya "DÜZELTME" kararı verir. Bu karar, Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili Enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir. Düzeltme alan öğrenci bir sonraki dönemde kayıt yaptırmak zorundadır.

MADDE-39 Tez Sınavının tamamlanmasından sonra Jüri tez hakkında salt çoğunlukla "KABUL", "RET" veya "DÜZELTME" kararı verir. Bu karar, Anabilim Dalı Başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili Enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin Yüksek Öğretim Kurumu ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç altı ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tez kabul edilmeyen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

*Canım Anneme ve Babama
ve Eşim Kamil Demirhan'a*

ÖZET

YABANCI DİL ÖĞRENİMİNİN BİREYLERİN SOSYAL YAŞAMINA ETKİSİ: ISPARTA'DA ÖĞRETMENLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
DEMİRKAN, Ceyda
Yüksek Lisans Tezi, Kamu Yönetimi ABD
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Şaban SİTEMBÖLÜKBAŞI
Nisan 2008, 91 sayfa

Bilgi teknolojilerinin hızla gelişmesi bugün dünyanın her köşesine bilginin kolaylıkla ulaşmasını sağlamaktadır. Küresel gelişme toplumları etkileyerek, bilgi ve kültür aktarımını hızlandırmaktadır. Gelişen dünyada uluslararası iletişimi ve ilişkileri geliştirmek, bu rekabet ortamında gelişen teknoloji ve ticaretin dışında kalmamak için mutlaka dünyaya açılmak zorunludur. Bunun için her bireyin en az bir yabancı dil öğrenmesi gerekir. Ancak bu yabancı dili geliştirirken, kendi dilinin kültürel değerlerini de kaybetmemesi önem taşımaktadır. Bugün Türk eğitim sisteminde okullarda gençlerimize bir ya da daha fazla yabancı dil öğretilmektedir. Osmanlı devletinde Tanzimat döneminde dış ticaretin gelişmesiyle birlikte yabancı dil öğrenme gerekliliği de ortaya çıkmıştır. Tanzimat döneminde resmi okullarda Fransızca öğrenimi başlatılmış, daha sonra Almanca'ya ilgi gösterilmeye başlanmıştır. Bu dönemde devlet tarafından ve gayrimüslim halk tarafından yabancı dilde eğitim veren okullar açılmaya başlanmıştır. Cumhuriyet döneminde bu okullar açılmaya devam edilmiştir. Günümüzde yabancı dil öğrenmenin gerekliliği artmış ve yabancı dilde eğitim veren okulların sayısı da çoğalmıştır. Türk eğitim sisteminde Anadolu Liseleri ve Süper Liseler adı altında okullar açılmıştır. Zamanla Süper Liseler de kapatılmış ve varlıklarını Anadolu Lisesi adı altında devam ettirmektedirler. Anadolu liselerindeki yabancı dil öğretim programı da değişmiş ve liselerin dört yıla çıkarılmasıyla yabancı dil öğretimi dört yıla yayılmıştır. Bu çalışmada yabancı dil öğrenen bireylerin gelişen dünyaya bakış açılarını ve yaşam tarzlarındaki değişikliği incelemeye çalıştık. Yabancı dil bilen bireylerin sosyal yaşamlarında ne gibi değişiklikler olduğu ve alışkanlıklarının değişip değişmediği sorularına cevap aranmıştır. Yabancı dil bilen ve bilmeyen bireyler arasındaki farklar ve yaşam biçimlerindeki değişiklikler bulunmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil öğrenimi, sosyal yaşam

ABSTRACT

THE EFFECTS OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING ON INDIVIDUALS' SOCIAL LIVES: A RESEARCH AMONG TEACHERS IN ISPARTA

DEMİRKAN, Ceyda

M.A. Thesis, Department of Public Administration

Supervisor: Prof. Dr. Şaban SİTEMBÖLÜKBAŞI

April 2008, 91 pages

The rapid development of information technology enables reaching the knowledge easily to every part of the world. By affecting the societies, global development accelerates the transfer of knowledge and culture. It's absolutely necessary to open up the world not to be out developing technology and trade and to improve international communication and relations. For this reason, each person needs to know at least one foreign language. But while improving this foreign language, he/she shouldn't lose his/her own language's cultural values. Today in our Turkish educational system, students are taught one or more foreign languages at schools. With the improvement in foreign trade at Tanzimat period in Ottoman Empire, the necessity of language learning has appeared. The learning of French language has been shown itself at Tanzimat period in Ottoman Empire. After that, people in Ottoman Empire have shown interest in German language. In this period many schools which gave education in foreign language were started to open by Ottoman government and non-Muslim people. These kinds of schools were lasted to open in the Republic period. Today the necessity of learning a foreign language and the number of that kind of schools have increased. In Turkish education system, schools have been opened in the name of Anatolian High Schools and Super High Schools. After than Super High Schools have been closed and changed into Anatolian High Schools. The education program of foreign language has been changed and spreaded into four years. In this study, we have tried to search the changes of people's social lifes and their points of view to the world. We have tried to answer what kind of changes of people's life who know a foreign language have been and have their habits changed. We have tried to find the differences in their social lifes between people who know a foreign language and who don't know a foreign language.

Key words: Learning of foreign language, social life.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
GİRİŞ	1
1. TÜRKİYE’DE YABANCI DİL ÖĞRENİMİNİN TARİHSEL SÜRECİ	4
1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem	5
1.2. Cumhuriyet Dönemi	8
1.2.1. Yabancı Dil Öğreniminde Socrates Programı	21
1.2.2. Yabancı Dil Öğreniminde Leonardo Da Vinci Programı	24
1.2.3. Yabancı Dil Öğreniminde Comenius Programı	26
2. YABANCI DİL ÖĞRENİMİNİN TOPLUMSALLAŞMA SÜRECİ VE BİREYLERİN YAŞAM BİÇİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	28
2.1. Yabancı Dil Öğretimi veya Yabancı Dille Öğretim	31
2.2. İlköğretim Çağında Yabancı Dil Öğrenimi	36
2.3. Yükseköğretimde Yabancı Dil Eğitimi.....	39
2.4. Yabancı Dil Öğreniminin Toplum ve Kültür Boyutu.....	40
2.5. Yabancı Dil Öğretiminin Toplum Hayatına Etkisi	44
2.6. Yabancı Dilde Eğitimin Olumsuz Yönleri.....	44
3. YABANCI DİL ÖĞRENİMİNİN BİREYLERİN SOSYAL YAŞAMINA ETKİSİ KONUSUNDA İSPARTA’DA ÖĞRETMENLER ÜZERİNE BİR ÖRNEK OLAY ARAŞTIRMASI	47
3.1. Görüşülenlerin Sosyoekonomik Özellikleri.....	47
3.2. Görüşülenlerin Yabancı Dil Bilme Düzeyleri	49
3.3. Görüşülenlerin Bildikleri Yabancı Dillerin Dağılımı	50
3.4. Yabancı Dil Bilenlerin KPDS-ÜDS Seviyeleri Dağılımı	51
3.5. Cinsiyet ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi	51
3.6. Yaş Düzeyi ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi.....	52

3.7. Son 20 Yıl İçerisinde En Fazla İkamet Edilen Yer ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi.....	53
3.8. Eğitim Durumu ve KPDS-ÜDS Düzeyi İlişkisi	54
3.9. Yabancı Dil Seviyesi ve KPDS-ÜDS Düzeyi İlişkisi.....	55
3.10. Görüşülenlerin Yabancı Dil Bilme Oranları	56
3.11. Bilinen Yabancı Dillerdeki KPDS-ÜDS Düzeyleri.....	57
3.12. Yabancı Dil Gelişim Faaliyetleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi	58
3.13. Aylık Gelirin Tüketimi ve KPDS-ÜDS Seviyesi Arasındaki İlişki.....	60
3.14. Sosyal Sınıf ve KPDS-ÜDS Seviyesi	62
3.15. Boş Zaman Faaliyetleri ve KPDS-ÜDS Düzeyi	63
3.16. Dinlenen Müzik Türü ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	64
3.17. Tercih Edilen Televizyon Programı ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	65
3.18. Tatil Yeri Tercihi ve KPDS-ÜDS Seviyesi	66
3.19. Yurt Dışına Çıkma Sebebi İle KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi.....	67
3.20. Bireylerin İçinde Yaşadığı Toplumun Önemi ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	68
3.21. Bireysel, Yöresel, Ülke Çıkarları ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	70
3.22. Bireylerin İdeolojik Görüşleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	71
3.23. Bireylerin İdeolojik Görüşüne Bağlanma Düzeyi ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	72
3.24. Avrupa Birliği'ne Türkiye'nin Üyeliği ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	73
3.25. Bireylerin Beraber Yaşamayı Tercih Ettiği Kişiler ve KPDS-ÜDS Seviyesi ...	74
3.26. Bireylerin Modernlik-Geleneksellik Görüşleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi	76
3.27. Kadının Toplumdaki Konumu Görüşü ve KPDS-ÜDS Seviyesi	77
3.28. Milli, Dini ve Sosyal Kimliğe Verilen Önem ve KPDS-ÜDS Seviyesi	78
SONUÇ	80
KAYNAKÇA.....	86
EK-1	89
ÖZGEÇMİŞ	91
VITAE.....	91

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Cumhuriyet sonrasında okutulan yabancı diller	9
Tablo 2: Görüşülenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	47
Tablo 3: Görüşülenlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	48
Tablo 4: Görüşülenlerin Son 20 Yıl İçerisindeki En Fazla Buldukları Yer.....	48
Tablo 5: Görüşülenlerin Eğitim Düzeyi.....	49
Tablo 6: Görüşülenlerin Yabancı Dil Bilip Bilmeme Durumları	49
Tablo 7: Görüşülenlerin Yabancı Dil Bilme Düzeyleri	50
Tablo 8: Görüşülenlerin Bildikleri Yabancı Dil/Dillerin Dağılımı	50
Tablo 9: Yabancı Dil Bilenlerin KPDS-ÜDS Seviyeleri Dağılımı.....	51
Tablo 10: Cinsiyet ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi	52
Tablo 11: Yaş Düzeyi ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi	53
Tablo 12: Son 20 Yıl İçerisinde En Fazla İkamet Edilen Yer ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi.....	54
Tablo 13: Eğitim Durumu ve KPDS-ÜDS Düzeyi İlişkisi	55
Tablo 14: Yabancı Dil Seviyesi ve KPDS-ÜDS Düzeyi İlişkisi	56
Tablo 15: Görüşülenlerin Yabancı Dil Bilme Oranları	57
Tablo 16: Bilinen Yabancı Dillerdeki KPDS-ÜDS Düzeyleri	58
Tablo 17: Yabancı Dil Gelişim Faaliyetleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi.....	60
Tablo 18: Aylık Gelirin Tüketimi ve KPDS-ÜDS Seviyesi Arasındaki İlişki	61
Tablo 19: Sosyal Sınıf ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	62
Tablo 20: Boş Zaman Faaliyetleri ve KPDS-ÜDS Düzeyi.....	63
Tablo 21: Dinlenen Müzik Türü ve KPDS-ÜDS Seviyesi	64
Tablo 22: Tercih Edilen Televizyon Programı ve KPDS-ÜDS Seviyesi	65
Tablo 23: Tatil Yeri Tercihi ve KPDS-ÜDS Seviyesi	66
Tablo 24: Yurt Dışına Çıkma Sebebi İle KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi	67
Tablo 25: Bireylerin İçinde Yaşadığı Toplumun Önemi ve KPDS-ÜDS Seviyesi	69
Tablo 26: Bireysel, Yöresel, Ülke Çıkarları ve KPDS-ÜDS Seviyesi	70
Tablo 27: Bireylerin İdeolojik Görüşleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi	71
Tablo 28: Bireylerin İdeolojik Görüşüne Bağlanma Düzeyi ve KPDS-ÜDS Seviyesi	72
Tablo 29: Avrupa Birliği'ne Türkiye'nin Üyeliği ve KPDS-ÜDS Seviyesi	73

Tablo 30: Bireylerin Beraber Yaşamayı Tercih Ettiği Kişiler ve KPDS-ÜDS Seviyesi	75
Tablo 31: Bireylerin Modernlik-Geleneksellik Görüşleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	76
Tablo 32: Kadının Toplumdaki Konumu Görüşü ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	78
Tablo 33: Milli, Dini ve Sosyal Kimliğe Verilen Önem ve KPDS-ÜDS Seviyesi.....	79

GİRİŞ

Hızla gelişen bilgi teknolojileri sayesinde bugün bilginin dünyanın her köşesine ulaşımı artık oldukça kolay hale geldi. Oturduğumuz yerden interneti kullanarak dünyanın öbür ucundaki bir bilgiye kolayca ulaşabilmekteyiz. Küresel düzeyde ortaya çıkan bu gelişmeler hızlı bir şekilde toplumları etkilemekte ve bu sayede bir toplumda ortaya çıkan değişiklik diğer uluslara kolaylıkla geçebilmektedir. Bu süreç sadece bilginin akışını kolaylaştırmamakta kültür ve iletişim kalıplarının da toplumlar arasında transferini hızlandırmaktadır. Dünya üzerinde kültürlerarası iletişimi kolaylaştırmanın yolu ortak bir dil oluşturmaktan geçmektedir. Bugün dünya üzerinde kabul görmüş en yaygın yabancı dil İngilizce'dir. Dünya üzerinde teknolojik ve bilimsel alanlarda en büyük güç olan ABD İngilizce'nin hızla yayılmasında oldukça etkili olduğu söylenebilir. Bugün dünyada birçok ulus ve Türkiye okullarında Batı dili öğretimine, özellikle de İngilizce 'ye büyük önem vermektedir.

Yabancı dilin toplumların hayatında önemli bir etkiye sahip olmakla birlikte bu etkilerin olumlu ve olumsuz yönlerini daha açık bir şekilde ortaya çıkarmak kuşkusuz bu alanda yapılacak bilimsel araştırmalarla mümkün olacaktır. İşte bu araştırmayla biz de yabancı dilin insanların toplum hayatında yarattığı değişimleri inceleyerek yabancı dilin etkilerini belirlemeye çalışan bilimsel çalışmalara katkıda bulunmayı amaçladık.

Bu çalışmada günümüzde bütün dünya için bir olgu haline gelen yabancı dilin insanların sosyal yaşamları üzerindeki etkisi incelenecektir. Dil bir milleti oluşturan en önemli unsurlardan biridir. Toplumların kültürü, örf ve adetlerinde ve yaşam biçimlerinde dillerinin etkisi damgasını vurur. Ancak bugün hızlı bir şekilde ilerleyen kültürel etkileşimler ve başka toplumların dilleri kendi dilimizle biçimlenen toplumsal hayatımız üzerinde çapraz etkiler yaparak onu değiştirmeye zorlamaktadır. Bu bağlamda yabancı kültürlerin, yabancı dillerin etkisinde kalan Türk kültürü yabancı dillerin etkisiyle nasıl değişmektedir? Bu çalışmada Isparta'da yabancı dil bilen öğretmenler üzerine yapacağımız anket çalışmasıyla yabancı dilin sosyal yaşam üzerindeki etkisi incelenecektir. Bu çalışmanın temel kaynaklarını bu konuda daha önce yazılmış kitap ve makalelerle kendi anket araştırmasıyla elde ettiğimiz ampirik veriler oluşturmaktadır. Bu veriler yoluyla yabancı dil bilen insanlarla yabancı dil bilmeyen insanların yaşam

biçimleri karşılaştırılmak suretiyle yabancı dilin bireyler üzerindeki etkisi bulunmaya çalışılacaktır.

Konuya girmeden önce çalışmamızda sık sık kullandığımız konumuz açısından temel nitelikteki kavramları açıklamamız yararlı olacaktır.

Kültür

Bir toplumun veya bir milletin örf, âdet, gelenek ve göreneklerine, inancına, tarihine, konuştuğu diline, hayat tarzına, sevinç ve elem karşısındaki davranışlarına, gülüp eğlenmesine, geçmiş ve geleceğini kuşatan bütün maddi-manevi değerlerine kültür adı verilir. Kültürün çeşitli tanımlamaları vardır. Her düşünür kendi tanımını yapmaktadır. Kültürün bir diğer ve genel bir tanımı da “Kültür, belirli bir toplumun, üyelerinin doğada bulabileceklerinden daha fazla doyum sağlayabilmeleri için, başardığı tüm maddi ve davranışsal düzenlemelerin örüntüsüdür; toplumun üyesi olarak insanın geliştirdiği tüm bilgi, inanç, sanat, ahlak, adet, yetenek ve alışkanlıklarla toplumsal kurumları kapsar” şeklindedir.¹ Kültür, nesilden nesile geçerek devam eder. Diğer toplumlarla etkileşim sonucunda bireylerin kültürlerinde ve yaşam tarzlarında değişiklikler olur. Gelişen dünyada bilgi ve toplumların yaşam tarzları diğer toplumlara hızlı bir şekilde aktarılmaktadır. Toplumlar yeni gelen kültür ögesini kendi yaşam tarzlarıyla birleştirip şekillendirmektedir.

Kültür Emperyalizmi

Kültür denilen maddi ve manevi değerleri fertlerin dolayısıyla toplumların kafalarından, kalplerinden söküp atmaya onları sömürmeye kültür emperyalizmi denir. Bugün gelişen dünyada kültür aktarımı da aynı hızda ilerlemektedir.

Yabancı Dil ve Yabancı Dil Öğrenimi

Bir milletin kendi anayasasında belirttiği ve milleti oluşturan fertlerin ortak olarak konuştuğu ana dilleri dışında kalan dillerin tümü yabancı dildir. Yabancı dil öğrenimi ise, örgün eğitim kurumlarında yabancı dil öğretmenleri tarafından verilen ana dilin dışında bir dili öğrenme sürecidir. Ülkeler arasında sınırların kalktığı, rekabetin hızlandığı, iletişim araçlarıyla anında her noktasına ulaşılan dünyamızda yabancı dil öğrenmenin gerekliliğini ve zorunluluğunu hiç kimse inkar edemez. Çünkü

---

¹ Çiğdem, Kağıtçıbaşı, **Yeni İnsan ve İnsanlar**, İstanbul, Evrim Yayınevi,1999, s. 344.

bu küreselleşen ve küçülen dünyamızda insanlar arası ilişki konuşarak ve yazışarak sağlanır. Bu da karşılıklı ortak bir dil ile gerçekleşir. Ülkemizde bugün öğretilen yabancı diller % 85 oranında İngilizce, %7-8 oranında Almanca ve %4-5 oranında Fransızcadır. Tarih ve Türk Dili bölümlerinin bulunduğu ilgili fakültelerde Arapça, Farsça, Osmanlıca öğretilmektedir. Çok az sayıda da olsa İtalyanca, Rusça, Japonca ve eski diller de öğretilmektedir. Ülkemizde yabancı dil öğretimine verilen önem gün geçtikçe artmaktadır.

Sosyal Yaşam

Toplumları oluşturan bireylerin aynı ortam içerisinde duygu ve düşüncelerini paylaştıkları, birbirleriyle etkileşimde, iletişimde buldukları ortak alandır. Bireylerin toplumun bir üyesi haline gelebilmesi onun sosyalleşmesiyle gerçekleşir. Bireyler doğdukları andan itibaren büyüdükçe etrafındakilerle etkileşim içine girerler ve çevresine benzer davranışlar geliştirirler. Böylece tek tek kişiler yerine toplumun üyeleri olan, birbirlerinden farklılıkları olduğu gibi, birbirlerine benzerlikler de gösteren toplumsal bireyler oluşur. Bireylerde bulunan genetik özellikler çevrenin etkisiyle hem bireyleri hem de çevreyi şekillendirmektedir.² Böylelikle bireyler sosyal yaşamın bir parçası olmakta, ondan etkilenmekte ve onu etkilemektedirler. Bireyler buldukları sosyal yaşamda kendi yaşam biçimlerini oluştururlar. Bireylerin yetiştikleri aile çevresi, etkileşimde buldukları arkadaşları ve akrabaları, aldıkları eğitim, gelir durumları, meslek statüleri onların hayat felsefeleri biçimlendirir. Her birey aynı ortamda yetişse bile etkileşimde buldukları kişiler ve yaşam tarzlarından dolayı farklı düşüncelere sahiptir.

---

² Kağıtçıbaşı, s. 325.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TÜRKİYE'DE YABANCI DİL ÖĞRENİMİNİN TARİHSEL SÜRECİ

Osmanlı İmparatorluğu'nun geniş bir coğrafi alana yayılması ve çeşitli milletlere mensup azınlıkları bünyesinde barındırması ile bu topraklarda birden fazla dilin konuşulduğu ve çok kültürlülüğün yaşandığı bir toplum yapısının oluştuğunu görüyoruz. Osmanlı İmparatorluğu'nun bu yapısı çok dilliliğe ve kültürlülüğe örnek gösterilebilir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk zamanlarında yapılan yabancı dil öğretiminin İslam'a davet aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu sınırlı amaç nedeniyle Batı dillerinin gelişmesi de oldukça sınırlı kalmıştır. Bu sorun ilk olarak yapılan fetihlerden sonra ortaya çıkmıştır. Fethedilen yerlerde Yunanca, Sırpça, Bulgarca, Romence ve ticaret dili olduğu için İtalyanca konuşulmaktadır. Devlet en büyük sıkıntıyı yabancı bir devletin elçisi görüşme için geldiğinde veya başka bir devletle anlaşma imzalamak durumunda kaldığında çekmektedir. Osmanlı kendi elçilerini yurt dışına gönderdiğinde sorun daha da büyümektedir.³

Türk eğitim tarihinde yabancı dille eğitim veren okullarla ilgili olarak belirgin ve somut ilerlemeler tespit edilememiştir. Osmanlı döneminde müslümanlar Tanzimat dönemine kadar bu tarzda okulların açılması ve işletilmesiyle meşgul olmamışlardır. Daha sonra çıkarılan yasalar ve elverişli ortam sayesinde Osmanlı müslümanları ancak 19. yüzyıldan sonraki dönemde birtakım girişimlerde bulunmuşlardır.

Bu okullarda öğretilen yabancı dil ise tarihsel gelişim süreci içerisinde birtakım değişiklikler göstermektedir. Önceleri sadece dini amaçla kullanılan yabancı dil öğretimi daha sonra günün koşullarına ayak uydurma amacıyla önem kazanmıştır. Gerek siyasi gerekse ekonomik ve ticari ilişkileri devam ettirebilmek için öğretilen yabancı diller çeşitlilik göstermeye başlamıştır.

---

³ Özgül Keleş, *Eğitimde Kalite Yaklaşımları*, Ankara: WEB, 2005, s..3.

Tarihsel süreçteki gelişmeler birkaç bölüme ayrılarak incelenebilir: Cumhuriyet öncesi dönemde geniş haklardan yararlanan azınlıkların açtığı özel okullar ve kendi dilleriyle yaptıkları bir eğitim ve öğretim göze çarpmaktadır.

Cumhuriyet döneminde ise daha önce açılmış olan bu özel okullar kapanmamış ancak yenilerinin açılmasına izin de verilmemiştir. Bu okulların statüsü daha sonra çıkartılan yeni kanunlara göre düzenlenmiştir.

Günümüzde ise Avrupa Konseyi oluşturularak yabancı dil öğretimiyle ilgili yeni plan ve projeler ortaya atılmıştır. Türkiye bu plan ve projelere kendi kurumları yoluyla ve diğer devletlerle işbirliği kurarak ayak uydurmaya çalışmaktadır. Şimdi bu üç ayrı dönemdeki yabancı dil öğrenimi faaliyetlerini daha yakından ve ayrıntılı olarak inceleyelim.

1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Osmanlı İmparatorluğu fethettiği yerlerde gerek ticari gerekse siyasi konularda iletişim açısından sorunlar yaşamaya başlayınca yabancı dile önem vermeye başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren reformlar yapılmaya başlanmıştır. Yabancı dil öğretiminin okul programlarına girmesi de ilk kez bu dönemde gerçekleşmiş ve öğretilen ilk Batı'lı dil Fransızca olmuştur.

Zamanla İstanbul'da öğretilen Fransızca'nın yetersizliği anlaşılmış ve daha iyi dil öğrenilmesi amacıyla gençlerin Fransa'da okutulması için 1839 yılında ilk adımlar atılmıştır. Bunun üzerine o zamana kadar denenmemiş bir yola başvurulmuştur. Seçilen yetenekli gençler Fransa'ya gönderilmiştir. Ancak dil öğrenmeleri için gönderilen gençlerin orada yeterince kontrol edilmemesi istenilen neticeyi vermemiştir. Fransa'ya gönderilen bu gençler bir süre sonra eğitime devam etmemişlerdir. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yabancı dil yanında aynı zamanda Avrupa'yı çok iyi bilen kadrolara duyulan şiddetli ihtiyaç üzerine bu kez bizzat Paris'te bir Osmanlı okulu kurulması kararlaştırılmıştır. Böylece gönderilen gençler bu okulda disiplinli bir şekilde toplu halde tutularak eğitim alacaklarına inanılmıştır. Bu amaçla beşi Hariciye Nezareti'nden olmak üzere çeşitli kurumlardan seçilen 36 genç Fransa'ya gönderilmiştir. Bu denemenin de istenen sonucu vermediği saptanmış ve Paris'teki okul da kapanmıştır. Yabancı dile duyulan ihtiyaç devleti daha farklı çözüm yolları aramaya itmiştir.

Yapılan reformlar aynı zamanda özel okulların temelini de atmaya başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda yabancı dil öğrenimi ve öğretiminin gelişmesi açısından Tanzimat Fermanı'nın etkisi oldukça büyük olmuştur. Tanzimat Fermanı'ndan sonra orta dereceli okulların programına yabancı dil girmiştir. Reformlar gayrimüslimlere verilen ayrıcalıkların da yolunu tamamen açmıştır. Bu sayede azınlıklara tanınan haklar artırılmış ve özgürlük alanları genişletilmiştir. Bu durum özellikle Islahat Fermanı'nda daha belirgin olarak görülmektedir. Islahat Fermanı azınlıkların açacağı özel okullarla ilgili bazı düzenlemeler getirmiştir.

Islahat Fermanı'na göre Osmanlı Devleti'nde bulunan herkes okulların yönetmeliğine göre yaş ve giriş sınavları sonucunda Osmanlı Devleti'nde eğitim veren askeri ve sivil okullara padişahın rızasıyla girebilmekteydiler. Bunun dışında bulunan azınlıklar ve diğer gayrimüslimler devlete bağlı okul açabilmekteydiler. Ancak bu okullarda okutulacak derslerin verilme şekli, öğretmenlerin seçimi, üyeleri padişah tarafından seçilmiş Türk ve azınlıklardan oluşan bir komisyon tarafından yürütülmekteydi.⁴

Daha sonra Maarif-i Umumiyye Nezareti'nin kuruluşunun ardından eğitim sistemi içerisinde özel okulların yeri daha da belirginleşmeye başlamıştır.

Yapılan reformlar her ne kadar ileriye ve gelişmeye yönelik olarak yapılmak istenmişse de zaman içerisinde karşılaşılan sorunlar bu reformlarla ilgili kimi zaman hayal kırıklıklarının yaşanmasına neden olmuştur.

Bu türden ilk okullar yabancılar tarafından açılmıştır ve çok iyi düzeyde yabancı dil eğitimi vermeyi amaçlamışlardır. Verdikleri eğitimin kalitesi de yüksektir. Ancak bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin neredeyse tamamı devletin gayrimüslim tebasından olan öğrencilerdir. Müslüman halk değişik nedenlerle çocuklarını bu okullara göndermek istememiştir. Hatta Sultan II. Abdülhamid Robert Koleji'nde Müslüman çocukların okumasını yasaklamıştır. Bu kararın alınmasındaki en büyük neden ise okulun misyonerler tarafından açılmış olmasıdır. Yabancı dil öğretmeyi amaçlayan okullara Müslüman öğrencilerin de ilgi göstermesi ancak 19. yüzyılın sonlarında gerçekleşebilmiştir. Yabancıların açtıkları bu orta dereceli okullarda çok iyi yabancı dil öğretilmesine rağmen devletin açtığı yüksek okullarda istenilen başarıya

---

⁴ Hasan Ali Koçer, *Türkiye' de Modern Eğitimin Doğuşu*, Ankara: Uzman Yayınları, 1970, s. 62.

ulaşılamamıştır. Ulaşılan bu sonuç yabancı dilin daha erken yaşta öğretilmesi gerektiği gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden ciddi manada yabancı dille öğretimin yapılacağı orta dereceli bir devlet okulunun açılması düşünülmüştür.⁵

Yabancı dil öğretimi için uygulanan denemelerin başarısızlığı üzerine özellikle İstanbul'da hem iyi düzeyde yabancı dil öğretecek hem de devletin sivil kadro ihtiyacını karşılayacak iyi düzeyde bir okul açılması için 19. yüzyılın sonlarına doğru çalışmalara başlanmıştır. Fransa hükümetinin yardımını sağlamak amacıyla Osmanlı Devleti yetkilileriyle bu ülke arasında 1867'de görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler 1868'de neticeye bağlanmıştır. Bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğu için devlet adamları yetiştiren "Enderun Mektebi", aynı amaçla daha da modernleştirilerek "Galatasaray Sultanisi" adıyla 1868'de Fransızca olarak eğitime başlamıştır. Galatasaray Sultanisi'nde modern manada Fransızca eğitimi yapılmaktaydı. Fransız hocaların da görev aldığı bu okul kısa zamanda verdiği yabancı dil eğitiminin kalitesiyle kendisini Avrupa'ya kabul ettirmiştir. Bu okuldaki mezun olanlar mükemmel derecede Fransızca bilmekteydi. Sonraki yıllarda okul programına seçmeli olarak Arapça, Farsça, Ermenice, Latince, Rumca, Bulgarca, İngilizce, İtalyanca, Almanca dersleri konmuştur. 1 Eylül 1868'de açılan Galatasaray Sultanisi Türkiye'de yabancı dil öğretimi açısından bir dönüm noktası olmuştur. Bu lisenin diğer bir özelliği ise orta öğretim düzeyinde yabancı dille öğretim yapan ilk devlet okulu olmasıdır.

Bu okulda Müslüman ve gayrimüslim öğrenciler beraber eğitim görmüşlerdir. Devlet eliyle yürütülen orta dereceli okulların tümünde ise yabancı dil ilk kez 1869'da okul programına girmiştir.⁶

1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nin 1. maddesinde okullar iki kısma ayrılmıştır. Bunlardan birincisi "Mekatib-i Umumiye" (genel okullar), ikincisi ise "Mekatib-i Hususiye" (özel okullar) olarak adlandırılmıştır. Madde metninde özel okullarla ilgili olarak "idaresi sadece devlete, yönetimi ve idaresi bireylere ya da topluluğa aittir" denilmek suretiyle, özel okullarla ilgili genel prensipler konmuştur. Nizamnamenin 129. ve 130. maddeleriyle de Türk olsun olmasın Osmanlı tebaasının ve yabancıların özel okul açmaları ile ilgili hususlar düzenlenmiştir.⁷

---

⁵ Hilal Demir, *Özel Okullarda Yabancı Dil Öğretiminin Tarihi ve Günümüzdeki Yeri*, <http://www.ingilish.com/hd6.htm> (31 Aralık 2007).

⁶ Özcan Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*, İstanbul: Pegem Yayıncılık, 2003, s. 7.

⁷ Koçer, s. 115.

1876 Kanuni Esasisi'nde özel okullara yer verilerek bir nevi azınlık ve yabancıların tekelinde bulunan özel okul açma işinde Osmanlıların da aktif olarak rol almaları teşvik edilmiştir. Aynı zamanda 15. maddesindeki “Emr-i tedris serbesttir.” hükmüyle öğretim özgürlüğü ilkesi getirmiştir.⁸

Tanzimat döneminde azınlıklara ait özel liseler ve özel yabancı liselerin açılmasına karşın Türkler de 1864 yılında ilk özel Türk okulunu açma girişimlerine başlamışlardır. Fransızca öğretim yapan Galatasaray Sultanisi'nin 1868 yılında açılması karşısında “Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye kurularak, “Darüşşafaka Lisesi”ni açma girişimlerinde bulunmuşlardır.⁹ Bugün adı Türk Okutma Kurumu'na çevrilmiş olan Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye tarafından İstanbul'un ilk özel lisesi Darüşşafaka açılmış ve 15 Haziran 1873 yılında derslere başlamıştır. Öksüz ve kimsesiz Türk ve Müslüman çocuklarını toplayıp okutmayı amaçlayan böyle bir okulun açılması fikri, giderek kuvvet kazanmış ve kısa zamanda bir öğretim kurumu olarak başarılı bir hizmet vermiştir. Özellikle o dönemde matematik ve fen dersleriyle Fransızca derslerinde diğer İdadi ve Sultanilerden daha başarılı öğrencileri mezun vererek önem kazanmıştır.¹⁰

Özel okullarda yabancı dil öğretimi orta dereceli okulların tümüne yayılmıştır ve yabancı dil öğretimi açısından ilerleme kaydedilmiştir. Bu gelişmeler devlet tarafından kontrol altında tutulmaya çalışılmıştır ancak yabancı özel okullara tanınan ayrıcalıklar özel Türk okullarına da tanınmak zorunda kalınca Türk okullarını kontrol altında tutmak kolay olmamıştır.

Kurtuluş Savaşı döneminde azınlık ve yabancı okullar haricinde Türk özel okullarında bir gelişme görülmemiştir. Ancak bu dönemde Anadolu'da çeşitli maksatlarla açılmış bulunan ve faaliyet gösteren çok sayıda Rum okulunun bulunduğu bilinmektedir. Bu dönemde yabancı okullar da gelişme ve yayılmalarını devam ettirmişlerdir.¹¹

1.2. Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyetin ilk yöneticileri Osmanlı'nın son döneminde dönemin eğitim kurumlarında eğitim görmüş, Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı süreçlerini yaşamış olan kimselerdi. Bu nedenle bu kuşakta yetişmiş aydınların eğitim

---

⁸ Yahya Akyüz, **Türk Eğitim Tarihi**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1982, s. 154.

⁹ Osman Nuri Ergin, **Türkiye Maarif Tarihi, 1-5 cilt**, İstanbul, 1977.

¹⁰ Ömer Demircan, **Dünden Bugüne Türkiye' de Yabancı Dil**, İstanbul: Remzi Kitapevi, 1988, s. 91.

¹¹ Akyüz, s. 203.

ve deneyimleri bunun yanı sıra görüş ve kararları yabancı dil öğretiminde önemli rol oynamıştır.¹²

Cumhuriyet'in ilk on yılında eğitim çalışmaları ilköğretim ve okuma-yazma öğretimi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu dönemde yabancı dil öğretimine öncelik verilmesi yerine, ulusal kimliğin en önemli ögesi olan anadil Türkçe'nin işlenip öğretilmesi ön plana çıkarılmıştır. Yabancı dil bilgisi ise çeviri yoluyla teknik ve kültür aktarım aracı olarak görülmüştür.

Cumhuriyet Türkiye'sinin eğitim alanında attığı ilk ve en önemli adım, 430 sayılı ve 3 Mart 1924 tarihli "Tevhid-i Tedrisat Kanunu"nun çıkarılması olmuştur. Bu kanunla tüm ülke çapındaki eğitim faaliyetleri tek bir çatı altında birleştirilmiştir.

Özellikle yabancıların açtıkları yabancı dille eğitim yapan okullar devletin sıkı kontrolü altına girmiştir. Yabancıların açtıkları yabancı dille öğretim yapan özel yabancı okullar kapatılmamış ama onların yeni okullar açmalarına izin verilmemiştir.¹³ Öğretimde bir yandan mektep-medrese ikililiğine, öte yandan yabancı ve azınlık okullarındaki başına buyruk ve ülke bütünlüğüne zarar verici çalışmalara son vermek amacıyla ilk önce Vakıflar Bakanlığı kaldırılarak medreselerin mali bağımsızlığına son verilmiş daha sonra 'öğretim birliği' yasası (1924) çıkarılarak bütün bilim ve eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır.¹⁴

Bu tarihten sonra Türkiye'de "yabancı dil öğretimi" demek; bir Batı dilinin kimi okullarda zorunlu kimi okullarda ise seçmeli olarak öğrenilmesi demektir.

Tablo 1: Cumhuriyet sonrasında okutulan yabancı diller¹⁵

	1924	1927	1935	1941	1950	1960	1970	1980	1990	2000- ...
Almanca	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Fransızca	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
İngilizce	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
İtalyanca	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Latince	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-
Arapça	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+
Farsça	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-

¹² Demircan, s. 91.

¹³ Mehmet Doğan, "Yabancı Dil Öğrenimi ve Yabancı Dilde Öğretim", *Bilge*: 10.Güz, 1996, s. 13.

¹⁴ Demircan, s. 92.

¹⁵ Demir, s. 4.

Tevhidi Tedrisat Kanunu ile din eğitimi müfredattan kaldırıldığından özellikle Protestan, Katolik ve öteki yabancı okulları ya kapanmak ya da laik okullar olarak eğitime devam etmek durumunda kalmışlardır. Artık, Türkçe, tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi ve askeri dersler Türk diliyle öğretilenektir.¹⁶

Temmuz 1923'teki I. Eğitim Şurası'nda alınan karara uygun olarak zorunlu eğitim yaşındaki çocukların yabancıların açtıkları özel okullara gitmeleri yasaklanmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun eğitim kurumlarının çoğunda uzun süre yabancı dil olarak öğretilen Arapça ve Farsça yerine Batı dillerinden Almanca, Fransızca ve İngilizce yabancı dil olarak okul programlarına konulmuştur. Farsça tamamen kaldırılmıştır. Arapça'ya sadece dini eğitim veren İmam Hatip Liselerinin programlarında yer verilmiştir. Üniversitelerde İngilizce, Almanca, Fransızca bölümleri açılmaya başlanmıştır. Bu tarihe kadar uzun yıllar Fransızca'nın popüler olduğu Türkiye'de Almanca ve İngilizce popüler olmaya başlamıştır. İkinci Dünya savaşı sırasında Almanya'daki Nazi zulmünden kaçan Alman vatandaşı bilim adamı ve üniversite hocalarının bir kısmı Türkiye'ye sığınmıştır. Bu hocaların büyük bir kısmı İstanbul Üniversitesi başta olmak üzere büyük üniversitelerde çalışmışlardır. Bir kısmı savaştan sonra da Türkiye'de kalmıştır. Onlarla birlikte Almanca'ya olan ilgi de artmıştır.

1925 yılında Atatürk için TBMM açılış konuşmasındaki sözleri özel sektörün eğitim faaliyetlerine katılmasını teşvik eder niteliktedir:

“Büyük Millet Meclisi'nin ve Hükümet-i Cumhuriyetin azami gayret ve vesait sarfettiği müsellemlerle beraber, ilim ve tahsilin feyiz ve nuruna olan iştiyak, umumu tatmin edebilmekten çok uzaktır. Önümüzdeki sene için devletçe yapılabilecek azami fedakarlığı rica ederken, erbab-ı yesardan olan vatandaşlarımıza da şayan-ı sahabet olan çocuklarımızı hususi teşebbüslerle okutup yetişmelerini ehemmiyetle tavsiye ederim.”¹⁷

Atatürk'ün bu teşviği doğrultusunda Türk Eğitim Derneği (TED), “Türk çocuklarını, yabancı bir dil öğrenmek için yabancı okullarına gitmekten kurtarmak” amacıyla 31 Ocak 1928'de başta Başbakan İsmet İnönü olmak üzere Bakanlar, milletvekilleri ve birçok eğitim mensubunun önderliğinde kurulmuştur.

---

¹⁶ Demircan, s. 92.

¹⁷ Demir, s.5.

Bu dernek Ankara, Kayseri ve Zonguldak illerinde kurulan vakıflar aracılığıyla özel okullar açarak bu alanda ilk örneklerden birini oluşturmuştur (Türk Ansiklopedisi 298). 1928-1934 yılları arasında bugünkü TED koleji açılmıştır. Bu kolej 1951 –1952 öğretim yılına kadar takviyeli İngilizce dersleri yaparken, bu yıldan sonra tamamen İngilizce eğitime geçmiştir.¹⁸ Bu kolejlerden ilk açılan bugün TED Ankara Koleji olarak bilinen Yenişehir Lisesi'dir.

Bu kolejin ilkokul 4. ve 5. sınıflarında sınıf geçmeyi etkilememek koşuluyla haftada 10 saat kadar İngilizce öğretilmesi uygun görülmüştür. 1951 yılına kadar haftada 3-5 saat yerine 8-10 saat 'takviyeli' İngilizce öğretilmiş, 1951 yılından sonra ise öğretim, kültür dersleri dışında İngilizce yapılmaya başlanmıştır.¹⁹

19. yüzyılda halkın konuştuğu dil ve yazı dili birbirinden farklı idi. Yazı dilinde Arapça ve Farsça'nın etkisi oldukça fazla idi.²⁰ Özellikle yazı dilinde kullanılan Türkçe'de Arapça ve Farsça'nın etkisi bulunmaktaydı. Dilde sadeleşmeyi ve halkın konuştuğu ve yazdığı dilin bir olmasını isteyen Atatürk'ün de desteğiyle 1932 yılında Türk Dil Kurumu örgütlenerek çalışmalarına başlamıştır. Hatta bir batılı dilciden etkilenen Atatürk bu tarihte, "Türkçe'nin dünya dillerine kaynaklık etmiş olabileceği düşüncesiyle" Güneş Dil Teorisini ortaya atmıştır.²¹ Türkiye'de eğitim konusundaki arayışlar en yoğun şekilde 1. Dünya Savaşından sonraki döneme rast gelmektedir.

1933 Üniversite Reformuyla birlikte yurt dışından getirilen öğretim üyeleri, Türkiye'de geniş çaplı araştırmalar yapmışlar ve zamanın hükümetlerine raporlar sunmuşlardır. Bu raporlara ve profesörlerin görüşlerine paralel olarak bir dizi uygulamalar yapılmıştır. Almanya'da Hitler zulmünden kaçan öğretim üyeleri Türkiye'ye getirilmiş, yabancı dil bilen asistanlar aracılığıyla derslere girmişlerdir. Ancak bu şekilde bu işin yürümeyeceği anlaşıldığından, yabancı dil öğretimine ortaöğretimde ağırlık vermek gereği ortaya çıkmıştır. Bu dönemde en büyük sorun, yabancı dil öğretmeni yetiştiren bir kurumun olmamasıdır. Bugüne kadar yabancı dil öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerin geldikleri eğitim kurumları birbirinden çok

---

¹⁸ Mustafa Durmuş Çelebi, *Türkiye' de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi*, Erciyes Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı. 21, 2006/2, s.288.

¹⁹ Özcan Demirel, *Orta Öğretimde Yabancı Dil Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üni. Eğitim Fak., 1979, s. 12.

²⁰ Demircan, s. 95.

²¹ Akyüz, s. 298.

farklılık göstermektedir. 1982 yılı öncesinde ilgi çeken yabancı dil öğretmeni kaynaklarının bazıları şunlardır:²²

1. Üniversitelerin öteki bölümlerinde okuyup, A, B, C kuru yabancı dil öğrenimi görenler,
2. Eğitim Enstitüsü yabancı dil bölümlerini dışardan bitirenler,
3. Eğitim Enstitüsü “Yaygın Yükseköğretim Yaz Okulu”nu bitirenler,
4. Eğitim Enstitüsünde (1978-80) “hızlandırılmış” (1 yıl karşılığında 1-2 ay süreli) öğrenim görenler,
5. MEB tarafından zaman zaman açılan “öğretmen muavinliği” sınavını başaranlar.

Yukarıda da görüleceği gibi, yabancı dil öğretmeni olarak çalışmasına izin verilen bireylerin geldikleri okullar yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumlar olarak sayılmamaktadır. Bugün de durum aslında pek farklı değildir. İngilizce öğretmenliği yapan öğretmenlerin içinde sayısı azımsanamayacak kadar az olmayan yabancı dil öğretmenliği mezunu olmayan öğretmenler vardır ve bu uygulama halen devam etmektedir.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında Türkiye’ye davet edilip görüşlerine başvuru yapan yabancı eğitim uzmanlarınca düzenlenip, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan Milli Eğitim raporlarında yabancı dil öğretimine de yer verilmiştir. ABD’den John Dewey (1939) tarafından İstanbul, Erzurum gibi kentlerde özel olarak yabancı dile ve fen derslerine ağırlık verecek, tek bir dil yerine diğer yabancı dillerde de (Almanca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca) öğretim yapacak birkaç lisenin açılması ve öğretmen okullarında okutulan yabancı dil derslerinin ise çeşitlendirilmesi önerilmektedir.²³

Galatasaray Lisesi 1956 yılına kadar bir kısım dersleri yabancı dilde (Fransızca) öğretilen tek devlet okuludur. Yabancı dile artan ilginin ve ihtiyacın üzerine 1956 yılından itibaren ‘kolej’ adı altında yabancı dilde eğitim yapan yeni tür okullar açılmaya başlanmıştır. Açılan bu yeni okullarda seçilen yabancı dil İngilizce’dir. 1974 -

---

²² Demircan, s. 106.

²³ Demircan, s. 97.

1975 öğretim yılında yabancı dille öğretim yapan bu tür liselerin sayısı 12'ye, 1982 - 1983 öğretim yılında ise 23'e ulaşmıştır.²⁴

1965 yılında 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile bugünkü özel ve yabancı uyruklu okulların faaliyetlerinin devam ettirilmesi sağlanmıştır. Türkiye'deki tüm özel okullar ve yabancı uyruklu okullar öğretim ve eğitim faaliyetlerini bu kanuna göre sürdürmektedirler.

1983 yılında kabul edilen 14.10.1983 tarihli ve 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitim ve Öğretim Kanunu ise Türkiye'deki yabancı dil öğretiminin temellerini atmıştır.

Bu kanunun amacı eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esasları düzenlemektir. Bu kanuna göre ilk, orta ve yaygın eğitim kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri ve Türk Kültürü ile ilgili diğer dersler; yabancı dille okutulamaz ve öğretilemez. Öğrencilere, eğitim ve öğretimleri süresince bu derslerle ilgili araştırma ve ödevler, Türkçe'den başka hiçbir dille yaptırılamaz. İlk ve orta öğrenim kurumlarında öğretilecek yabancı dil konusunda Milli Eğitim Bakanlığı karar alır. Türkiye'deki eğitim ve öğretimi yapılacak yabancı diller, Milli Güvenlik Kurulunun görüşü alınarak Bakanlar Kurulu Kararıyla tespit edilir. Milletlerarası antlaşma hükümleri saklı olmak üzere, resmi ve özel her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulacak yabancı dillerin ve yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar şunlardır:²⁵

a. Türk vatandaşların ana dilleri, Türkçe'den başka hiçbir dille okutulamaz ve öğretilemez.

b. İlköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında, Atatürkçü düşünce Atatürk ilke ve inkılaplarını konu olarak alan Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri ve Türk Kültürü'yle ilgili diğer dersler yabancı dille okutulamaz ve öğretilemez. Öğrencilere, eğitim ve öğretimleri süresince bu derslerle ilgili araştırma görevleri ve ödevler, Türkçe'den başka hiçbir dille yaptırılamaz.

²⁴ Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1986.

²⁵ Resmi Gazete, "Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanunu", 19.10.1983 / 18196:24.

c. Türkiye’de eğitimi ve öğretimi yapılacak yabancı diller, Milli Güvenlik Kurulu’nun görüşü alınarak, Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilir.

d. İlköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında yabancı dille eğitim ve öğretim yapılacak dersler ile okullar Milli Eğitim Bakanlığınca; yükseköğretim kurumlarında yabancı dille eğitim ve öğretimi yapılacak dersler ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapacak yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulu’nca belirlenir.

e. Yabancı dilde okutulacak derslerin eğitim ve öğretim programlarının tabi olacağı esaslar; ilköğretim ve yaygın eğitim kurumları için Milli Eğitim Bakanlığınca, yükseköğretim kurumları için Yükseköğretim Kurulu’nca tespit edilir.

f. Yabancı dil eğitim ve öğretimiyle ilgili uygulamaların Türk Milli Eğitimi’nin amaçlarına, temel ve ana ilkelerine ve bu kanundaki esaslara uygunluğu; ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında Milli Eğitim Bakanlığı’nca; yükseköğretim kurumlarında Yükseköğretim Kurulu’nca denetlenir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde 26 Haziran 2001 tarihinde kabul edilen ve 3 Temmuz 2001 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Yükseköğretim Kanunu ile Yükseköğretim Personel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” vakıf yükseköğretim kurumlarının devlet yardımından yararlanabilme şartlarına yeni düzenlemeler getirdi. Kanunla, Yükseköğretim Kanunu’nun Ek 18. maddesi değiştirilerek, vakıf üniversitelerinin hazine yardımından yararlanabilmeleri için gerekli olan şartlar ve bu şartlar çerçevesinde hangi oranda yardım alabilecekleri belirlendi.

Yeni düzenlemeyle Yükseköğretim Kanunu’nun Ek 18. maddesinin (e) fıkrası, “Üniversitelerarası Kurul’ca görevlendirilen komisyonca yapılacak değerlendirme sonucunda; bir önceki yıl sonu itibarıyla tespit edilen tanınmış bilimsel dergilerde, üniversiteden en az bir eğitim-öğretim yılı sözleşmeli tam gün statüsünde çalışan (kısmi statüde görevli, ek ders veya diğer üniversitelerden görevlendirme suretiyle çalışanlar hariç) öğretim üyesi başına düşen yayın sayısı bakımından, bu esasa göre sıralanan tüm devlet üniversitelerinin ilk yarısına girecek durumda olması” olarak değiştirildi. Kanunda ayrıca (e) fıkrasında belirtilen bu şartın yerine getirilmesi halinde, hazine yardımının yüzde 20 oranında sınırlandırıldı. Yabancı dilde yayın yapılması ise bir kez daha teşvik edildi. Üniversitelerarası Kurul’un yayınladığı “Üniversitelerde Ders Aracı Olarak Yardımcı Ders Kitapları Dışındaki Yayınlarla İlgili Yönetmelik” ise Türkçe’yi

üniversite bültenlerinde geçerli dil olmaktan çıkardı. Yönetmeliğin, üniversite bülteninde basılacak yazılar hakkındaki 7. maddesinde Türkçe yayın yapılmayacağı “Bültenin dili İngilizce’dir, fakat Almanca ve Fransızca yazılar da yayınlanabilir” ifadesiyle belirtildi.²⁶ MEB Talim Terbiye Kurulu’nun Tebliğler Dergisi’nde yayımlanan 30 Mart 2000 tarih ve 32 sayılı yönergesi ile “okul öncesi eğitim kurumları ile ilköğretim okullarının 1, 2, 3 ve 6, 7, 8. sınıf öğrencilerinin fen dersleri ve laboratuvar çalışmalarının yabancı dil destekli” yapılması önerilmektedir.²⁷ Son yıllardaki mevcut uygulamalar ve Türkiye’de yabancı dili etkin bir şekilde öğretememenin getirdiği olumsuzluklar, “Yabancı Dille Öğretim” ve “Türkçe Bilim Dili Değildir” tartışmasını da beraberinde getirmiştir.

Türkiye’de yabancı dil eğitiminin daha etkili yapılabilmesi için son yıllarda yapılan en önemli değişiklik basamaklı kur sistemine geçilmesidir. Milli Eğitim Bakanlığı 1988 - 1989 öğretim yılında yabancı dil öğretiminde ‘Basamaklı Kur Sistemi’ uygulamasına geçilmesini karar altına almıştır.

Basamaklı kur sistemi ile ilgili ana ilkeler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

1. Sistem, altı basamaktan oluşur. Her basamağın süresi bir öğretim yılıdır.
2. Birinci basamak zorunlu, diğer basamaklar isteğe bağlıdır.
3. Her basamağın sonunda başarılı olan öğrencilere sertifika verilir.
4. Sistemde dil değiştirmek mümkündür.
5. Sistemde haftalık ders saati sayısı beştir. Yabancı dil derslerinde sınıf mevcudu en az 8, en çok 25’tir.
6. Öğrenci başarısı, yıl sonu başarı notu ve merkezi sistemle yapılan sınavlarla tespit edilir. Yapılan sınavda, 100 puan üzerinden 70 alanlar başarılı olur.
7. Sistemle ilgili uygulama esasların tamamı bir yönerge ile tespit edilir.

Basamaklı kur sistemi uygulamasının başarılı olması, yabancı dil öğretmenlerinin hizmet içinde yetiştirilmesi, program geliştirme ve öğretim materyallerinin hazırlanması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığına bağlı ‘Yabancı Dil Eğitimi Geliştirme Merkezi (YADEM)’in kurulması kararlaştırılmış ve 1988 yılında ülke genelinde uygulama çalışmalarına başlanmıştır.

²⁶ Ahmet Kılınç, “YÖK Bilimde Türkçe’ye Karşı mı?”, *Yeni Avrasya*, Temmuz, 2001.

²⁷ Ömer Karabulut, “Yabancı Dille Eğitim Yıkımdır”, www.dilimiz.com.tr/makaleler. Cumhuriyet, 23.02.2001.

Sistemin uzun dönem hedefine ulaşabilmesi için öğrenci, öğretmen, öğretim programları, kitap, araç-gereç, mevzuat, bütçe ve okul binası-derslik gibi faktörlerin bir sistem bütünlüğü içinde ele alınması öngörülmüştür. Ancak uygulamadan kaynaklanan sorunların çözülememesi nedeniyle, basamaklı kur sistemi uygulaması 1989-1990 öğretim yılı başında son bulmuş ve tekrar eski uygulamaya geçilmiştir.²⁸

Türkiye’de 1988 yılına kadar 6. sınıfa başlarken öğrencilere en yaygın 3 Batı dilinden birisi seçtirilmekteydi. Yani öğrenci İngilizce, Fransızca veya Almanca dillerinden birini seçmek zorundaydı. Bu ders zorunlu ders statüsünde idi ve 11. sınıf sonuna kadar her sömestr bu dersten sınav vermek zorunlu idi. 1988 - 1989 eğitim ve öğretim yılında yabancı dil dersleri normal liselerde zorunlu ders olma statüsünden çıkarılıp seçmeli ders statüsüne getirildi. Bu kararın alınmasında yabancı dille eğitim yapacak liseler açma projesinin etkisi büyüktü. Devlet yabancı dil eğitimini kaliteli hale getirmek istiyordu. Bu amaçla 1980’li yılların ortasında tüm Türkiye çapında yabancı dilde eğitim yapacak “Anadolu Lisesi” adıyla yeni liseler açılmağa başlandı. Bu okullarda normal liselerden farklı olarak bazı dersler (Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji) İngilizce diliyle verilmekteydi. 1986 - 1987 yılında ise 103 Anadolu Lisesinde toplam 40.715 öğrenci ve 2.845 öğretmen eğitim ve öğretime devam etmekteydi.²⁹

Zamanla elit liseler olarak bilinen Anadolu Liseleri’nin oldukça fazla sayıda ve çok yerde açılması ile bu liselere ilgi azalmağa başladı. Çünkü çok sayıda olması sebebiyle bu liselerde yabancı dil derslerini ve yabancı dille okutulan dersleri verecek dil bilen öğretmen bulunamaması sorunu ortaya çıkmıştı. Anadolu Liseleri’nde 6. sınıftan önce bir yıl İngilizce hazırlık programı uygulanıyordu. 6. sınıftan itibaren yine yabancı dil eğitimi devam ediyordu.

1997 yılında ilköğretim sekiz yıla çıkartılmış ve yabancı dille eğitim yapan Anadolu Liseleri’nin altıncı sınıf öncesi hazırlık sınıfları kaldırılmıştır. Bunun yerine 9. sınıftan önce bir yıllık İngilizce hazırlık programı uygulanmaya başlanmıştır.

Eğitimin 8 yıla çıkarılması ile 6. sınıftan önceki bir yıllık hazırlık sınıfı kaldırılmış oluyordu. 6., 7. ve 8. sınıflardaki yoğun yabancı dil dersleri de bu yüzden azalmış oldu.³⁰

---

²⁸ Demirel, 2003, s. 16.

²⁹ Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1986.

³⁰ Demir, s.7.

Yabancı dil öğretimi üzerinde oluşan bu olumsuz duruma öncelikle özel okullar ile yabancıların açtıkları okullar olumsuz yaklaştı. Çünkü 5. sınıftan sonra hemen başlayan yabancı dil eğitimi 8 yıllık eğitim ile 9. sınıfa kadar sekteye uğruyordu. Her ne kadar 9. sınıftan önce bir yıllık hazırlık sınıfı konulsa da öğrenciler 9. sınıftan itibaren hızlı bir şekilde çok zor olan üniversite sınavına hazırlandıkları için yabancı dile yeterince ağırlık veremiyorlardı. Yabancı dil öğretimi açısından oluşan bu boşluğu gidermek amacıyla yabancı dil öğretimine ilkokulların dördüncü sınıfından başlanmasına karar verilmiştir. Bu uygulamaya 1997 - 1998 öğretim yılında geçilmiştir. Böylece ilköğretim okullarında yabancı dil dersleri 4-8. sınıflara yayılmış olup, beş yıllık süreyi kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü 2002 yılında 2000'i aşkın öğretmen ve müfettişle bir anket düzenledi. Anket sonucunda yabancı dil eğitiminin daha erkene çekilmesi konusunda görüşler ağırlık kazandı. Bu anketten sonra MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü yabancı dil eğitimi konusunda hazırlanan bir raporla yabancı dil eğitiminin 1. sınıftan itibaren başlamasını, 1., 2. ve 3. sınıflarda yabancı dil konularına ağırlık verilmesini tavsiye etti. Bu raporda bahsedilen sınıflarda öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre yabancı dil için belli bir zaman ayrılmasının yararlı olacağı görüşü belirtilmiştir. Yakın zamanlarda bu yönde çalışmalar başlamıştır.³¹

Anadolu Liseleri'ndeki yabancı dile olan talep dikkate alınarak 1994 - 1995 eğitim - öğretim yılında Süper Liseler açıldı. Sınavla öğrenci alan Anadolu Liseleri'nin tersine Süper Liseler not ortalamasına göre öğrenci almaktaydı ve Süper Liseler'de de Anadolu Liseleri'nin müfredatına benzer bir yıl hazırlık programı uygulanmaktaydı.

2005 - 2006 eğitim - öğretim yılında ortaöğretim kurumlarındaki değişikliklerle liseler dört yıla çıkarıldı. Ülke genelindeki Süper Liseler Anadolu Liseleri'ne dönüştürüldü. Amaç Süper Liseler'e not ortalamasıyla, Anadolu Liseleri'ne sınavla yapılan öğrenci alımlarındaki karmaşayı ortadan kaldırmaktı.

Hazırlık sınıflarında yoğun olarak öğretilen yabancı dil yeni uygulanan programla dört yıla yayılmıştır. Hazırlık sınıfında 24 saat uygulanan yabancı dil öğretimi lise 1. sınıfta 10 saate düşürülmüştür. Süper Liseler'in, Anadolu Liseleri'yle birleşmesi sonucu bu türdeki okulların sayısı 774'e yükselmiştir.

---

³¹ Demir, s.7.

Türkiye’de, yabancı dille eğitim yapan özel okullara çok yoğun bir ilgi olmuştur. 1980’li ve 1990’lı yıllar özel okul sayısında artışın olduğu yıllardır. 1995 verilerine göre sadece İstanbul’da İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca eğitim yapan orta dereceli okulların sayısı 150’nin üzerindeydi. Bütün Türkiye’de ise özel okulların sayısı 1995 yılı itibariyle 871’di.³² 2001 yılı verilerine göre ise Türkiye’deki özel okulların sayısı 1.928’e ulaşmıştır. Bu okulların 1.801’i Türk okuludur. 67 okul azınlıklara aittir. 30 okul yabancılar tarafından açılmıştır. 10 okul ise Türkiye’deki yabancı uyruklu öğrenciler için açılmış uluslararası okul statüsündedir.³³

Özel liselerde eğitim yabancı dille yapılmaktadır. Bu okulların çoğunun yabancı dili İngilizce’dir Yabancı dil büyük oranda İngilizce’dir. Özel liselerin çoğalmasıyla birlikte devletin açtığı Anadolu Liseleri’ne olan talep azalmağa başlamıştır. Özel okullarda öğretmenlere maddi imkanların daha çok sağlanması, özel okulların dil öğretimi için yeterli altyapılarının olması gibi sebepler dil bilen öğretmenleri bu okullarda çalışmaya teşvik etmiştir. Kalitesinin yüksekliği nedeniyle de öğrenciler çoğunlukla özel okulları tercih etmektedirler. Özel Okullar Birliği’nin öğrenciler arasında yaptığı bir araştırma sonucuna göre, öğrencilerin tamamına yakını özel okulları daha iyi yabancı dil öğrenmek amacıyla tercih etmektedirler.³⁴

Resmi ve özel okullarda eğitim ve öğretim gören öğrenci sayısına bakıldığında resmi okullarda okul öncesi eğitiminde 238.240, ilköğretimde 10.139.221, ortaöğretimde 2.239.135 öğrenci okurken, özel okullarda okul öncesi eğitimde 18.152, ilköğretimde 171.623, orta öğretimde 73.136 öğrenci öğretim görmektedir.

Diğer bir deyimle örgün eğitim sistemi içerisinde resmi kurumlarda 12.616.596 öğrenci öğrenim görürken, özel okullarda 2003 yılında öğrenci sayısı 262.911’dir. Bu durumda özel okullardaki öğrenci sayısının oranı resmi okulların öğrenci sayısına göre %2’lerde kalmaktadır.³⁵

Günümüzde özel okulları farklı kılan en önemli özelliklerinden birisi yabancı dil öğretiminde aldıkları yoldur. Mezun olan özel okul öğrencilerinin hemen hemen tamamı yabancı dille eğitim yapan üniversitelerin hazırlık sınıfı muafiyet sınavında

---

³² Doğan, s.13.

³³ <http://www.meb.gov.tr>.

³⁴ Karabulut, Cumhuriyet, 23.02.2001.

³⁵ Rüstem Eyüboğlu, “Açılış Konuşması”, İ.Erdoğan, Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi Ve Kalite Arayışları, İstanbul: Özel Okullar Derneği Yayınları, 2003, s.9.

başarılı olmakta ve yüksek öğrenimlerini yabancı dille takip etmekte hiçbir zorluk yaşamamaktadırlar.

Yabancı dilde eğitim veren özel okullardan mezun olan öğrenciler yurt dışındaki üniversitelere gittiklerinde herhangi bir yabancı dil destek eğitimine gerek duymaksızın öğrenimlerini başarıyla sürdürebilmektedirler. Teknolojinin getirdiği olanaklardan en üst düzeyde yararlanarak yabancı yayın ya da kaynakları kolaylıkla kullanabilmektedirler.

Kimi özel okullar kütüphanelerinde Türkçe kaynaklar dışında yabancı dilde yazılmış pek çok kaynağı da bulundurmakta ve öğrencilerin bunları derslerinde izlemelerini sağlamaktadır.

Çeşitli izlenceler, etkinlikler, projeler ve gezilerle öğrenciler yabancı dillerini ilerletmekte, bu dilde yazılmış her tür kitap, gazete ve süreli yayını okuyarak yabancı dil seviyelerini artırmaktadırlar. Yabancı dilin kültürlerarası bilinci geliştireceği fikrinden hareketle özel okullarda Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izin alınarak yabancı uyruklu öğretmenler de yapılan faaliyetlere katkıda bulunmuşlardır.

Özellikle son yıllarda dünyadaki gelişmelere ayak uydurarak özel okullarda bir yabancı dilin yanında ikinci hatta üçüncü bir yabancı dilin eğitimine önem verilmektedir.

Bu şekilde özel okullardan mezun olan öğrenciler, diğer öğrencilere kıyasla farklılık göstermekte ve iki ya da üç yabancı dil bilen bireyler olarak ülkelerine hizmet eden nitelikli insan gücünü oluşturmaktadırlar.³⁶

Günümüzdeki özel okulların gelecek için plan ve projeleri Özel Okullar Derneği' ne göre aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

1. Avrupa Birliği ülkeleriyle iletişim içerisinde olmak, bu ülkelerdeki okullar, öğrenciler ve öğretmenlerle ilişki ve işbirliğini ilerletmek,
2. Öğrencilerin her türlü alandaki öğrenimlerini çağın gereklerinden aşağı düşürmemek ve daha ileri düzeye taşımak için teknoloji kullanımını yoğunlaştırmak, her öğretmen ve öğrencinin bir bilgisayar sahibi olmasını sağlamak,

³⁶ Özel Okullar Derneği, **Özel Okullarda Eğitim ve Öğretim**, Antalya: Özel Okullar Derneği Yayınları, 2003, s. 8.

3. Öğrencilerin Türkçe'yi çok iyi kullanmalarını sağlamak için öğrencilerin yazılı ve sözlü ifade becerisini en üst düzeye çıkarmak,
4. Her öğrencinin iki yabancı dili çok iyi anlar, okur ve konuşur düzeye gelmesini sağlamak,
5. Her öğrencinin bir spor ve bir sanat dalında uzmanlaşmasını sağlamak,
6. Sınıf mevcudunu 20 kişide sabit tutmak,
7. Üniversite giriş yüzdesini yükseltmek için öğrencilerin bilgiyi özümsemesini, analiz ve sentez becerisini yükseltecek çalışmalarını yoğunlaştırmak,
8. Öğrencilerin uluslar arası sınavlarda (IB, TOEFL, SAT, GRE) dünya ortalamasının üzerine çıkmalarını sağlamak,
9. Günün gereksinim, olanak ve koşullarına göre yeni stratejiler, yen, hedef ve politikalar belirlemek, bunlarla ilgili vizyon ve misyon saptamak.³⁷

Yabancı dil eğitimi ile ilgili Avrupa'da da birtakım gelişmeler gerçekleşmiştir. Bu amaçla Avrupa Konseyi çalışmalara başlamıştır.³⁸ Bu konseyde yabancı dil üzerine birtakım programların uygulanması kararı alınmıştır. Topluluk programlarının genel amacı; üye ülkeler arasında işbirliğini artırmak, Avrupa'nın gelecekteki yöneticileri olacak gençlerin Avrupa boyutuyla yetiştirilmelerini sağlamak, vatandaşların birbirlerini daha yakından tanımalarıyla farklı kültür, dil ve anlayışlar arasında karşılıklı etkileşimi geliştirerek dil, din, ırk ve cinsiyet ayrımı yapmadan bir Avrupa bilinci benimsetmek ve karşılıklı olarak başarılı uygulamaları ve deneyimleri paylaşmaktır.

Avrupa Konseyi'nin Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü'nce yürütülen eğitim ve gençlik programları 1999 yılında Türkiye'ye açılmıştır. Bu programlara katılabilmek için gerekli bazı şartları Türkiye ve Avrupa Konseyi karşılıklı olarak yerine getirmesi gerekmektedir.³⁹

Bu programlar şu şekilde gruplanmaktadır; 1.Socrates, 2.Leonardo Da Vinci, 3.Comenius. Şimdi bunların her birine kısaca değinelim.

---

³⁷ Özel Okullar Derneği, s. 17-18.

³⁸ Demirel, 2003, s. 17.

³⁹ Sevinç Atabay, **Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları**, İstanbul: Özel Okullar Derneği Yayınları, 2002, s. 1.

1.2.1. Yabancı Dil Öğreniminde Socrates Programı

Socrates Avrupa Birliği'nin genel eğitim alanındaki eylem programıdır. Program aşamalar halinde planlanıp uygulamaya konmaktadır. Programın ikinci safhası 1 Ocak 2000 - 31 Aralık 2006 dönemini kapsamaktadır. Program 1995-1999 döneminde elde edilen tecrübeler ve başarılar sonrasında uygulanmaya başlanmıştır.⁴⁰

24 Ocak 2000 tarih ve 253 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Kararı ile program, Socrates Avrupa Birliği Antlaşmasınının 149. ve 150. maddelerine dayandırılarak hayata geçirilmiştir. Söz konusu maddelere göre, birlik üye devletlerle yakın işbirliği içinde, bir dizi eylemi uygulamaya koyarak eğitimde kalitenin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Antlaşma, aynı zamanda, birliğin bütün vatandaşlarının hayat boyu öğrenme imkanlarını geliştirme garantisini de içermektedir.

Socrates programı aşağıdaki çeşitli faaliyetleri desteklemekte ve programın değişik eylem alanlarında (alt program) çeşitli şekillerde hayata geçirilmektedir.⁴¹

- 1) Avrupa'da, eğitim alanında insanların ülkeler arası hareketliliği,
- 2) Eğitim alanında yeniliği ve kaliteyi artırmayı hedefleyen, ülkeler arası işbirliği ve ortaklıklara dayanan projelerin geliştirilmesi,
- 3) Yabancı dil yeteneklerinin geliştirilmesi ve farklı kültürlerin anlaşılması,
- 4) Eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı,
- 5) Karşılıklı bilgi, tecrübe ve iyi uygulama örneklerinin aktarımını kolaylaştıran ülkeler arası işbirliği ve iletişim ağları,
- 6) Eğitim sistemleri ve politikalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi ve gözlenmesi,
- 7) Karşılıklı bilgi değişimi ile yeniliklerin ve iyi uygulama örneklerinin yayımına yönelik faaliyetler.

Socrates Programı sekiz alt programdan oluşmaktadır ve aşağıdaki türde faaliyet ve projelerle uygulamaya geçilmektedir.⁴²

---

⁴⁰ Socrates Programı Nedir?, <http://www.yyu.edu.tr/abegpk/socrates.htm> (22/12/2007), s.1.

⁴¹ Socrates Programı Nedir?, s.1.

⁴² Socrates Programı Nedir?, s.1.

Erasmus (Yüksek Öğretim) programı; üniversite lisans ve lisans üstü (doktora dahil) eğitimi, bu alanda işbirliğini ve karşılıklı öğrenci değişimini konu alan bir alt programdır. Programın faaliyetleri arasında yükseköğretim kurumları arasında Avrupa boyutunun teşviki amaçlı ortak projeler ve programlar üretmektir. Bu program dahilinde üniversite öğrencileri ve öğretim elemanları bir yarı dönem ya da iki dönemlik değişim programlarından yararlanmaktadırlar. Aynı zamanda Erasmus programı çerçevesinde akademik uzmanlık ağları oluşturulmaktadır.

Grundtvig programı; yaygın eğitim, yetişkin eğitimi ya da hayat boyu eğitim anlamına da gelmektedir.⁴³ Program dahilinde ülkeler arası işbirliği projeleri bulunmaktadır. Aynı zamanda öğrenme amaçlı işbirliği ve ortaklıklar da bu program dahilindedir. Programın uygulama sürecinde yaygın eğitim personeli eğitim amaçlı olarak kısa süreliğine ülke dışına çıkmaktadır. Programın uygulanmasındaki amaç, uzmanlık alanı ve proje amaçlı ağların kurulmasıdır.

Açık – uzaktan eğitim ve eğitimde bilgi ve iletişim teknolojileri – ICT olarak bilinen Minerva programında ise eğitim alanında veya eğitim üzerinde etkisi olan diğer alanlarda yeniliklerin anlaşılması amaçlı projeler üretilmektedir.⁴⁴ Bu projeler özellikle eğitim alanında yenilik getiren, özgün ve yeni yöntemlerin ve kaynakların tasarlanması, geliştirilmesi ve test edilmesi amaçlı projelerdir. Bu programın amacı, eğitime erişim ve bilginin yayımı imkanlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasıdır. Programa katılan ülkeler arasında açık ve uzaktan eğitim ve eğitimde bilgi teknolojilerinin kullanımı alanlarında karşılıklı bilgi ve tecrübe değişimine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Lingua (Avrupa Dilleri Eğitimi) programında dil öğretmenlerinin eğitimi, bilgilendirme kursları, dil öğretimi için materyal geliştirilmesi ve ortak eğitim projeleri gibi çeşitli konularla ilgili planlar bulunmaktadır.⁴⁵ Dil öğreniminin öneminin kavranmasına ve desteklenmesine yönelik faaliyetler bu programın kapsamındadır. Bunlar arasında bilgilendirme kampanyaları, yarışmalar, ödüller, özel çalışma ve incelemeler, dil becerilerinin tanınmasına yönelik programlar, dil eğitim kurumları arasında iletişim ve işbirliği ile bilgi alışverişini artırma amaçlı çalışmalar ve projeler, bu alanda düzenlenen toplantı, seminer, konferans vs. ile uzmanlık yayınlarının

---

⁴³ AB Eğitim ve Gençlik Programları, <http://intoffice.erciyes.edu.tr>, (22/12/2007), s.3.

⁴⁴ Socrates Programı Nedir?, s.2.

⁴⁵ AB Eğitim ve Gençlik Programları, s.3.

desteklenmesi, akademik uzmanlık ağlarının oluşturulması gibi faaliyetler bulunmaktadır. Ayrıca bu program dahilinde dil öğretimi ve yabancı dil becerilerinin değerlendirilmesi, yabancı dil araçlarının geliştirilmesine yönelik faaliyetler de bulunmaktadır. Bunlar; dil eğitim müfredatında yenilikler getiren, bu alanda yeni eğitim materyalleri geliştiren, dil becerilerini ölçme amaçlı yeni yöntemler ortaya çıkaran, dil eğitimi için yeni görsel ve işitsel malzemeler geliştiren ve özellikle kendi kendine dil öğrenme amaçlı yeni yöntemler ve sistemler sunan projelerdir.⁴⁶

Eğitim sistemleri, eğitim politikaların izlenmesi ve bu alanlarda yenilikleri kapsayan Observation and Innovation programında ise; diplomaların, mesleki niteliklerin ve eğitimde geçirilen sürelerin karşılıklı tanınmasına yönelik faaliyetler, bu faaliyetlere yönelik çalışmalar, incelemeler, pilot projeler ve bilgi alışverişinin desteklenmesi ve Ulusal Akademik Tanıma ve Bilgi Merkezleri (NARIC) Ağı faaliyetleri bulunmaktadır.⁴⁷ Bu program dahilinde eğitim alanında karar alıcılar, yöneticiler ve uzmanlar için karşılıklı araştırma ziyaretleri programı olan Arion programı bulunmaktadır. Socrates programı'nın gözlem ve yenilikler kapsamındaki alt programıdır. Arion programı Avrupa'daki farklı uygulamaları yerinde görmek üzere kısa süreli geziler yapılması şeklinde özetlenebilir.⁴⁸ Programdan eğitim programı planlayıcıları ve yöneticileri yararlanabilir. Avrupa eğitim sistemleri ve politikaları bilgi ağının bütün faaliyetlerini kapsayan Eurydice programı da bu programın alt faaliyet alanıdır. Observation and Innovation programının amacı; eğitim sistemlerinin ve politikalarının analizi ile eğitimde kalitenin değerlendirilmesi konularında çalışan kurum ve kuruluşlar arasında ilişkilerin artırılması ve ağlar oluşturulmasıdır. Aynı zamanda ortak eğitim politikası amaçlı her türlü çalışma, inceleme, pilot proje, seminer, uzman değişimi gibi faaliyetlerin desteklenmesi de bu programın amaçları arasındadır.⁴⁹

Socrates programı dahilinde diğer Avrupa programları ile ortak faaliyetler geliştirmek için Joint Actions adı altında bir alt program bulunmaktadır. Bu program mesleki eğitim ve gençlik programları ile işbirliği ve ortak proje imkanlarının geliştirilmesi amaçlamaktadır.⁵⁰ Ortak programlar Socrates - Genel Eğitim Programları ile Leonardo Da Vinci - Mesleki ve Teknik Eğitim ve Youth - Gençlik Programları

---

⁴⁶ Socrates Programı Nedir?, s.2.

⁴⁷ Socrates Programı Nedir?, s.2.

⁴⁸ AB Eğitim ve Gençlik Programları, s.3.

⁴⁹ Socrates Programı Nedir?, s.2.

⁵⁰ AB Eğitim ve Gençlik Programları, s.3.

arasında irtibat sağlayan ve ortak projeler üretilmesine destek veren programdır. Socrates, Leonardo da Vinci ve Youth Programları uygun kuruluşları ve bunların yararlanıcıları (hedef kitleleri) programdan yararlanabilir. Ortak Programlar'da işbirliği, farklı programlardaki ortak projelere yönelik teklif çağruları aracılığı ile veya farklı programlarda ortak alanlar olarak tanımlanan konularla ilgili projelerle sağlanabilir.

Socrates alt faaliyetlerini desteklemeye yönelik birtakım faaliyetler ve destek tedbirleri bulunmaktadır. Bunlar arasında Socrates hakkında genel bilgilendirme ile bilinç oluşturma ve artırma amaçlı faaliyetler, Socrates programının uygulanmasında etkinliği artırmaya ve engelleri kaldırmaya yönelik faaliyetler (örneğin proje yönetimi konusunda eğitim faaliyetleri), eğitim alanında işbirliğinin etkisinin maksimize edilmesi ve olumlu sonuçlarının yayımlanmasına yönelik çalışmalar, Socrates eylem alanları arasında sektörler üstü sinerjinin geliştirilmesi, Socrates'in fırsat eşitliği, engellilerin haklarının korunması, kültürler arası eğitim ve ırkçılık, yabancı düşmanlığı ile mücadele gibi yatay önceliklerinin desteklenmesi bulunmaktadır.⁵¹

1.2.2. Yabancı Dil Öğreniminde Leonardo Da Vinci Programı

Leonardo Da Vinci programı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik programları ikinci ayağıdır. Mesleki ve teknik eğitim modülü olarak adlandırılır.⁵² Program Ocak 2000 - Aralık 2006 tarihleri arasında Leonardo Da Vinci II olarak uygulanmasına 26 Nisan 1999 tarih ve 382 sayılı Konsey Kararı ile başlanmıştır. Bu program her seviyedeki mesleki eğitimin başlangıcındaki insanların, özellikle gençlerin beceri ve yeterliklerini geliştirmek için oluşturulmuştur. Bu programla sürekli mesleki eğitim ve hayat boyu edinilen beceri ve yeterliklerin geliştirilmesi ve artırılmasından hareketle, özellikle teknolojik ve kurumsal değişlikleri bütünleştirmek için mesleki eğitime girişi ve mesleki eğitimin kalitesini artırmak ve mesleki eğitimi, yeterlilik ve girişimcilik açısından güçlendirmek ve desteklemek, istihdam imkanlarını desteklemek, mesleki eğitim kurumları (üniversiteler dahil), işletmeler ve küçük ve orta büyüklükteki işletmeler arasında işbirliğini güçlendirmek amaçlanmaktadır.⁵³ Leonardo Da Vinci programı ile mesleki yeterlilik anlamında gençlerimize çeşitli imkanlar sağlanmış olacaktır. Bu program ile sağlanacak imkanlar şu şekildedir;⁵⁴

---

⁵¹ Socrates Programı Nedir?, s.2.

⁵² AB Eğitim ve Gençlik Programları, s.4.

⁵³ Leonardo Da Vinci Programı, Hedefler, <http://www.yyu.edu.tr/abegpk/leonardo.htm> (22/12/2007), s.1.

⁵⁴ Leonardo Da Vinci, Hedefler, s. 1,2.

1. Üye ülkelerde mesleki eğitim sistemleri ve tedbirlerinin kalitesi ile yenilik kabiliyetini iyileştirilmek ve ulusal mesleki eğitim sistemleri için katma değer sağlamak,
2. Mesleki eğitim ve meslek danışmanlığında Avrupa boyutunun teşvik olunması,
3. Ömür boyu öğrenme hususunun güçlendirilmesi, yarının mesleklerine hazırlama ve teknolojik değişime ayarlanmanın teşvik olunması,
4. Gençler için ilk mesleki eğitimi destekleme ve uygun yeterliliği olmayan yani; uygun okul eğitimi olmayan yetişkinler için özel mesleki eğitim tedbirlerinin desteklenmesini sağlamak,
5. Engelliler için, özellikle eğitimsiz gençler ve bedensel ya da zihinsel özürle ya da başka koşullar nedeniyle eğitimden yararlanmamış şahıslar ve sosyal ve iktisadi dışlanma tehdidi altında kalan kişiler için ilk mesleki eğitime veya müteakip eğitimlere girişin kolaylaştırılmasını sağlamak,
6. Kadınların fırsat eşitliğini teşvik etmek (uzun aradan sonra yeni faaliyet alanları ve mesleki olarak tekrar işe girişme imkanının açılması dahil),
7. Göçmen işçilerin ve çocuklarının durumunun iyileştirilmesini sağlamak,
8. Avrupa iş piyasası üzerinde iç pazarın yeterlilik talepleri, eğitim ihtiyacı ve gereksinimleri bakımından işbirliğinin güçlendirilmesini sağlamak,
9. Modern teknolojiler alanında eğitim ve müteakip eğitimde yüksek okullar, mesleki eğitim tesisleri ve işletmelerin daha fazla karşılıklı etkileşimini sağlamak,
10. Mesleki eğitim alanında dil bilgilerinin teşvikini sağlamak,
11. Mesleki danışmanlık sistemlerinin kurulmasını temin etmek,
12. Bağımsız müteakip eğitim ve açık öğretim yöntemlerinin gelişiminin sürdürülmesini sağlamak.

Bu program içerisinde yabancı dil öğretimiyle ilgili ayrı bir alt program bulunmaktadır. Dil becerileri (language competences) adı altında gerçekleşen bu

programın içeriğinde mesleki eğitimde yabancı dil ve kültür bilgisinin geliştirilmesine yönelik projelerde bulunmaktadır.

1.2.3. Yabancı Dil Öğreniminde Comenius Programı

Okul öncesi eğitimden, yükseköğretime kadar olan eğitim kademelerini ilgilendiren bir programdır. Comenius, C1-Okul Ortaklıkları (Okul Projeleri, Dil Projeleri ve Okul Gelişim Projeleri), C2-Okul Eğitim Kadrosunun Eğitimi (Çok Yönlü Avrupa İşbirliği Projeleri ve Bireysel Yurtdışı Eğitim Destekleri) ve C3-Comenius Uzmanlık Ağları projelerinden oluşmaktadır.⁵⁵ Comenius programlarından, kreş eğitiminden yükseköğretime kadar olan formel eğitim kademelerinde yer alan eğitim kurumları, öğrenciler, öğretmenler, eğitim planlayıcıları ve üniversitelerin öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleri ile onların öğrencileri, öğretim elemanları ve mezunları yararlanabilir.⁵⁶

Comenius Programı, genel olarak, okul eğitiminde kaliteyi artırmayı ve Avrupa boyutunu güçlendirmeyi hedefler; ülkeler arası işbirliğini geliştiren, okul eğitimi alanında çalışan personelin mesleki gelişimine katkıda bulunan çalışmaları özendirir; Avrupa dillerinin öğretilmesinin yaygınlaştırılmasını teşvik eder ve kültürler arası diyalog sağlayacak çalışmaları destekler.

Bu programın üç temel amacı bulunmaktadır. Bunlar; okul eğitiminin kalitesinin yükseltilmesi ve okul eğitimindeki Avrupa boyutunun güçlendirilmesi, dil öğreniminin teşvik edilmesi ve kültürler arası bilincin geliştirilmesi.⁵⁷ Söz konusu temel amaçlara ulaşılabilmesi yönünde, program çeşitli girişimleri de desteklemektedir. Bu çerçevede programın amaçları şunlardır:

1. Yabancı dil eğitiminde Avrupa dillerinin öğretim kalitesini iyileştirmek,
2. Dil öğretmenlerinin pedagojik niteliklerini artırmak,
3. Öğretimi ve kullanımı fazla yaygın olmayan dillerin eğitimini veren öğretmenlerin dil yeterliliklerini geliştirmek,
4. Öğretilen yabancı dillerin çeşitliliğini artırmak,

---

⁵⁵ AB Eğitim ve Gençlik Programları, s.1.

⁵⁶ AB Eğitim ve Gençlik Programları, s.1.

⁵⁷ Demir, s.9.

5. Öğretmenlerin ve öğrenim görenlerin, konuştukları yabancı dillerin sayısını artırmalarına ve seviyesini yükseltmelerine katkıda bulunmak.⁵⁸

Avrupa Birliği çerçevesinde eğitim alanında uygulanacak olan eğitim politikalarını içerisinde Avrupa Dil Gelişim Dosyası da bulunmaktadır. Avrupa'daki zengin dillerin ve kültürlerin çeşitliliği onun önemli ve değerli özelliklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle 2001 yılı 'Avrupa Diller Yılı' olarak kutlamayı kararlaştırmıştır. Avrupa Diller Yılı'nı kutlamada temel amaç, Avrupa Konseyine üye ülkelerin dil ve kültür miraslarına sahip çıkmaları ve bunu diğer Avrupa ülkeleriyle birlikte paylaşmalarıdır. Bunun yanı sıra çok kültürlü çok dilli Avrupalı olma bilincini yayarak birden çok dil öğrenmeyi teşvik etmektedir. Bu yolla çok dil öğrenmenin farklı dil ve kültürel geçmişleri olan insanlar arasında hoşgörüyü arttıracığı ve bireylerin birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlayacağı beklenmektedir.

Türkiye'de Avrupa Birliği ile bütünleşmeyi hedef almış ve bu doğrultuda uyum çalışmalarına başlamıştır. Türkiye eğitim sisteminde yapılacak tüm çalışmaların Avrupa ile uyumlu olmasına özen gösterilmesinde yarar görmektedir.⁵⁹

Avrupa Dil Gelişim Dosyası dünya genelinde öğrendiği yabancı dilleri ve bu dillerdeki başarısını kaydeden ve dildeki gelişimini de takip eden bir doküman olarak kabul edilebilir. Bu dokümanda dil pasaportu, dil öğrenim geçmişi ve dil dosyası yer almaktadır.⁶⁰

Avrupa Konseyi'nin mevcut projeleri yoluyla gerek Avrupa'da gerekse Türkiye'de yabancı dil eğitimi ile ilgili gelişmeler kaydedilmektedir. Avrupa Birliği çerçevesindeki Dil Gelişim Dosyası Projesine Türkiye'de devlet okulları ve özel okullar da ayak uydurmaya çalışmaktadır. İlerleyen yıllarda Türkiye'de bu konunun ne kadar önemsendiği, ne gibi adımlar atıldığı ve nereye gelindiği açık bir şekilde ortaya çıkacaktır. Şu andaki projeler henüz hazırlık aşamasındadır. Özel okulların plan ve projeleri ise bu gelişmelere açık bir bakış açısı içermektedir. Atılan adımlar Avrupa'daki projelerle aynı doğrultuda gerçekleşmektedir ve gelecekte yabancı dil açısından daha da başarılı öğrenciler mezun etmeyi amaçlamaktadır.

---

⁵⁸ Atabay, s. 2-12.

⁵⁹ Demirel, 2003, s. 18.

⁶⁰ Demir, s.10.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YABANCI DİL ÖĞRENİMİNİN TOPLUMSALLAŞMA SÜRECİ VE BİREYLERİN YAŞAM BİÇİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Ülkeler arasında sınırların kalktığı, rekabetin hızlandığı, iletişim araçlarıyla anında her noktasına ulaşılan dünyamızda yabancı dil öğrenmenin gerekliliği ve zorunluluğu reddedilemez. Çünkü küreselleşen ve küçülen dünyamızda insanlar arası iletişim konuşarak ve yazışarak sağlanmaktadır. Bu da ancak ortak bir dil ile gerçekleştirilebilir. Şu andaki haliyle dünyadaki 195 ülke ve Hindistan gibi bazı ülkelerde bölgesel olarak konuşulan çok sayıda dilin hepsini öğrenmek ve bunlarla iletişimi sağlamak mümkün değildir. Bu yüzden her millet kendisine uygun, diğer milletlerce de bilinen bir ortak haberleşme aracı bulmak zorunda kalmaktadır. Bu rekabet ortamında dünyada yalnız kalmamak, gelişen teknoloji ve ticaretin dışında olmamak için mutlaka dünyaya açılmak zorunludur. Bunun için her bireyin dünyada yaygın olarak konuşulan en az bir dili öğrenmesi gerekir. Ancak bu arada kendi öz dillerini, benliklerini, kültürlerini ve tarihsel birikimlerini de kaybetmeden çağa ayak uydurmaları gereği vardır. Dünyada ticari, haberleşme, teknolojik ve bilimsel düzeyde çağı yakalamak için yabancı dil öğrenmek önemlidir. Bugün dünyada en çok kullanılan eğitim, bilim ve haberleşme dili İngilizce'dir. Bu yüzden öğrenilecek ilk dilin İngilizce olacağı düşünülebilir. Bunun yanında diğer ülke dillerini de öğrendikleri ölçüde bireyler daha çok imkan ve fırsatlardan yararlanabilirler.⁶¹

Dilin kişisel hayatta ve ulus hayatında çok büyük önemi vardır. İnsanın düşünce sınırlarını belirleyen dil, aynı zamanda bir milleti millet yapan kültürel değerlerin bir arada tutulmasına yarayan bir araçtır. Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayarak, onların düşünüp hayal kurmasına ve kendilerini ifade etmelerine fırsat verir. Uluslar da dilleriyle gelişip, tarihten aldıkları tecrübeleri ve medeniyetleri gelecek nesillere aktarırlar. İnsan dili kadar vardır ve ancak dilini geliştirerek düşüncesini ve üretimini artırabilir. Uluslar da egemenliklerini dilleriyle sağlarlar ve sürdürebilirler.

Teknolojik ve kültürel sınırların gittikçe ortadan kalktığı 21. yüzyılda gelişmekte olan ülkelerde toplumların varlığını devam ettirmesi için gerekli olan

---

⁶¹ Doğan, s.11-14.

birtakım unsurlarda da değişiklikler olmaya başladı. Gelişen kitle iletişim araçları ve teknoloji toplumların yaşam şekillerini etkiledi. Böylelikle toplumlar arasındaki sınırlar daraldı ve onlar birbirinden her alanda ve her an haberdar olmaya başladılar. Gelişmek ve çağdaşlaşmak adına kendine yabancı olan unsurları yaşam alanlarına sokan geliştirmekte olan toplumlar kendi öz değerlerini korumanın bilincine varamadılar.⁶²

İletişimin sınır tanımadığı 21. yüzyıl dünyasında en çabuk ve en kolay etkilenen temel unsur çoğunlukla dil olmuştur. Dil bilincinin insanlara yeterince aşılmadığı toplumlarda ikinci dil öğrenme her zaman ana dilin kötü yönde etkilenmesine neden olmuştur. İnsanların mesafe engellerini kaldırdığı zamanımızda dil bilmek her anlamda önem kazanmıştır. Fakat bugün bir zorunluluk haline gelen yabancı dil öğrenimi toplumların kendi öz varlıklarından ödün vermelerine yol açabilmektedir. Bu yüzden okullarda yabancı dil öğretilirken amacın doğru saptanması ve doğru yönlendirilmenin yapılması gerekmektedir. Yabancı dil öğrenirken toplumların kendi kültürlerinden bazı kısımları erozyona uğrarken, başka toplumların kültürleri kendi toplumlarına aktarılabilir. Dünyaya bakıldığında sadece Batı kültürünün yayılmadığını, Doğu'ya ait birçok önemli unsurun da Batı tarafından alındığını görebilmekteyiz. Burada kültür etkileşiminin hızlı ve etkili olmasındaki en önemli etken, toplumların gelişen dünyaya uyum sağlamaları ve kalite anlayışlarını yükseltmeleridir. Her dil farklı bir kültüre açılan kapıdır. Özellikle medeniyetler arasındaki yoğun etkileşim diğer kültürleri de tanımamızı gerektirmektedir. Bu yüzden, bugün insanların büyük bir kısmı yabancı dil öğrenme gayretindedirler. Ülkemizde de bu anlamda yoğun bir öğretme ve öğrenme süreci yaşanmaktadır. Ancak bu süreç ne kadar verimli işlemektedir, amacını ne kadar yerine getirmektedir buna net bir açıklama getirmek zor gözüküyor.

Dilin gelişmesinde bilimin büyük etkisi vardır, ancak bilimin gelişmesinde de dilin etkisi büyüktür. İletişimin hızla geliştiği çağımızda; dilimiz yabancı dillerin, özellikle de İngilizce'nin etkisiyle karma bir dil olma yolunda ilerlemektedir. Dil bir konuşma ve düşünme aracı olduğundan yabancı dillerin etkisiyle dilimiz kendi öz yapısından ve sadelikten uzaklaşıyor. Bir dilde bir düşünceyi belirtmek için o dili

---

⁶² Zehra Yiğit, *Kültürel Yozlaşma, Türkçe ve Aydınlar*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Atatürkçü Düşünce Topluluğu Kulübü, <http://www.adtk.yildiz.edu.tr>, (10.01.2008).

gerektiği gibi konuşup anlamak gerekir. Aksi halde insanlar düşüncelerini sağlıklı bir şekilde birbirlerine aktaramaz ve birbirlerini anlayamazlar.⁶³

Türkiye’de yabancı dil öğretiminde ilk sırayı İngilizce öğretimi almaktadır. Yabancı dil öğretimi Türk eğitim sisteminde oldukça geniş bir yeri doldurmaktadır. Özel sektörde de yaygın bir şekilde görülen yabancı dil öğretimi daha çok devlet okullarında uygulanmaktadır. Ancak devlet okullarında verilen eğitim, ilgili dilin öğretimini tatmin edici ölçüde gerçekleştirememektedir. Bu yetersizlik yabancı dil öğretmenlerinden, öğretim araç ve gereçlerine kadar birçok faktöre bağlanabilir.

Öğretim yapılan hedef kitleyle de ilgili bazı sorunlar tartışılmaktadır. Uzmanlar arasında yabancı dil öğretiminin hangi yaşta başlaması gerektiği yolunda fikir ayrılıkları vardır. Kimi uzmanlara göre küçük yaşta başlatılan yabancı dil öğretimi daha kalıcı olmaktadır ve ilerleyen yıllarda unutulmamaktadır. Kimi uzmanlar ise; çocuğun ana dilini yeterli düzeyde öğrendikten sonra yabancı dil öğretimine geçilmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Aksi takdirde çocuğun ana dilinde tahribatlar oluşacağını düşünmektedirler. Bu konuda çeşitli görüşler ileri sürülmekte ve gerekçeler açıklanmaktadır.

Dünyadaki iletişim dili İngilizce olsa da, Avrupa Birliği’nin öngördüğü çok dillilik konusunu hayata geçirmek yerinde bir karardır. Ulusal yabancı dil politikalarımız arasında yer alan Batı dillerinin öğretiminin yanında, komşu ülkelerin dillerinin ve kültürlerinin öğretilmesi de Türkiye’nin dil politikası içerisinde yerini almaktadır. Yabancı dil kalıplara bağlı kalınarak öğretilir ancak bu şekilde yabancı dilin kültüründen uzaklaşılır. Bu durumda öğrenci kendini yabancı dilde ifade ederken kendi anadilini yabancı dilde kodlamış olur. Bu nedenle ders kitapları yabancı dilin ülke bilgisini ve kültürünü de içermek durumundadır. Kültürel farklılıklar ve zıtlıklar öğrencide ilgi ve merak uyandıracaktır. Böylelikle yabancı dilin kültürü öğrencide yeni ufuklar açacaktır. Gerçek iletişim için yabancı dilin amaç konumundan çıkartılıp araç konumuna getirilmesi gerekmektedir.

Türk eğitim sistemine ve dünya ülkelerinin eğitim sistemine baktığımızda yabancı dil öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar olduğunu görmekteyiz. Bu bölümde yabancı dil öğretiminin toplumsal ve kültürel boyutunu inceleyeceğiz. Öncelikle

---

⁶³ Kaya Diker, *Yabancı Dillerin Türk Diline Etkisi*, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Aydınlanma 1923 Atatürkçü Düşünce Kulübü Bildirisi.

yabancı dil öğretiminin Türkiye'deki uygulamalarını, yabancı dil eğitim politikalarını ve uygulamalı boyutlarını açıklayacağız.

2.1. Yabancı Dil Öğretimi veya Yabancı Dille Öğretim

Yabancı dil öğretimi ve yabancı dille öğretim konusu bugün bir çok kişi tarafından tartışılan iki kavramdır. Bu iki kavram çoğu zaman anlam olarak birbirine karıştırılmaktadır. Yabancı dil öğretimi; çağa ayak uydurabilmek, diğer milletlerle iletişimi sağlayabilmek amacıyla bireyin kendi anadili dışındaki dil veya dilleri öğrenme sürecidir. Yabancı dille öğretim ise; okullardaki temel bilim derslerinin ve yükseköğretimdeki bölüm derslerinin yabancı bir dilde anlatılmasıdır.⁶⁴ Birçok bilim adamı tarafından yıllardır dile getirilen yabancı dille öğretim konusu ülkemizde anlamı yeterince anlaşılan bir konu değildir. Yabancı dille eğitimin olumlu taraflarını ve bilimsel gerekçelerini savunanlar da vardır. Yabancı dille öğretimi savunanların bilimsel gerekçelerini şöyle sıralamak mümkündür:⁶⁵

1. Yabancı dil bilgisi turizmi geliştirir.
2. Yabancı dil bilgisi kalkınmayı hızlandırır.
3. Türkçe, bilim dili değildir.
4. Batı dilleri, özellikle İngilizce, uluslararası bir dil haline gelmiştir.

Bu nedenlerle yabancı dil bilmek gerekir. 21. yüzyılda en az bir yabancı dil bilmenin önemi gerçekten çok büyüktür. Çağın bilim insanının bazı özelliklere sahip olarak yetişmiş olması için en az bir yabancı dili ve bilgisayarını bir meslek olarak değil, edineceği herhangi bir mesleğin gereği olarak bilmesi gerekir. Bilgisayar çağı insanı;

1. Çağa uygun eğitim görmüş olmak,
2. Geçerli bir mesleğe sahip olmak,
3. Sorunların çözümünü araştırmada arayan bir karakter geliştirmek,
4. Toplumsal ilişkilerde gerekli entellektüel ve duygusal derinliğe ulaşmış olmak,

⁶⁴ Engin Taşkın, *Türkiye İçin Bir Felaket Senaryosu: Yabancı Dille Öğretim*, 2007, s.1.

⁶⁵ Z. Sarıhan, "Yabancı Dille Eğitime Hayır", *Öğretmen Dünyası Özel Eki*, Haziran, 2001, Tekışık Yay. s. 4.

5. Anadili dışında geçerli bir yabancı dili iyi bilmek için çaba sarf etmek zorundadır.⁶⁶

Çünkü çağın gerektirdiği toplum tipi bilgi toplumdur. Böyle bir toplumu yaratmada en büyük görev üniversitelere düşmektedir. Görüntüde yabancı dille öğretim yapan eğitim kurumları bu görevi diğer devlet üniversitelerine göre daha iyi yaptığına ilişkin görüşler ileri sürülmektedir. Bu görüş kısmen doğru sayılabilir. Ancak bunun altında yatan sebep, bu kurumlarda öğretimin yabancı dille yapılmasından değil, bu kurumlara alınan öğrencilerin seçkin kişilerden meydana gelmesi, bu kurumların idari-örgütsel yapısı, eğitim-öğretim hizmetleri ve sosyal hizmetler açısından olanaklarından kaynaklanmaktadır. Bu kurumların gerek devlet ve gerekse bazı kuruluşlar tarafından desteklenmesi maddi olanaklarını arttırmakta, dolayısıyla da hizmetlerini diğer üniversitelere göre daha iyi sunmaktadırlar. O halde yapılması gereken öncelikle ikinci bir dilin en etkili ve kolay biçimde nasıl öğretilceğinin bilimsel olarak araştırılması ve anadille eğitim yapan kurumlara destek verilmesidir.

Anadille eğitim yapılmasının en önemli sebebi kişinin duygularını ve düşüncelerini en iyi şekilde anadilinde ifade etmesindedir. Bireyin kendi anadilini çok iyi öğrenmesi, onun ileride öğrenmek isteyeceği yabancı dili de çok iyi öğrenmesine yardımcı olur. Kişi doğduğu andan itibaren çevresinde olup bitenleri merak eder ve ilgiyle izler. Bu ilk izlenimler ve kazanımlar kişinin anadilinin oluşmasını sağlar. Kişi olaylar karşısındaki tepkilerini ve düşüncelerini anadiliyle yapar. İleri düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olsa bile kişi anadiliyle düşünür. Duyduğu bir yabancı dilin anlamını beyinde anadiline çevirir. Anadiliyle düşünerek anlatacağı kavramları karşısındakine yabancı dile çevirerek anlatır. Anadilini iyi bilen bireyler yabancı dili daha iyi öğrenirler. Bireyin anadilini çok iyi bilmesi, anadilinde eğitim görüp yabancı bir dili iyi düzeyde öğrenmesi onun diğer milletlerle anlaşırken kendini daha rahat ifade etmesini sağlar.

Kavranılması gereken ilk konu, her dilin kendine özgü bir dil yapısı ve felsefesinin olduğunu kabullenmeli, karşıtlamalı çözümlerle anadiliyle amaç dilin ayrışma, çakışma ve benzeşme noktalarını saptamalı ve özellikle ayrılıklar vurgulanarak öğretilecek konular arasına alınmalıdır.⁶⁷ Bazılarının vurguladığı gibi, amaç dilin kurallarını öğrenmek, o dili edinmek için yeterli değildir. Bir dile egemen olmakla o

⁶⁶ İsmail Doğan, *Sosyoloji, Kavramlar ve Sorunlar*, Sistem Yay. İstanbul, 1996, s. 100.

⁶⁷ Cengiz Tosun, *Anadiliyle Amaç Dilin İlişkileri ve Etkileşim Alanları Üzerine*, Türk Dili, Temmuz-Ağustos 1983, s. 222.

dilin kurallarını bilmek birbirinden çok farklı şeylerdir. Bu farkı anlamak için, yukarıda da değinildiği gibi, çocuğun bir dili hangi süreçlerden geçerek öğrendiğini bir kere daha incelemek yararlı olacaktır. Burada özetle şöyle bir saptama yapmak mümkündür: Bir çocuk aile bireylerinden aldığı özel dersler ile yaklaşık dört yılda çevresinin dilsel kurallar sistemine ve dikkate değer bir kelime hazinesine sahip olur ki, bu da on bin saatlik bir dil dersi anlamına gelir (Üç yılda yaklaşık günde on saatlik bir ders).⁶⁸ Son yıllarda zihinsel bir etkinlik olarak kabul edilen dil edinimi konusunda evrensel dilbilim verilerinden yararlanarak, ikinci dili öğrenme aşamasında anadilinden yararlanılabileceği kuşkusuzdur. Öğretimde yararlanılabilecek beş ilke şunlar olmalıdır:⁶⁹

1. Dil doğal bir ortam içinde öğretilmelidir.
2. Öğretimde çocuğun kendi dilinden hareket edilmelidir.
3. Türkçe öğretiminde bütün derslerden yararlanılmalıdır.
4. Değişik dil çalışmaları arasında sıkı bir ilişki kurulmalıdır.
5. Çeşitli ders araç ve gereçlerinden yararlanılmalıdır.

Özellikle ikinci ve dördüncü öğretim ilkesi, ikinci dili öğrenenlere ve bu işi yapan öğreticilere önemli bir ipucu vermektedir. Ayrıca burada anadili öğretiminde de başvurulacak yöntemler belirlenmiştir. Buraya kadar yabancı dil öğretimi ve bu konuyla ilişkili olarak anadili öğretimi, yabancı dille öğretim konuları üzerinde durulmuştur. Yabancı dil öğretimindeki başarısızlığın öncelikle anadili eğitimindeki başarısızlıktan ortaya çıktığı, bunu yabancı dil öğretimindeki bir dizi olumsuzlukların takip ettiği görülmüştür.

Yabancı dil çalışılırken izlenen öğrenme metodunun sonuçta başarısını görecektir veya cezasını çekecek olan öğreticiden çok, öğrenci olacaktır. Bir öğretici, testler, ev ödevleri ve özel görevler yüklemek suretiyle öğrencilerin yabancı dili öğrenebilmeleri için zorunlu olduklarına inandıkları her şeyi samimi olarak ilgi duyabilir.⁷⁰ Ne var ki, eğitim sisteminin yapısı, çoğu zaman bu tür çabaları fedakarca ortaya koyan öğreticileri boşa kürek sallayan bir ırgat veya bir angaryacı pozisyonuna zorlarken, zoraki eğitim sisteminin içinde yer alan öğrencileri de, yabancı dili öğrenmeye çalışmaları gerekirken,

⁶⁸ Helga Schwenk, **Anadili ve Yabancı Dil Öğretiminde Dilbilgisi**, Dil Dergisi, S. 13, Eylül-Ekim 1993, s. 34.

⁶⁹ Musa Çiftçi, **Türkçe Öğretiminde Temel İlkeler**, A.Kocatepe Ün. S.B. Dergisi, no.1, Afyon, 1998, s.59-71.

⁷⁰ Mehmet Yolcu, "Yabancı Dil Öğrenimi", **İnönü Un. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi II**, 2002, S.3, s.62.

öğreticiyi memnun etmeye çalışan kişiler durumuna düşürmektedir. Bir sınıfta bulunan öğrencilerin büyük bir kısmı bu mantıkla hareket ettiğinde ise, bir taraftan mümkün olabildiğince az bir işle paçayı kurtarmanın yolu aranmış olmakta, bir taraftan da öğrencilerini, çalışmakta ve öğrenmekte olduklarına inandırmaya çalışmak öne çıkmaktadır. Doğal olarak, yıllar sonra bu yanlış ve iki taraflı aldatici tutumlarının acı faturasını ödeyecek olan öğrencilerdir ve onun şahsında millî ve kültürel kaynaklardır.⁷¹

Günümüzde, en kaliteli ve verimli eğitimin ferdî eğitim olduğu gün geçtikçe daha açık biçimde anlaşılmakta, öte yandan bu eğitime duyulan eğilimin hem insanî hem de eğitimin kalitesi açısından ciddi bir anlam taşıdığı kesinlik kazanmaktadır. Ferdî eğitim, burada bire bir eğitime işaret etmekle beraber, eğiten ile eğitilenin birlikte eğitim görev ve sorumluluklarını üstlenmeleri anlamını taşımaktadır.⁷² Yabancı dil öğrenirken mutlak anlamda sorumluluk almak gerekir. Çünkü; herkes kendi dil öğrenim sürecinden kendisi sorumludur. Yabancı dili öğrenirken, öğreticinin, okulun ve kitabın elbette ki önemi vardır. Ancak “kişinin en iyi öğretmeni yine kendisidir” kuralını unutmamak gerekir. Burada öğrenci, alabildiğine özgür bir ortamda hareket etme güç, imkân ve yetkisine sahip olmalıdır; ancak bu özgürlüğe karşılık daha büyük bir sorumluluk bilincine varmalı ve kendi görevlerini savsaklamaması gerektiğini kavramalıdır.⁷³ Yabancı bir dil tahsiline yaklaşımın nasıl olması gerektiği her sene sonunda elde edilen veriler ve bulgularla geliştirilmelidir. Bu bağlamda büyük bir kısmı öğreticiyi ilgilendirdiği sanılan “yabancı dil öğretimi” ile daha çok öğrenciyle alakalı olduğu varsayılan “yabancı dil öğrenimi” terimleri beraber ele alınmalıdır. Böylece “Yabancı dil eğitimi” sorunları eğitimin kalitesinin, ona verilen önem ve onun için yapılan harcamalarla bir ilişkisi varsa, daha geniş bir yaklaşım yararına birlikte ele alınmalıdır. Hem öğretici hem öğrenen sağlıklı, verimli ve etkili bir yabancı dil eğitiminin görev ve sorumluluklarını beraberce yüklenmek için paylaşmalı, her iki taraf da bir yabancı dili öğretme ve öğrenmeyi başarılı kılmak için gerekli olan çabayı, tekniği ve motivasyonu birlikte ortaya koymalıdır.⁷⁴

Bir yabancı dil öğrencisinin, biri öğretmene, biri diğer öğrencilere ve nihayet kendine karşı olmak üzere üç boyutlu bir görev ve sorumluluğu bulunmaktadır. Bir

---

⁷¹ Yolcu, s. 63

⁷² Yolcu, s. 63.

⁷³ Yolcu, s. 63.

⁷⁴ Yolcu, s. 64.

öğretici, öğrencilerle ve onların gereksinimleriyle ne derece ilgilenirse ilgilensin, sınıfın, öğretici ve öğrenenlerin aynı pozisyon ve sorumlulukları paylaşmadıkları yapay bir konum olduğu gerçeğini değiştiremez. Öğreten ve öğrenen ilişkisi, her ikisinin hak ve sorumlulukları mümkün olabilecek en erken zamanda tesis edilmeli ve taraflar arasında bir anlaşmaya varılmalıdır. Bu bağlamda öğreticinin öğrenenlere karşı sorumlulukları olduğu gibi öğrenenlerin de öğreticiye karşı yardımcı olma görev ve sorumlulukları vardır. Öğrencilerle dolu bir sınıf huzurunda yabancı bir dili öğretmek nasıl zor ise, öğrenciler için de sınıfta oturup yabancı dil öğrenmeye çalışmak o kadar zordur. Eğitim esnasında nasıl öğrenciler hocadan sürekli destek görmek isterlerse, hoca da bu eylem boyunca onların desteğine ihtiyaç duyacaktır.⁷⁵

Bir öğreticinin 10, 15, 20 hatta 30 öğrenciye bir sınıfta yabancı dil öğretme pozisyonunda bulunuyor olması kaçınılmaz olarak rahatsızlık verici, doğal olmayan ve olması gerekenin tersi olan bir durumdur.⁷⁶ Aynı durum öğrenci için de, iç açıcı olmamasının yanında can sıkıcı bir şey de olacaktır. Buna benzer bir eğitim ortamında bulunmak ve ona katlanmak ya da katılmaktan başka çaresi olmayan kişilerin hepsi, grubun iyiliği için fedakarlıkta bulunmak zorundadır. Öğrenciler birbirinin öğrenmesine yardımcı olma sorumluluğunu taşırlar. Bunu hakkıyla yerine getirmek için öğrenci, grubun zaten dar ve kısıtlı olan zamanını hoyratça harcamaktan kaçınarak sınıfın ilerlemesine engel olmamaya gayret etmeli, grubun çıkarlarını kendi menfaatinin ve şahsî ihtiyaçlarının önünde tutmalıdır. Bir yabancı dil dersinin önemini tam olarak kavrayamayan bir kişinin onu öğrenmesi gerçekten uzak bir ihtimaldir. Öğrenci en azından bu derslerde dilin dünyasında yaşamaya devam etmeli, bu süre içinde o dünyanın kavramları, cümleleri, ifade tarzları ile düşünmeli ve yine onlarla kendini ifade etmeye çalışmalıdır. Öğrenci, bu öğretici ve öğrencilere karşı taşıdığı sorumluluğunun yanında kendi şahsına karşı da bir sorumluluk taşımaktadır. Bir yabancı dil öğrencisi, kendi kendine karşı sorumluluğunu, ancak, çalışmalarını sağlıklı bir düzene koyarak, kendine aylık ve yıllık çalışma programları yaparak, rahat çalışabileceği bir yer ve zaman ayarlayarak, öğrendiği yabancı dille bilgilerini günlük hayatta kullanabileceği imkânlar temin ederek, son olarak da, kendine dili öğrenebileceği bir şans tanıyıp, gerçekten ciddî bir çalışma içine girerek yerine

---

⁷⁵ Yolcu, s. 64-65.

⁷⁶ Yolcu, s. 65.

getirebilir. Doğal olarak, bir yabancı dili öğrenmeye başlamadan önce onun nasıl öğrenebileceğini öğrenmek de, izlenmesi gereken yolu ve istikameti doğru belirlemekle eşdeğerde olduğundan, öncelikle halledilmesi gereken bir meseledir. Yabancı dille eğitimin toplum açısından yarattığı bazı sorunlar vardır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür;⁷⁷

1. Yabancı dille öğretim genellikle tek taraflı olduğundan ezbere dayalıdır. Burada öğrenci pasif, öğretmen aktiftir.

2. Yabancı dille yapılan eğitimde öğrenci kimi zaman derse uyum sağlayamaz. Kendi anadilinde öğrenmekte güçlük çektiği bir dersi yabancı bir dilde anlamakta zorluk çeker.

3. Yabancı dille öğretimde, öğrencinin öğrenme isteği, bilime ilgisi ve kendine güveni kaybolabilir.

4. Yabancı dilde okuma ve anlama hızı anadile göre daha yavaştır. Bu sebeple kişideki öğrenme isteğini engelleyebilir.

5. Bu öğretim şekliyle öğrenci yabancı dili de tam olarak öğrenememektedir.

Bu ve bunun gibi sebepler yabancı dille öğretimin getirdiği kimi sorunlardır. Bilim derslerinin anadilde verilmesi ve çok iyi düzeyde bir yabancı dil öğretimi daha başarılı sonuçlar getirmektedir. Yabancı bir dil öğrenmek her zaman birey ve toplum açısından başarılı sonuçlar getirmektedir. Yabancı dille öğretimde her bireye eşit şekilde ulaşmak mümkün değildir. Bu nedenle anadilinde öğrenim gören ve bir yabancı dili iyi düzeyde bilen bireyler her zaman topluma daha yararlı olmaktadır.

2.2. İlköğretim Çağında Yabancı Dil Öğrenimi

İlköğretimin ilk kademesinden, hatta okul öncesi evreden başlayarak anadili ve yabancı dili birlikte öğrenmek çok etkili sonuçlar veren bir yöntemdir. Bu bağlamda çeşitli ülkelerin uyguladığı bir takım çok dilli ya da iki dilli eğitim bilgilendirici niteliktedir. Finlandiya'da 1990'lardan günümüze süregelen iki dilli eğitim ve öğretim süreci ilköğretimin başlangıcından itibaren Fince ve İngilizce öğretiminin başarıyla gerçekleştiğini göstermektedir.⁷⁸ Kuzey İtalya'da Ladin azınlığın yaşadığı Avusturya

---

⁷⁷ Taşkın, s. 1,2.

⁷⁸ Cem Alptekin, **Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Araştırmaları**, Ankara: Özyurt Matbaacılık, 2003, s. 45.

sınırına yakın bölgede 50 yıldır verilen ilköğretimdeki üç dilli eğitim-öğretim programları öğrencilerin hem anadilleri olan Ladince'yi, hem de İtalyanca ve Almanca'yı çok iyi bir şekilde öğrendiklerini göstermiştir.⁷⁹ Slovakya'da Macaristan sınırına yakın bölgelerde ilköğretimden itibaren verilen üç dilli eğitim-öğretim programları öğrencilerin Slovakça, Macarca ve İngilizce'yi öğrenmelerindeki başarılarını ortaya koymaktadır.⁸⁰ Japonya'da çift dilli eğitim ve öğretimin ilköğretimde bazı özel okul ortamlarında öğrencilerin hem Japonca hem de İngilizce açısından kayda değer ilerlemeleri bilimsel literatüre geçmiştir.⁸¹ Lüksemburg'da resmi eğitim politikasının sonucu olan ve Almanca, Fransızca ve Lüksemburgca'yı içeren eğitim-öğretim süreci üç dilliliği ilköğretim aşamasından itibaren müfredat programlarının vazgeçilmez bir ögesi yapmıştır.⁸²

Bir başka örnek olarak da , “Avrupa Okulları” diye anılan ve okul öncesi dahil ilköğretim ve ortaöğretim eğitim süreçlerini içeren modeli verebiliriz. Bu modelden Avrupa Birliği'nde dokuz okul bulunmaktadır. Bunlar; Belçika (3), İngiltere (1), Almanya (2), İtalya (1), Lüksemburg (1) ve Hollanda'dadır (1). Ortaöğretim çıkışında öğrenciye verdikleri “Avrupa Bakaloryası” diplomasını Avrupa Birliği'ne üye tüm ülkelerin yanı sıra diğer ülkeler de üniversiteye girişte tanımaktadır. Avrupa okullarının konumuzla ilintisi bunların çocukların ana dilini ve ulusal-kültürel kimliklerini müfredat programlarına yansıtırken, aynı zamanda onları ulusal-kültürel ayrıcalıkların ötesine taşıyacak ve onlara Avrupalı bir profil verecek çok dilli ve çok kültürlü bir ortamın da parçası yapmış olmalarıdır. O nedenle müfredat programları, öğrencilerin ana dillerinin yanı sıra ikinci ve üçüncü dillerin eğitim-öğretimi ile ikinci ve üçüncü dillerde eğitim-öğretimi içerir biçimde oluşturulmuştur. Alınan olumlu sonuçlar sistemin iyi çalıştığını göstermektedir.

Tüm iki dilli ya da çok dilli başarılı eğitim uygulamalarının ortak paydasının dört ögesi olduğunu ve söz konusu öğelerin sistem içindeki oranlarının pek fazla bir değişkenlik göstermediğini unutmamak gerekir. Bu dört öge ana dil dersleri, ana dilde verilen dersler, yabancı dil dersleri ve yabancı dilde verilen derslerden oluşmaktadır. Bu bağlamda yabancı dil dersleri ile yabancı dilde verilen derslerin toplam yüzdesinin

---

⁷⁹ Alptekin, s. 45.

⁸⁰ Alptekin, s. 45.

⁸¹ Alptekin, s. 45.

⁸² Alptekin, s. 45.

sistem içinde %25'in altına düşmemesi gerekir. Daha uygun bir yüzde ortalama %40-50 arasında olmalıdır.

İnsan beyni dilleri öğrenmek için doğuştan programlanmıştır. Çevresel girdinin dil öğreniminde payı bulunmasına karşın, bu pay sanıldığı gibi önemli ancak yaşamsal değildir. Sağır bebekler dahi dil gelişimlerini kısıtlı girdilere karşın gerçekleştirirler. O halde beyin odaklı dil öğrenimini bilmeden dil öğretimine özgü müfredat programları yapmak çok doğru bir tercih değildir.

Sinirdilbilimsel çalışmalar beynimizdeki nöron ya da sinir hücrelerinin çevreden gelen duygusal iletilere göre kendi aralarında işlevsel köprüler diyebileceğimiz sinapslarla bağlandıklarını göstermektedir. Sinapslar öğrenimin, konumuz gereği dil öğreniminin, başladığı sinirdilbilimsel alanlardır. Bunlar kullanıldıkça güçlenir ve dil edinimi gelişir. Kullanılmayan nöronlar ise sinaptik bağlantı kuramazlar ve ölürler. Bu olgunun dil öğrenimi açısından önemi beyin spesifik bir evreden sonra bir takım dilsel girdilere karşı işlevsel bir sağırlığa girmesidir. Artık anadilin beyindeki algılama haritası bir tür oturmuşluğa geçer ve yabancı dillerin öğrenimini engellemese bile kısıtlamaya başlar. Popüler deyimle “fırsat pencereleri” kapanmaktadır. Artık beyin ana dilin içerdiği seslerin dışındaki sesleri duymamaya başlar; böylelikle öğrenilen ana dilin konuşma biçimi oluşmaya başlar. Başka bir dildeki çekimli sonekleri ayırt edemez ya da olumsuzlaştırmayı kavrayamaz; biçimbilim ve sözdizimi sorunları ortaya çıkar. Beyindeki dil edinim aygıtının çeşitli dilsel alanlardaki fırsat pencereleri beyin kendini ana dile göre uyarladığından kendilerini lüzumsuz görerek evrimsel bir süreç içinde sırayla bir bir kapanırlar. Artık dil öğrenmek cebir ya da kimya öğrenmek gibi bir konu uğraşı durumuna gelir. Bu konunun içerdiği sorunların kurallarını öğrenmek ister insanlar. Kuralları uygulayarak sorunları çözebileceklerine inanırlar. İşte kısaca yetişkinlerin yabancı dil öğrenirken kural öğrenme güdüsü ve tutkusu buradan kaynaklanır. Kuralları bilirlerse yabancı dili konuşabileceklerine inanırlar. Ne yazık ki çoğu zaman hayalleri gerçekleşmez. Bu arada ana dillerini de kural öğreniminden konuşmaya yönelik bir süreçten geçerek öğrenmediklerini unutmuş görünürler.

Fırsat pencerelerinin kapanması beyne sinir esneklik sağlayan nörolojik plastikliğin de tedricen azalması ve beyindeki dil işlevlerinin önemli bir bölümünün sol

yarımküredeki Broca bölgesini kendilerine yerleşke tutmasıyla eşzamanlıdır. Artık beyindeki merkezi bir dil işlem merkezi vardır. Bu merkez, deyim yerindeyse, ana dilin karargahı olmuştur. Dil artık ana dille eşdeğerleşmiştir.

Erken yaşlarda iki dilli eğitimin konuyla ilgili literatürde yer bulan diğer önemli dilsel ve bilişsel avantajları da vardır. Tek dilli eğitimden geçmiş çocuklara kıyasla iki dilli çocukların ses ayrıcalıklarına özgü duyarlılıklarındaki üstünlük; cisim-isim ilişkilerini kavramada gösterdikleri sürat; problem çözümünde gerekli olan dikkat yönetimi ve denetimindeki başarı; olguları nüanslarıyla görme yetisindeki hızlı gelişim; çok yönlü ve yaratıcı düşünce yetisindeki hızlı gelişim; girişkenlik ve konuşkanlık ile iletişimde muhatap, bağlam, konu gibi kavramların algılanmasında gösterdikleri üstün edim düzeyi bu avantajların önde gelenleridir.⁸³

2.3. Yükseköğretimde Yabancı Dil Eğitimi

Eğitim ve öğretimin temel işlevi en basit ifadeyle kişiyi hayata hazırlamaktır. Birey düzeyinde öğrenmenin en güvenli ve en hızlı yoldan gerçekleşmesi ise öğretim süreci ile mümkündür.

Yüksek öğretimin bu süreçteki rolü, ilk ve orta öğretimin üzerinde, bireyi entellektüel ve akademik amaçlarla yöneltmesidir.

Bireyleri yabancı dil konusunda yetkin kılmamanın yüksek öğretim düzeyinde iki boyutu bulunmaktadır:

- a) Bireylere temel iletişim becerileri kazandırmak,
- b) Bireyleri bilişsel akademik yönden geliştirmek.

Yüksek öğretim düzeyinde yabancı dil öğretiminin amacı genel olarak öğrenciyi o bilim dalını, gerek okul öğretimi düzeyinde izleyebilecek, gerekse bilimsel çalışmalarda kullanabilecek (profesyonel bilim dergilerini izlemek v.b.) bilişsel-akademik dil yeterliliğine ulaştırmak şeklinde özetlenebilir. Yoksa, yüksek öğretimde, yabancı dil öğretimi ve yabancı dille öğretimde amaç zorunlu olarak bilimin yabancı dille yapılması değildir. Bilgi bireyle sınırlı kaldığı, başkalarına aktarılmadığı sürece bilimsel saymak mümkün değildir.⁸⁴

---

⁸³ Alptekin, s. 48.

⁸⁴ Cemal Yıldırım, *Bilim Felsefesi*, İstanbul, Remzi Kitapevi, 1991.

Yabancı dil öğretimi için eğitim-öğretim dilinin mutlaka yabancı dilde olmasının gerekmediğini Doğan çarpıcı bir örnekle sunmuştur: “Avrupa Topluluğunda 20-24 yaş arası gençlerin % 83’ü, daha yaşlılarda %50’ si en az bir yabancı dile hakim. Belçika, Hollanda, İsviçre gibi ülkelerde bu oran çok daha yüksek. Buna karşın Avrupa’da bütün orta öğrenim ve üniversite öğretimi kendi ana dillerinde yapılmaktadır. Diğer bir örnek ise, nüfusu sadece 10 milyon olan Macaristan’da bütün okullar Macarca eğitim-öğretim yaparken 1991 sonrasında açılan ve öğrencileri yabancı olan tek bir üniversite İngilizce’yle eğitim öğretim yapmaktadır. Macarca ülke dışında hiçbir ülkede kullanılmadığı halde her konuda Türkiye’dekinden çok daha fazla Macarca kitap basmakta ve her Macar da bir yabancı dil bilmektedir. SSCI’ca taranan dergilerde yayımlanan makalelerin ülkelere göre sıralamasında ilk 20 sırada yer alan ülkelere yalnız Hindistan yabancı dilde öğretim yapmaktadır. Yani her ülke kendi dilinde öğretim yaparak bilim üretebiliyor. Diğer bir ifadeyle eğitimin ülkenin kendi diliyle yapılması bilim üretimine engel değil.”⁸⁵

2.4. Yabancı Dil Öğreniminin Toplum ve Kültür Boyutu

Dil bir toplumun aynasıdır ve kullanıldığı toplumun düzeyini, gelişmişliğini ve düşünce yapısını gösterir. Humboldt’a göre, dil bir ulusun kültür düzeyini gösteren en iyi araçtır. Ancak kendi diline dayanan, kendi dilinde ilerlemeler yapan bir ulus gerçek bir kültürün de yaratıcısı olabilir. Dilin başsız ve sonsuz bir derinliği vardır. Dil, insan soyunun bütün varlığıyla birlikte gider. İnsan, dilde, içinde yaşadığı zamanın duygusuna bağlı olduğu halde uzak geçmiş de açık ve canlı olarak duyar ve sezer. Dil, bu iki duyguyu birleştiren bir şeydir.⁸⁶ Milleti millet yapan ve o milletin bireylerini birbirine bağlayan temel unsurların en başında gelen anadili, kullanıldığı toplumdaki bireylere ortak bir “evreni anlama ve anlatma yolu” kazandıran, insanın zihninde evreni biçimlendiren bir düşünce dizgesi olarak karşımıza çıkar.⁸⁷ Kültürün kazanıldığı eğitim sürecinde başvurulan en önemli belki de tek araç dildir, anadilidir. Sadece bir iletişim aracı olarak düşünülmecek olan anadilinde eğitimin başlıca amacı, bireyin içinde yaşadığı ailenin, toplumun dilini anlamak ve onu geliştirmektir.

⁸⁵ Doğan, “Sayılarla Avrupa Topluluğu”, *Skale Dergisi*, Sayı 1, 1993, s. 11-14.

⁸⁶ Bedia Akarsu, *Dil-Kültür Bağlantısı*, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1984, s. 7-21.

⁸⁷ Ayşe Kilimci, *Anadilinde Çocuk Olmak*, Papirüs Yay., İstanbul, 1998, s. 226.

Anadil, insanın yaşamı boyunca içinde yaşadığı topluma göre biçimlenen, başta beyindeki dil merkezinin olgunlaşmasıyla koşturarak, sosyokültürel etkileşimlerle gelişen, değişken bir göstergeler dizgesidir. Dilsel göstergelerin toplumsal hayatı düzenleyici, kimlik oluşturucu, değer taşıyıcı, iletişim sağlayıcı gibi birçok işlevleri vardır. Bir düşüncenin ifade edilmesi için dile, ifade edilecek bir şey için de düşünceye gereksinim vardır. Yani dil ve düşünce içiçedir.⁸⁸ Dil konuşulduğu toplumun ruhunu yansıtır. Kendi ruhunun farkında olmayan kimse, bir başkasının ruhunu, düşünüşünü, yaşam biçimini, vs. kavrayamaz. Ancak bu kavramlar bireyin beyinde şekillendiği ölçüde çevreyi kavramaya, şekillendirmeye dolayısıyla da başka bir dili öğrenmeye başlar. Buradan anadili öğrenmenin ikinci bir dili öğrenebilmek için temel olduğu varsayımı çıkarılabilir. Çünkü dilin kuralları, o dili kullanan insanların düşünce yapısına göre biçimlenirken, düşünceyi de belli bir dizgeye koyarak dilin gelişimine yol açar.

İkinci bir dili öğrenen birey, dildeki ses düzenine ve söz diziminin kendi diliyle örtüşebileceği veya aykırılık gösterebileceğinin bilincinde olması gerekir. Çünkü özellikle Batı dilleri yazıldığı gibi okunmamakta ve söz dizimi de Türkçe'den oldukça farklılık göstermektedir. Bu durumlarda öğreticinin yararlanacağı alan dilbilim verileridir. Kendinin ayrı bir dil felsefesi ile karşı karşıya bulunduğu bilincine varan bir öğrenci bu işi yarı yarıya çözmüş demektir.

Yabancı dil öğretimini kültürel ve toplumsal açıdan ele aldığımızda karşımıza birçok özellik çıkmaktadır. Dil öğrenmek ciddi bir iştir. Bireye gerçek anlamda büyük imkanlar sağlar. Dil öğrenimi dünya milletlerinin kültürlerine, hayatlarına ve dünya görüşlerine ilişkin, tarihi ve sosyo-kültürel düzeyde birçok ufukların açılmasına yol açar. Değişik kültürlerin kapılarının aralanmasını kolaylaştırır.⁸⁹ İnsan bir yabancı dili kendi ulusal değer ve sistemlerini tanıtmak amacıyla öğrenebilir. Yabancı dilin öğrenilmesinin başlıca nedenleri, bütün bir dünya ölçeğinde belirlenmiş kimi hedeflere ulaşmak, yine dünya genelinde söz konusu olan planları gerçekleştirmek amacıyla öğrenmektir. Bu planlar, çeviri yapmak, teknolojinin transferini sağlamaya yardımcı olmak gibi planlardır.⁹⁰ Yabancı dil öğrenmede yapılmak istenen işin önemine inanmak da önemli bir faktörü oluşturmaktadır. Bir dili öğrenmeye karar verirken yeryüzünde ne

---

⁸⁸ Çelebi, s. 303.

⁸⁹ Yolcu, s. 26.

⁹⁰ Yusuf Alan, **Lisan ve İnsan**, TÖV Yay. İzmir 1994, s. 36.

kadar insanın onu konuştuğunun bilinmesi yabancı dili öğrenecek kişi için önemli bir motivasyon aracı olabilir. Bunun yanında dilin popülerliği yani öğrenilmek istenen yabancı dilin dünyada kültürünün yaygın ve etkin oluşu; teknoloji ve edebiyatta büyük yerinin olması, sinema, müzik ve şiirlerde ön planda olması gelmektedir. Siyaset ve ticaretteki etkinliği de ona verilen emeğin sonradan değerlendirilmesi açısından bir hayli etkili rol oynayacağından, yabancı dil öğrenen kişinin, onu öğrenmesinde baskın bir etken olabilir.⁹¹ İnsanın bir çaba ortaya koyabileceği her alanda olduğu gibi, yabancı dil öğrenmede de, inanç gerçekten önemli bir faktörü oluşturmaktadır.

Dil ve kültür bir madalyonun iki yüzü gibi birbirinden ayrılamaz. Bütün diller için geçerli olan bu kural gereği dilin her şeyi kendi bağlamında anlamlıdır.⁹² Kültür, dilin kendisi içerisinde verildiği bağlamın en önemli şekillerinden biridir.⁹³ Dil, kültürün aynasıdır. Ulusun dili ruhudur; ruhu da dildir.⁹⁴ İnsanlar kavram çerçeveleri yardımı ile düşünürler. Bir Amerikalının da zihninde Abraham Lincoln'e ait zihni bir çerçeve vardır ve bu çerçevenin içi bilgi kümeleriyle doludur. Kendisi bir erkektir, başkandır ve bir suikast sonucu öldürülmüştür. Bir yabancı dili öğrenen kişilerin o dilde kullanılan bilgi kümeleri boş gibidir. Zamanla bu çerçeveler dolmaya başlar. Bunlar çok yönlü ve karışık bir ağ halindedir. Birbirleriyle bağlantılı olan kavram çerçevelerinden oluşan bu karışık ağ, metinlerdeki çok yönlü ve ince manaların kavranmasında büyük bir rol oynarlar.⁹⁵ Bu nedenle, bir dili öğreten de, onu öğrenmek isteyen de söz konusu dilin konuşulduğu ülkenin kültürü hakkında zorunlu olan birtakım hususları öğrenmek durumundadır. Dil nasıl kendi kültürünün anahtarı işlevini görüyorsa, kültür de aynı şekilde dilin anahtarı konumundadır. Yeni bir dil öğrenmek aynı zamanda yeni bir kültürü de öğrenmektir.

Öğrencilerinin problemlerine karşı duyarlı olan bir öğretici, kültürel iletişimden kaynaklanan problemlerin yabancı dil öğrenimi problemlerinden ayıramayacağını takdir edeceği gibi, bunların neler olabileceğini ve çözüm yollarının da neler olacağını en iyi takdir eden kişi de yine o olacaktır. Öğrencilerin yabancı dili başarılı bir biçimde kullanabilmeleri için gerekli olan kültürel değerleri öğrenmelerine yardımcı olacak kişilerin başında öğretmenler gelmektedir. Öğrencinin yapması gereken

---

⁹¹ Yölcü, s. 35.

⁹² Akarsu, s. 79-88, 110-113.

⁹³ İsa Kayaalp, **İletişim ve Dil**, TDV Yayınları, Ankara, 1998, s.167-173.

⁹⁴ Doğan Aksan, **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**, TDK Yayınları, Ankara, 1998, I, 65.

⁹⁵ Alan, s. 41.

ise, bu yabancı kültür dünyasında yaşarken karşılaştığı sorunların tamamını öğreticiye yansıtmak değil, dili kullanmaya başlamaktır. Dil becerisini geliştirmeye özen gösterip yabancı dili, sınıf ve öğrenme ortamının dışına taşımak ve hayatını, ilişkilerini, ifadelerini ve eylemlerini bu kültürün diliyle anlatmanın yolunu denemektir. Öğrenme şeklini organize etmek de önemlidir. Organize edilmiş şekilde öğrenmek, çalışılan şeyleri hatırlanmasına yardımcı olacaktır. Sözlükleri ve iyi kurs materyallerini çokça kullanmayı ihmal etmemek gerekir.

Günümüz dünyasında yabancı dilin ve yabancı dil öğrenmenin önemi tartışılmaz. Her türlü ilişki, iletişim ve gelişme için yabancı dil şarttır. Ancak yabancı dili kullanmayı bir araç olarak görmek en önemli noktalardan biridir. O halde toplum yaşamını her alanda etkileyen yabancı dil kendi kültürel değerlerimizin silinmesini kolaylaştırmamalı, aksine onu zenginleştirerek evrensel bir boyut kazandırmalıdır.

Teknolojik gelişmenin, değişimin kültürel değişimin daha ilerisinde olduğu 21. yüzyılda yabancı dil bilmek, yabancı dil öğrenmek çok önemlidir. Çağın teknolojisini, bilimini öğrenmek, anlamak, sahiplenmek ve üretmek gerekliliğini bilen ve Avrupa Birliği üyesi olma yolunda ilerleyen Türkiye için yabancı dil öğrenimi ciddi olarak ele alınmaktadır. Günümüzde artık bir yabancı dilin yeterli olmadığı görülmekte ve entelektüel bir meslekleşmeye doğru gidilmektedir. Bu durum da çağı yakalayabilmek için yabancı dil bilmenin ve bilgisayar kullanmanın gerekliliğini bize göstermektedir.

Bir yabancı dil öğrenmenin en güzel yollarından biri de, dillerini öğrenmeye çalıştığımız kişilerden göreceğimiz sevgi ve güvendir. Bu eylem, bizi onlar için can sıkıcı bir yabancı olmaktan çıkarır, sevinç ve minnetle karşılanan bir kişiye dönüştürür. Bir yabancı dili öğrendiğimizde, diğer kültürün insanları tarafından, o kültürün onurlu bir konuğu olarak kabul edileceğimizden emin olabiliriz. Burada dikkatten kaçmaması ve unutulmaması gereken, her tür ustalığın, bir tür alışkanlık olduğu gerçeğidir. Yabancı dil bilgisi ve ustalığı arttıkça, o bilginin zevki de, bilgiye sahip olan kişiye doğal şartlar altında taşınmış olacaktır. Her bir cümlenin çözülmesi veya her bir cümle kurma insanı motive eden bir moral kaynağı olabilir. İnsan her bir duygusunu öğrenmekte olduğu yabancı dille ifade edebildiğini gördüğünde kendine biraz daha güvenecek ve içinde bir şevkin doğduğunu, bir zevke erdiğini hissedebilecektir.

2.5. Yabancı Dil Öğretiminin Toplum Hayatına Etkisi

Yabancı dil, yabancı dil öğrenimi ve öğretimi, yabancı dillerden gelme kelimeler günlük hayatımızın hemen her alanında bizi etkileyen ve karşımıza çıkan terimlerdir. Gençler arasındaki konuşmalara baktığımızda ifadeleri içinde yabancı bir kelime mutlaka duyarız. Televizyonda haberleri, dizileri veya programları seyrettiğimizde yabancı bir kelime ya da ifade işitiriz. Çarşıya çıktığımızda ya da tatile gittiğimiz turistik yerlerde mutlaka yabancı dilde bir tabela veya bir levha gözümüze çarpar. Yabancı bir dilin toplum hayatımıza girmesi ve onu etkilemesi kaçınılmazdır. Çünkü gelişen bir dünyada çağa ayak uydurma gayreti içerisindeyiz ve çağın gereklerine göre davranırken mutlaka o kültürden kalıplar alıyoruz. Eğer kapılarımızı gelişime ve değişime kapatma gayreti içerisine girer, kendimizi dış dünyadan tamamen soyutlarsak kendi kabuğumuzu kıramayız ve gelişen dünyanın çok gerisinde kalırız. Bu gün dünyanın her bir köşesinde diğer bir milletin izlerini görebilmekteyiz. Bir Çin'e ya da Hindistan'a baktığımızda Batı kalıplarını kendi kültürleriyle birleştirmiş durumdadır. Aynı durum Batı ülkeleri için de geçerlidir. Doğu'nun mistik havasından etkilenerek bu tarz yaşam şekillerine yönelmeler görülmektedir. Bu değişimlere baktığımızda kapılarını dış dünyaya açan bir milletin kendi kültürüne yeni bir şeyler eklemekten değişmesi ve gelişmesi mümkün değildir.

Bugün toplum hayatına iyice yerleşmiş olan yabancı dil her kesimde, her yaş grubunda ve hayatımızın her köşesinde etkisini göstermektedir. Özellikle İngilizce'nin etkisi ile başta işyerlerinde olmak üzere yabancı isim kullanmak son derece yaygınlaşmış, konuşma dili de bu olumsuzluktan nasibini almaya başlamıştır. Çocukların satın aldıkları çipslerin tamamı, süttten yapılan çocuk ürünlerinin neredeyse hepsi, çikolata ve gofretlere verilen isimlerin çoğu yabancı dildedir. Yabancı dil kullanımı günlük hayatımızda hemen her alanda kendini göstermektedir. Çoğu televizyon programlarında ve günlük konuşmalarda Türk alfabesinin okunuşu değiştirilerek yabancı dilde okumalar ve yabancı sözcükler tercih edilmeye başlanmıştır. Bu durum Türkçe'yi yabancılaştırmaktadır.

2.6. Yabancı Dilde Eğitimin Olumsuz Yönleri

Yabancı dilde eğitim verilirken atlanılmaması gereken bazı önemli noktalar vardır. Bunlar arasında başlıcaları, verilen yabancı dil eğitiminde hedef kitlenin hazır

bulunuşluk düzeyleri, kültürel yargıları ve beklentileridir. Yabancı dille eğitim verirken bunun faydaları kadar zararlarını da düşünmek gerekir. Yabancı dille eğitimin olumsuzluklarından kısaca bahsedelim.

Eğitimin niteliği düşmektedir: Yabancı dilde eğitimle ilgili ilk sorgulanması gereken nokta, onun eğitimin niteliğine etkisidir. Yabancı dilde ders anlatmak ve anlamak elimizdeki eğitim kadrosunun da yetersizliğinden dolayı zordur. Bugün yabancı dilde eğitim yapan ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında eksiklikler çok fazla göze çarpmaktadır. Sınıfa gelen öğretmenin yeterli anlatma ve öğretme becerisi olmadığı takdirde öğrenciler de konuyla ilgili yeterince bilgi elde edememektedirler. Sonuçta, dersin içeriği tümüyle anlatılamamakta ve anlaşılammaktadır. Bu durumda iki seçenek karşımıza çıkmaktadır: Yabancı dilde eğitimden vazgeçmek veya kullandığı yabancı dile daha hakim öğretmenleri görevlendirmek. İkinci öneri daha makulmuş gibi görünse de burada bir nokta gözden kaçmaktadır: Her ne kadar yabancı dile hakim öğretmenler bulursanız bulun, onlar hiçbir zaman kendi anadillerindeki verimi yakalayamamaktadırlar. Sinanoğlu bunun sakıncasını şu şekilde ifade etmektedir: “Bir çocuğa kendi dilinde fiziğin derin kavramlarını anlatsanız anlamaz. Ona bir de yabancı dilde anlatmaya çalışsanız hiç anlamaz. Böylece ne fizik ne İngilizce öğrenebilir. O arada kendi dilimizi de unuttur.”⁹⁶

Dil yozlaşım, kültür zedeleniyor: Yabancı dilde eğitimin bir başka olumsuz tarafı dilin, dolayısıyla kültürün yozlaşmasında önemli işlevi olmasıdır. Bir ulusun var oluş nedeni olan kültür birliğinin zedelenmesinde dilin yozlaşması önemli bir rol oynuyor. Tarihte bunun birçok örneği yer alır. Bu örneklerden birini de Sinanoğlu şu şekilde açıklamaktadır:

“Bakın tarihte Romalılar Keltlere ne yaptılar: Yıllarca savaştıktan sonra Keltleri öldürmenin gereksiz olduğunu düşünmüşler ve onlara dillerini unutturarak istediklerini yaptırmaya karar vermişler. (...) İngilizler İrlanda’da yıllarca benzer işler yaptıktan sonra Roma’nın marifetlerini çok iyi inceledikleri için 1890’da Yükseköğretim Kurulu diye bir kurul kurmuşlar. Başında da İrlanda’daki İngiliz Valisi. Bakın, İrlanda kökenli bir dostum var. Geçenlerde Türkiye’ye gideceğimi söylediğim zaman neler yapacağımı sordu. Ben de ders falan vereceğimi ancak derslerin İngilizce

---

⁹⁶ Hasan Hüseyin Aksoy, **Eğitimde Kalite Yaklaşımları**, 2005, Ankara, <http://politics.ankara.edu.tr>, (29/12/2007).

olduğunu söylediğimde yerinden zıpladı. ‘Ne? Bize yaptıkları o alçaklığı size de mi yapıyorlar? Bu, kültürel soykırımdır.’ diye bağırdı.’⁹⁷

Yerli Dilin Gelişimi Engellenmektedir: Kavcar yabancı dilde eğitimin topluma verdiği olumsuzlukları şöyle özetlemiştir.⁹⁸

“İşin acı ve düşündürücü bir yanı da yabancı dilde eğitim yapan kurumlarda okuyan Türk çocuklarının Türkçeyi savsaklamaları, giderek unutmaları, özellikle yazılı anlatım yetersizlikleri içine düşmeleri ve kendi dillerini diğer dillere göre daha önemsiz görmeleridir. İşte en büyük tehlike de burada yatıyor. Anadilinin yetersiz olduğu inancıyla yetiştirilen bir genç, kendi diline ve kültürüne nasıl saygı duyacaktır. (...) Türkçe’nin bilim dili olarak yetersiz olduğu öne sürülüyor. Eksik yanları elbette vardır ve bu her dil için söz konusudur. Peki böyle bir durumda yapılması gereken şey dilimizi tümüyle bir yana atmak mıdır yoksa kendi olanaklarıyla onu geliştirmeye ve zenginleştirmeye çalışmak mı? Yetersiz ve eksik düşüncesiyle dilimizi kendi yazgısına bırakırsak Türkçe bir bilim ve kültür dili olarak nasıl ve ne zaman gelişecektir? İşte hiç düşünülmeyen ve gelecek açısından büyük tehlike oluşturan sorun burada.”

Kısaca, yabancı dilde eğitim şu sonucu yaratmaktadır: “Yabancı dilde eğitim ve onun devamı olarak insanın öz benliğinden kopması, ‘onlar’ gibi olması, ‘bizden’ olmaması, kendine yabancılaşması; ‘onlar’ gibi düşünmesi ve ‘zamanı gelince’, ‘onlar’ ın dediklerini yapması!”⁹⁹

Buraya kadar yabancı dilin eğitim üzerindeki olumsuzluklarından bahsettik. Peki yabancı dille eğitimin yararlı tarafları yok mu? İşin aslına baktığımızda yabancı dilde eğitimin topluma ve gençlerimize getirdiği çok önemli faydalar da vardır. Dünyadaki gelişmeleri takip ettiğimiz ve onları yakalamaya çalıştığımız günümüzde yabancı dil bilmek diğer milletlerle anlaşmayı ve bilgi alışverişinde bulunmayı kolaylaştırmaktadır. Düşünülenlerin ve söylenenlerin aksine yabancı dilde eğitimi amacına ve kuralına uygun yaparsak geleceğe adım atarken dünyanın bulunduğu çizginin dışında kalmayız. Bugün Türk eğitim sisteminde yabancı dil öğretiminde ciddi değişiklikler olmaktadır. Bu da verilen eğitimin kalitesinden kaynaklanmaktadır.

⁹⁷ Oktay Sinanoğlu, **Bir Nev-York Rüyası, Bye-Bye Türkçe**, Otopsi Yayınları, Şubat 2002, s.322.

⁹⁸ Cahit Kavcar, “Türkçe Eğitimi ve Sorunlar”, A.Ü. TÖMER Dil Dergisi, sayı 10, 1996.

⁹⁹ Aksoy, s.10.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YABANCI DİL ÖĞRENİMİNİN BİREYLERİN SOSYAL YAŞAMINA ETKİSİ KONUSUNDA ISPARTA'DA ÖĞRETMENLER ÜZERİNE BİR ÖRNEK OLAY ARAŞTIRMASI

Yabancı dil öğreniminin bireylerin sosyal yaşamına etkisi konulu çalışmada Isparta ilinde bulunan çeşitli okullardaki 281 öğretmenin katılımıyla bir anket çalışması düzenlenmiştir. Anket çalışması 03 Aralık 2007 – 28 Aralık 2007 tarihleri arasında uygulanmıştır. Anketin uygulandığı okullar şunlardır; Isparta Şevket Demirel İlköğretim Okulu, Isparta Mustafa Şener İlköğretim Okulu, Isparta Halıkent İlköğretim Okulu, Isparta Halıkent Lisesi, Isparta Anadolu Lisesi, Isparta Süleyman Demirel Fen Lisesi, Isparta Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Isparta Mürşide Ernumcu Anadolu Öğretmen Lisesi, Isparta Milli Piyango Anadolu Lisesi, Isparta Mustafa Kaçikoç Anadolu Lisesi, Isparta Meryem Albayrak Anadolu Ticaret Lisesi'dir. Görüşülenlerin verilerinin değerlendirilmesi sonucunda yabancı dil bilen bireylerle yabancı dil bilmeyen bireylerin yaşam tarzları arasındaki farklar belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda yabancı dil bilen bireylerin ve yabancı dil bilmeyen bireylerin sosyal yaşamlarındaki değişikliklerin neler olduğu belirlenmiştir. Elde edilen veriler düz ve çapraz tablolar oluşturularak değerlendirilmiştir.

3.1. Görüşülenlerin Sosyoekonomik Özellikleri

Isparta ilinde görev yapan 281 öğretmenin katılımıyla yabancı dilin bireylerin sosyal yaşamına etkisi konulu araştırmada elde edilen veriler tablolarda görüldüğü gibidir. Araştırma kapsamında görüşülenlerin 159'u erkek, 122'si kadındır. Bu rakamlar %56,57'lik erkek, %43,3'lük kadın deneğe rast gelmektedir.

Tablo 2: Görüşülenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Erkek	159	56,6
Kadın	122	43,4
Toplam	281	100,0

Tablo 3: Görüşülenlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
18-25	30	10,7
26-35	96	34,2
36-45	104	37,0
46 +	48	17,0
Cevapsız	3	1,1
Toplam	281	100,0

Araştırma kapsamında görüşülenlerin toplamı 281 kişidir. Bu tabloya göre görüşülenlerin %10,7'si 18-25 yaş arasındakiler, %34,2'si 26-35 yaş arasındakiler, %37'si 36-45 yaş arasındakiler ve %17'si ise 46 ve üzeri yaştakilerden oluşmaktadır.

Tablo 4: Görüşülenlerin Son 20 Yıl İçerisindeki En Fazla Buldukları Yer

	Sayı	Yüzde
Büyükşehir	42	14,9
Şehir	192	68,3
İlçe	33	11,7
Köy-Kasaba	13	4,7
Cevapsız	1	,4
Toplam	281	100,0

Araştırma kapsamında görüşülenlerin son 20 yıl içerisinde en fazla ikamet ettikleri yer sorulmuştur. Görüşülenlerin %14,9'u büyükşehirde, %68,3'ü şehirde, %11,7'si ilçede, %4,7'si ise köy veya kasabada son yirmi yılını yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5: Görüşülenlerin Eğitim Düzeyi

	Sayı	Yüzde
Önlisans	37	13,1
Lisans	201	71,5
Yüksek lisans	32	11,4
Doktora	3	1,0
Diğer	3	1,0
Cevapsız	6	2,0
Toplam	281	100,0

Araştırma kapsamında görüşülenlerin eğitim seviyeleri sorulmuştur. Verdikleri cevaplara göre görüşülenlerin %13,1'i önlisans, %71,5'i lisans, %11,4'ü yüksek lisans, %1'i doktora derecesine sahipken, %1'i ise diğer seçeneğini işaretlemiştir. Görüşülenlerden %2' si eğitim düzeyleri hakkında cevap vermemişlerdir.

3.2. Görüşülenlerin Yabancı Dil Bilme Düzeyleri

Tablo 6: Görüşülenlerin Yabancı Dil Bilip Bilmeme Durumları

	Sayı	Yüzde
Evet	191	68,0
Hayır	88	31,3
Cevapsız	2	,7
Toplam	281	100,0

Araştırma kapsamında görüşülenlere yabancı dil bilip bilmedikleri sorulmuştur. Verilen cevaplara göre görüşülenlerden %68'i yabancı dil bildiklerini, %31,3'ü ise bilmediğini belirtmiştir. Görüşülenlerden %0,7'si bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 7: Görüşülenlerin Yabancı Dil Bilme Düzeyleri

	Sayı	Yüzde
Zayıf	86	30,6
Orta	69	24,6
İyi	45	16,0
Cevapsız	81	28,8
Toplam	281	100,0

Araştırmada yabancı dil bilenlere, yabancı dil bilme düzeyleri sorulmuştur. Bu soruya görüşülenlerin %30,6'sı zayıf, %24,6'sı orta, %16'sı ise iyi cevabını vermişlerdir. Görüşülenlerin %28,8'i bu soruya cevap vermemiştir.

3.3. Görüşülenlerin Bildikleri Yabancı Dillerin Dağılımı

Bireylerin bildikleri yabancı dillerin dağılımlarına baktığımızda 281 kişiden %67,6'sı yabancı dilini İngilizce olarak belirtmiştir. Fransızca olarak belirten kişiler görüşülenlerin %5,7'sini oluşturmaktadır. Yabancı dili Almanca olanlar örneklemin %13,2'sine rast gelmektedir. Yabancı dili Arapça olanlar ise %6'luk kısmı oluşturmaktadır. Örneklemin %7,5'i ise bu soruya cevapsız seçeneğini işaretleyerek cevap vermiştir.

Tablo 8: Görüşülenlerin Bildikleri Yabancı Dil/Dillerin Dağılımı

	Sayı	Yüzde
İngilizce	190	67,6
Fransızca	16	5,7
Almanca	37	13,2
Arapça	17	6,0
Cevapsız	21	7,5
Toplam	281	100,0

3.4. Yabancı Dil Bilenlerin KPDS-ÜDS Seviyeleri Dağılımı

Araştırmada yabancı dil bilenlerin KPDS-ÜDS seviyeleri sorulmuştur. Bu soruya 281 görüşülenden 174'ü (%61,9'u) cevap vermiştir. Görüşülenlerden %17,4'ü 0-30 arası, %21,7'si 31-55, %14,6'sı 56-80, %8,2'si ise 81 ve üzeri KPDS veya ÜDS puanları olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 9: Yabancı Dil Bilenlerin KPDS-ÜDS Seviyeleri Dağılımı

	Sayı	Yüzde
0-30	49	17,4
31-55	61	21,7
56-80	41	14,6
81 ve üzeri	23	8,2
Cevapsız	107	38,1
Toplam	281	100,0

3.5. Cinsiyet ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi

Bireylerin yabancı dil düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiye baktığımızda yabancı dil bilme durumunun kadın görüşülenlerde, erkek görüşülenlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum da kadın görüşülenlerin, erkek görüşülenlere oranla yabancı dile daha fazla ilgi duyduğunu göstermektedir. Yabancı dil düzeyi 0-30 arasında olan erkek görüşülen ve kadın görüşülen sayısı arasında çok fazla bir fark görülmemektedir. Dil seviyesi arttıkça kadın ve erkek görüşülen sayısı arasında farklılıklar da belirginleşmeye başlamaktadır. Dil düzeyi 31-55 olanlar arasında erkeklerin oranının (%41,1), kadınların oranına (%28) göre daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak dil düzeyi orta ve iyi düzeyine çıktıkça kadınlarda yabancı dil bilme durumunun erkeklere oranla fazlaştığını görmekteyiz. Yabancı dil düzeyi 56-80 arasında olanlar arasında kadın görüşülenlerin oranı (%22,9), erkeklere oranla (%20) biraz daha fazladır. 81 ve üzerindeki seviyede yabancı dil bilen kadınların oranı (%18,7) erkeklere oranla (%9,5) daha belirgin biçimde fazladır.

Tablo 10: Cinsiyet ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Cinsiyet Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Cinsiyet	Erkek	28	39	19	9	95
		29,5%	41,1%	20,0%	9,5%	100,0%
	Kadın	20	21	20	14	75
		26,7%	28,0%	26,7%	18,7%	100,0%
Toplam		48	60	39	23	170
		28,2%	35,3%	22,9%	13,5%	100,0%

3.6. Yaş Düzeyi ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi

Yaş gruplarına baktığımızda görüşülenlerin yaş düzeyi 46 ve üzerine çıktığında özellikle 46 ve üzeri kişilerde yabancı dil bilme seviyesinde azalma olduğunu görmekteyiz. Bu durum da yaş seviyesinin artmasıyla yabancı dile olan ilginin azaldığını bize göstermektedir. 18-25 yaş düzeyinde bulunan kişilerin yabancı dil bilme düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre yüksek olduğunu görmekteyiz. Bu durum günümüzde yaşanan uluslararası ilişkilerin artmasının ve dünya üzerindeki sınırların kalkmaya başlamasının bir sonucu olsa gerekir. Artık günümüzde ilerleyen ticari ilişkiler diğer uluslarla iletişimi zorunlu hale getirmektedir. Ayrıca son zamanlarda iş alımlarında yabancı dilin daha çok aranması ve devletin yabancı dil öğrenimine bireyleri daha fazla teşvik etmesi yeni nesili yabancı dil öğrenimine daha fazla önem verir duruma getirmiştir. 26-35 ve 36-45 yaş seviyesi arasında bulunan kişilerin yabancı dil seviyelerinde çok fazla bir farklılık göze çarpmamaktadır. Bu yaş gruplarındaki kişilerde yabancı dil seviyesi arttıkça yabancı dil bilen kişi sayısında doğrusal oranda azalma görülmektedir.

Tablo 11: Yaş Düzeyi ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Yaş Arasındaki İlişki							
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam	
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri		
Yaş	18-25	1	12	10	4	27	
		3,7%	44,4%	37,0%	14,8%	100,0%	
	26-35	19	19	12	9	59	
		32,2%	32,2%	20,3%	15,3%	100,0%	
	36-45	23	15	16	10	64	
		35,9%	23,4%	25,0%	15,6%	100,0%	
	46 ve Üzeri	6	14	3	0	23	
		26,1%	60,9%	13,0%	0%	100,0%	
	Toplam		49	60	41	23	173
			28,3%	34,7%	23,7%	13,3%	100,0%

3.7. Son 20 Yıl İçerisinde En Fazla İkamet Edilen Yer ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi

Bireylerin son 20 yıl içerisinde en fazla buldukları yer ve yabancı dil düzeyleri arasındaki ilişkiye baktığımızda ilçe ve köylerde yaşayanların yabancı dil düzeylerinin gittikçe düştüğünü görmekteyiz. Şehir ve büyükşehirlerde yaşayanların yabancı dil düzeylerinin daha yüksek olduğunu görmekteyiz. Bu durum şehir ve büyük şehirlerde yaşayanların yabancı dil öğrenme imkanlarının daha fazla olduğunu bize göstermektedir. Şehirlerde ve büyükşehirlerde bireyler yabancı dil öğrenimine daha fazla önem göstermektedir. Kuşkusuz şehirlerde ve büyükşehirlerde yabancı dil öğrenme imkan ve fırsatlarının daha çok olması özellikle bu yerleşim yerlerinde yaşayanlara yabancı dil öğrenmede önemli avantajlar sağlamaktadır.

Tablo 12: Son 20 Yıl İçerisinde En Fazla İkamet Edilen Yer ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve İkamet Edilen Yer Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
İkamet Edilen Yer (Son 20 yıl içerisinde)	Büyük şehir	5	13	7	4	29
		17,2%	44,8%	24,1%	13,8%	100,0%
	Şehir	33	37	30	18	118
		28,0%	31,4%	25,4%	15,3%	100,0%
	İlçe	7	9	3	0	19
		36,8%	47,4%	15,8%	0%	100,0%
Köy-Kasaba	3	2	1	1	7	
	42,9%	28,6%	14,3%	14,3%	100,0%	
Toplam		48	61	41	23	173
		27,7%	35,3%	23,7%	13,3%	100,0%

Yabancı dil seviyesi düştükçe bireylerin ikamet ettikleri yerleşim yerlerinde de değişiklik göze çarpmaktadır. Dil seviyesi zayıf olan bireyler arasında “şehir” (%28) ve “büyük şehir” de (%17,2) yaşayanlar daha düşük oranda, “ilçe” (%36,8) ve “köy-kasaba” da (%42,9) yaşayanlar daha yüksek oranda bulunmaktadır.

3.8. Eğitim Durumu ve KPDS-ÜDS Düzeyi İlişkisi

Bireylerin eğitim durumlarına baktığımızda yabancı dil bilme düzeyi genellikle eğitim seviyesi arttıkça artış göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek lisans ve doktora düzeyinde olan bireylerin 56-80 KPDS-ÜDS puanına sahip olanların, lisans ve önlisans eğitimi almış bireylerden daha fazla olduğu görülmektedir. Buna karşılık bu kimseler 81 ve üzeri KPDS-ÜDS puanı bakımından özellikle lisans düzeyinde eğitimi olanların gerisinde kalmaktadırlar.

Tablo 13: Eğitim Durumu ve KPDS-ÜDS Düzeyi İlişkisi

KPDDS-ÜDS Seviyesi ve Eğitim Durumu Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Eğitim	Ön lisans	9	4	3	0	16
		56,3%	25,0%	18,8%	%0	100,0%
	Lisans	34	48	23	22	127
		26,8%	37,8%	18,1%	17,3%	100,0%
	Yüksek lisans	4	8	12	1	25
		16,0%	32,0%	48,0%	4,0%	100,0%
	Doktora	0	1	2	0	3
		%0	33,3%	66,7%	%0	100,0%
Toplam		47	61	40	23	171
		27,5%	35,7%	23,4%	13,5%	100,0%

Dil seviyesi ileri düzeyde olan bireyler en fazla “lisans” (%17,3) eğitimi almış, en az da (%4) “yüksek lisans” eğitimi almış kişilerdir.

Dil seviyesi en zayıf düzeyde olanlar (0-30 puan arasındakiler) en çok önlisans mezunları arasında olup eğitim düzeyi arttıkça bu düzeyde yabancı dili olanların oranı azalmakta ve doktora olanlarda 0 düzeyine inmektedir.

3.9. Yabancı Dil Seviyesi ve KPDS-ÜDS Düzeyi İlişkisi

Görüşülenlerin KPDS-ÜDS puanı ile yabancı dil düzeyi olarak belirttikleri kendi değerlendirmelerini (iyi-orta-zayıf) karşılaştırmak yoluyla kendi subjektif değerlendirmelerinin objektif yabancı dil puanlarıyla ne kadar tutarlı olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar bu ikisi arasındaki ilişkinin gayet tutarlı olduğunu göstermektedir.

Yabancı dil düzeyi iyi olduğunu belirtenlerden %57,9'luk kısmı 81 ve üzeri bir puana sahiptirler. Bu kişilerden %36,8'i 56-80 düzeyde yabancı dil puanına sahiptirler. Yabancı dil seviyesini zayıf ve orta düzeyde görenler arasında 81 ve üzeri puana sahip olan yoktur. Yabancı dil seviyesinin orta olduğunu düşünenlerin büyük bir kısmı

(%63,3) 31-55 aralığında yabancı dil puanına sahiptir. Yabancı dil seviyesi zayıf olduğunu düşünenlerin çoğunluğu da (%65,6) 0-30 arası yabancı dil puanına sahiptir.

Tablo 14: Yabancı Dil Seviyesi ve KPDS-ÜDS Düzeyi İlişkisi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Yabancı Dil Düzeyi Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Yabancı Dil Düzeyi	Zayıf	42	19	3	0	64
		65,6%	29,7%	4,7%	%0	100,0%
	Orta	4	38	18	0	60
		6,7%	63,3%	30,0%	%0	100,0%
	İyi	0	2	14	22	38
		%0	5,3%	36,8%	57,9%	100,0%
Toplam		46	59	35	22	162
		28,4%	36,4%	21,6%	13,6%	100,0%

3.10. Görüşülenlerin Yabancı Dil Bilme Oranları

Görüşülenlerin genel yabancı dil bilgilerine baktığımızda 281 kişiden 68'i herhangi bir yabancı dili bilmediklerini belirtmişlerdir (%24,2). Bir yabancı dili bildiklerini belirten 231 kişiden büyük çoğunluğu İngilizce'yi bildiklerini belirtmişlerdir (%54,4). Bu kişilerden 32'si (%11,5) Almanca'yı bildiklerini belirtmişlerdir. Yabancı dilleri Arapça olan kişilerin sayısı genel yüzdenin %5,3'nü oluşturmaktadır. Yabancı dil bilgisi Fransızca olan bireyler örneklemin %4,6'lık bir kısmını teşkil etmektedir. Bu tablodan bireylerin en çok İngilizce öğrenmeye yönelik olduğunu görmekteyiz. Bugünün dünyasının en geçerli dili olması nedeniyle Türk okullarında İngilizce'ye büyük önem verilmektedir. Bunun yanında devlet okullarında ve özel okullarda Almanca ve Fransızca öğretimi ikinci yabancı dil olarak verilmektedir. Ancak tüm

dünyada yaygın olan İngilizce ülkemizde diğer yabancı dillere göre daha çok öğretilmektedir. Sonuç olarak İngilizce bilenlerin sayısı ülkemizde diğer dillere göre daha fazladır. Yabancı dil bilen kişi sayısı ne kadar fazla olsa da bildikleri yabancı dilin düzeyi farklılık göstermektedir. Bireylerin kullanım alanları ve ilgilerine göre yabancı dil seviyeleri farklılaşmaktadır. Bu durumu KPDS-ÜDS düzeyinde ele aldığımızda tablodaki durumla karşılaşmaktayız.

Tablo 15: Görüşülenlerin Yabancı Dil Bilme Oranları

Bireylerin Bildikleri Yabancı Diller					
İngilizce	Fransızca	Almanca	Arapça	Cevapsız	Toplam
153	13	32	15	68	281
54,4%	4,6%	11,5%	5,3%	24,2%	100,0%

3.11. Bilinen Yabancı Dillerdeki KPDS-ÜDS Düzeyleri

Yabancı dillerini “İngilizce” olarak belirten bireylerin çoğunluğu orta düzeyde dil seviyesine sahiptirler. 31-55 puan aralığında İngilizce bilenlerin oranı %35,3’dür. Buna karşılık 81 ve üzeri düzeyde puana sahip olanlar %14,4 ile en düşük orana sahiptirler. Ancak İngilizce bilenlerin oranı diğer yabancı dilleri bilenlere göre daha fazladır. Bu durum İngilizce’nin ülkemizde öncelikli olarak teşvik edilen yabancı dil olmasından kaynaklanmaktadır. Yabancı dillerini “Almanca” olarak belirleyenlerin çoğu asıl yabancı dillerinin “İngilizce” olduğunu ama bunun yanında ikinci yabancı dil olarak “Almanca”yı da bildiklerini belirtmişlerdir. Almanca bildiğini söyleyenlerin önemli bir kesimi (%34,4’ü) 81 ve üzeri puana sahip olduklarını belirtmişlerdir. Yabancı dillerini “Fransızca” olarak belirten bireylerin yarıya yakını (%46,2’si) 31-55 puan düzeyinde bir dil bilgisine sahiptirler. Yabancı dillerini “Arapça” olarak belirten bireylerin oranı diğer dilleri bilenlere göre daha azdır. Tabloya baktığımızda Arapça bilenlerin çoğunluğu (%60’ı) 31-55 düzeyinde bir dil bilgisine sahiptirler.

Tablo 16: Bilinen Yabancı Dillerdeki KPDS-ÜDS Düzeyleri

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Bilinen Yabancı Dil Arasındaki İlişki							
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam	
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri		
Yabancı Dili	İngilizce	40	54	37	22	153	
		26,1%	35,3%	24,2%	14,4%	100,0%	
	Fransızca	5	6	1	1	13	
		38,4%	46,2%	7,7%	7,7%	100,0%	
	Almanca	7	5	9	11	32	
		21,9%	15,6%	28,1%	34,4%	100,0%	
	Arapça	2	9	4	0	15	
		13,3%	60,0%	26,7%	%0	100,0%	
	Toplam		54	74	51	34	213
			25,3%	34,8%	23,9%	16,0%	100,0%

3.12. Yabancı Dil Gelişim Faaliyetleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi

Bireyler öğrendikleri yabancı dilleri geliştirmek, unutmamak ya da yeni bir dili öğrenmek için çeşitli faaliyetlerde bulunuyorlar. Bunlardan en yaygın kullanılanı TV, filmleri ya da dizileri takip etmektir.

“Yabancı yayınları, filmleri ya da dizileri takip ediyorum” diyenlerin önemli bir kısmı 31-55 puan yabancı dil bilgisine sahip kişilerden oluşmaktadır (%35,2). Dillerini geliştirmek için bu faaliyeti uygulayan iyi ve ileri düzey yabancı dil bilenlerin oranı her ikisinde de %26,5’dir. Yabancı dil düzeyi ileri seviyede olan kişilerin dillerini geliştirmek için en çok yaptıkları faaliyetler yabancı yayın okumak ya da yabancı yayınları, filmleri ya da dizileri takip etmek olduğu görülmektedir. Bu seviyedeki kişilerin en az tercih ettiği dil gelişim faaliyeti turistlerle konuşmaktır.

“Yabancı yayın okuyorum” diyen kişilerin önemli bir kesimi (%42,6’sı) iyi düzeyde yabancı dil bilgisine sahiptirler. “Yabancı müzik dinliyorum” diyenlerin çoğunluğu yabancı dili 31-55 ve 56-80 puan aralığında olan kişilerden oluşmaktadır. “TV, filmleri ya da dizileri takip etmek” yabancı dil öğrenmek için en çok yapılan faaliyettir.

Yabancı dil bilgisi gelişim faaliyetlerinden “İnternetteki yabancı dil sitelerini ziyaret ediyorum” seçeneğini tercih edenler içinde en çok yabancı dil puanı 31-55 (%37,5) ve 81 ve üzeri (%27,5) olanlardan oluşmaktadır. Dünyadaki sayısız bilgiye en hızlı ve en rahat erişim imkanı sağlayan internet kullanımının diğer seçeneklere göre daha az olması hala eski yöntemlerin daha yaygın dil gelişim aracı olduğunu göstermektedir.

Dil gelişim faaliyetlerinden “Gramer ve test kitaplarına çalışıyorum” diyen kişilerin önemli bir kısmı (%36,7’si) orta düzeyde dil seviyesine (31-55 puan) sahip kişilerdir. Dil bilme düzeyi arttıkça bu faaliyeti kullanan kişilerin oranında da azalma görülmektedir. Dil öğreniminde eski metotlardan birisi olan gramer ve test kitaplarını çalışmak bugün de yaygın olarak kullanılan yöntemlerden birisidir. Okullarda ve çoğu dil kurslarında bu tür kitaplardan faydalanılmaktadır.

Yine yabancı dil faaliyetleri içerisinde “Turistlerle konuşuyorum” diyenlerin önemli bir kısmı (%37,5’i) iyi (56-80 puan aralığında) düzeyde yabancı dil seviyesine sahip kişilerdir. İleri seviyede dil bilgisine sahip bireyler bu faaliyeti dil geliştirmek için çok fazla kullanmamaktadırlar (%15,0). Bireyler öğrendikleri yabancı dilleri geliştirmek için çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Kendi dil düzeylerine, ilgi alanlarına ve hedeflerine göre bu faaliyetler çeşitlenmektedir.

Tablo 17: Yabancı Dil Gelişim Faaliyetleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Yabancı Dil Gelişim Faaliyetleri Arasındaki İlişki							
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam	
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri		
Yabancı Dil Geliştirmek İçin Ne Yapıyorsun	Yabancı Yayın Okuyorum	2	11	23	18	54	
		3,7%	20,4%	42,6%	33,3%	100,0%	
	Yabancı Müzik Dinliyorum	7	19	15	9	50	
		14,0%	38,0%	30,0%	18,0%	100,0%	
	TV Film, Dizi Seyrediyorum	8	24	18	18	68	
		11,8%	35,2%	26,5%	26,5%	100,0%	
	İnternet'e Giriyorum	6	15	8	11	40	
		15%	37,5%	20,0%	27,5%	100,0%	
	Gramer, Test Çalışıyorum	8	22	16	14	60	
		13,3%	36,7%	26,7%	23,3%	100,0%	
	Turistlerle Konuşuyorum	6	13	15	6	40	
		15,0%	32,5%	37,5%	15,0%	100,0%	
	Toplam		37	104	95	76	312
			12,0%	33,3%	30,4%	24,3%	100,0%

3.13. Aylık Gelirin Tüketimi ve KPDS-ÜDS Seviyesi Arasındaki İlişki

Bireylerin aylık gelirleri en çok neye ayırdıkları ve yabancı dil düzeyleri arasındaki ilişkiye baktığımızda bazı farklılıklar göze çarpmaktadır. Dil seviyesi ileri düzeyde olanlar (81 ve üzeri puanı olanlar) aylık gelirlerini en fazla sağlığa (%41,7) ve tatile (%33,3) ayırmaktadırlar. Dil seviyesi ileri düzeyde olan bireyler seyahat, eğlence, mutfak eşyası ve mobilya ihtiyaçlarına aylık gelirleri içinde daha az yer vermektedirler.

Dil seviyesi zayıf (0-30) olan bireyler aylık gelirlerini en fazla seyahat (%50) ve sağlık (%41,7), en az ise mobilya (%0), tatil ve eğlence (%10) için ayırmaktadırlar.

Dil seviyesi 31-55 puan aralığında olan bireyler gelirlerini en fazla mutfak eşyası (%50) ve seyahat (%50)'e ayırmaktadırlar. Dil seviyesi 56-80 puan aralığında olanlar ise gelirlerini en çok eğlence (%60) ve teknolojiye (%40) ayırma eğilimindedirler.

Tablo 18: Aylık Gelirin Tüketimi ve KPDS-ÜDS Seviyesi Arasındaki İlişki

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Gelirin Harcanma Biçimi Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Aylık Gelirinizi En Çok Neye Ayırıyorsunuz	Ulaşım	17	23	11	4	55
		30,9%	41,8%	20,0%	7,3%	100,0%
	Haberleşme	17	17	6	8	48
		35,4%	35,4%	12,5%	16,7%	100,0%
	Gıda	42	48	29	21	140
		30,0%	34,2%	20,8%	15,0%	100,0%
	Giyim	16	19	16	13	64
		25,0%	29,7%	25,0%	20,3%	100,0%
	Eğitim	17	24	11	6	58
		29,3%	41,4%	19,0%	10,3%	100,0%
	Sağlık	5	1	1	5	12
		41,7%	8,3%	8,3%	41,7%	100,0%
	Mobilya	0	2	0	0	2
		0%	100,0%	0%	0%	100,0%
	Mutfak eşyası	1	3	2	0	6
		16,7%	50,0%	33,3%	0%	100,0%
	Tatil	1	2	1	2	6
		16,7%	33,3%	16,7%	33,3%	100,0%
	Eğlence	1	3	6	0	10
		10,0%	30,0%	60,0%	0%	100,0%
Seyahat	2	2	0	0	4	
	50,0%	50,0%	0%	0%	100,0%	
Teknoloji	4	6	8	2	20	
	20,0%	30,0%	40,0%	10,0%	100,0%	
Diğer	0	4	2	1	7	
	0%	57,1%	28,6%	14,3%	100,0%	
Toplam		123	154	93	62	432
		28,5%	35,6%	21,5%	14,4%	100,0%

3.14. Sosyal Sınıf ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Bireylerin kendilerini ait hissettikleri sosyal sınıfla sahip oldukları yabancı dil seviyesine baktığımızda öncelikli olarak tespit ettiğimiz bulgu görüşülenlerin çoğunluğunun kendilerini orta sınıfa ait hissettikleridir. Görüşülenlerin öğretmenler olması doğal olarak böyle bir sonuç yaratmaktadır. Kendilerini “üst sınıfa” ait hisseden bireylerin sayıca az olması nedeniyle KPDS-ÜDS puanlarıyla kuracağımız ilişki çok net olmayacaktır.

Yabancı dil seviyesi zayıf olan bireylerden hiçbirisi kendilerini üst sınıfa mensup hissetmemektedirler. Buna karşılık kendini üst sınıfta görenlerin %40’ı 81 ve üzeri puana sahiptir. Bu durum bize bireylerin dil seviyeleri arttıkça kendilerini mensup hissettikleri sosyal sınıf tabakasının da yükseldiği yolunda bir izlenim vermektedir. Ancak dil seviyesi ileri düzeyde olan bireylerin bir kısmı kendilerini alt sınıfa mensup hissetmektedirler (%20). Kendilerini “orta sınıfa” mensup hisseden bireylerin önemli bir kısmı (%36,5) orta düzeyde (31-55 puan düzeyinde) dil seviyesine sahip kişilerdir.

Tablo 19: Sosyal Sınıf ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Sosyal Sınıf Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Sosyal Sınıf	Üst sınıf	0	2	1	2	5
		0%	40,0%	20,0%	40,0%	100,0%
	Orta sınıf	46	58	36	19	159
		28,9%	36,5%	22,6%	11,9%	100,0%
	Alt sınıf	3	1	4	2	10
		30,0%	10,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Toplam		49	61	41	23	174
		28,2%	35,1%	23,6%	13,2%	100,0%

3.15. Boş Zaman Faaliyetleri ve KPDS-ÜDS Düzeyi

Bireylerin boş zaman aktiviteleri ve dil seviyeleri arasında bazı farklılıklar göze çarpmaktadır. Dil seviyesi ileri (81 ve üzeri) düzey olan bireyler boş vakitlerinde en fazla arkadaş-akraba ziyaret ettiklerini (%18,6) ve kitap, dergi ve gazete okuduklarını (%15,3), en az da müzik ve televizyon ile meşgul olduklarını (%10,5) ve spor yaptıklarını (%10,6) belirtmişlerdir. Dil seviyesi zayıf (0-30) olan bireyler dil seviyesi ileri düzeyde olan bireyler gibi en fazla arkadaş-akraba ziyareti yaptıklarını (%37), en az da spor yaptıklarını (%26,3) söylemişlerdir.

Tablo 20: Boş Zaman Faaliyetleri ve KPDS-ÜDS Düzeyi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Boş Zaman Faaliyetleri Arasındaki İlişki							
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam	
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri		
Boş Zaman Faaliyetleri	Müzik dinlerim veya TV seyredirim	27	33	17	9	86	
		31,4%	38,4%	19,8%	10,5%	100,0%	
	Kitap/Dergi/Gazete okurum	28	32	23	15	98	
		28,6%	32,6%	23,5%	15,3%	100,0%	
	Kahveye giderim	2	2	2	1	7	
		28,6%	28,6%	28,6%	14,2%	100,0%	
	Spor yaparım	5	7	5	2	19	
		26,3%	36,8%	26,3%	10,6%	100,0%	
	Arkadaş/Akraba ziyaret ederim	10	6	6	5	27	
		37,0%	22,2%	22,2%	18,6%	100,0%	
	Diğer	3	6	3	3	15	
		20,0%	40,0%	20,0%	20,0%	100,0%	
	Toplam		75	86	56	35	252
			29,8%	34,1%	22,2%	13,9%	100,0%

Orta düzeyde yabancı dil bilen (31-55 puan) kimselerin en çok yaptıkları faaliyet müzik dinlemek veya televizyon (%38,4) ve spor yapmak (%36,8) olurken, en az yaptıkları faaliyet akraba-arkadaş ziyareti yapmaktır (%22,2).

İyi düzeyde yabancı dil bilen kimselerin ise boş zamanlarını değerlendirmede en çok kullandıkları faaliyet kahveye gitmek olurken, en az kullandıkları faaliyet müzik dinlemek veya televizyon seyretmek olduğu görülmektedir. Bazı seçeneklerde örneklem sayılarının az olması bu verilerin güvenilirliğini olumsuz olarak etkileyebilmektedir.

3.16. Dinlenen Müzik Türü ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Bireylerin yabancı dil düzeyleri ve dinledikleri müzik türlerine baktığımızda, 0-30 puan aralığında yabancı dil bilenlerin en çok Türk halk veya sanat müziği (%32,8), en az da Batı pop veya rock müziği (%17) dinledikleri görülmektedir. 31-55 puan aralığında yabancı dili olanların en çok tercih ettiği müzik türü ise Batı pop veya rock müziğidir (%31,8).

Tablo 21: Dinlenen Müzik Türü ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Dinlenen Müzik Türü Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Ne Tür Müzik Dinlemekten Hoşlanıyorsunuz?	Arabesk	2	3	3	1	9
		22,2%	33,3%	33,3%	11,1%	100,0%
	Türk halk veya sanat müziği	41	46	23	15	125
		32,8%	36,8%	18,4%	12,0%	100,0%
	Batı pop veya rock müzik	7	13	14	7	41
		17,0%	31,8%	34,2%	17,0%	100,0%
	Diğer	5	9	6	6	26
		19,2%	34,6%	23,1%	23,1%	100,0%
Toplam		55	71	46	29	201
		27,4%	35,3%	22,9%	14,4%	100,0%

56-80 puan aralığında yabancı dil bilenler Batı pop veya rock müziğiyle (%34,2) arabesk müziği (%33,3) daha çok dinlerken Türk halk veya sanat müziğine daha az ilgi göstermektedirler (%18,4). Diğer yandan 81 ve üzeri yabancı dil puanı

olanlar ise Batı pop veya rock müziğini (%17) Türk halk veya sanat müziği (%12) ile arabesk (%11,1) müziğine göre daha çok tercih etmektedirler.

3.17. Tercih Edilen Televizyon Programı ve KPDS-ÜDS Seviyesi

81 ve üzeri yabancı dil puanına sahip bireylerin en çok tercih ettiği TV programı sinemalar (%17,7) olurken, pembe diziler en az tercih edilen programlardır (%0).

56-80 aralığında yabancı dil puanı olanlarda ise en çok seyredilen programlar müzik programları olurken (%33,3), en az seyredilen programlar magazinler (%16,7) ve pembe dizilerdir (%16,6).

Tablo 22: Tercih Edilen Televizyon Programı ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Tercih Edilen Tv Programı Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
En Çok Tercih Ettiğiniz Tv Programı	Açık oturum	19	21	15	9	64
		29,7%	32,8%	23,4%	14,1%	100,0%
	Haberler	45	46	29	14	134
		33,6%	34,3%	21,7%	10,4%	100,0%
	Sinema	19	25	21	14	79
		24,1%	31,6%	26,6%	17,7%	100,0%
	Spor	6	19	12	4	41
		14,6%	46,3%	29,3%	9,8%	100,0%
	Müzik	3	14	11	5	33
		9,1%	42,4%	33,3%	15,2%	100,0%
	Belgesel	16	25	12	5	58
		27,6%	43,1%	20,7%	8,6%	100,0%
	Magazin	6	2	2	2	12
		49,9%	16,7%	16,7%	16,7%	100,0%
	Pembe dizi	5	5	2	0	12
		41,7%	41,7%	16,6%	%0	100,0%
	Diğer	1	3	1	1	6
		16,7%	49,9%	16,7%	16,7%	100,0%
Toplam		120	160	105	54	439
		27,3%	36,4%	23,9%	12,4%	100,0%

31-55 puan düzeyinde yabancı dil bilgisi olanların en çok tercih ettiği programlar spor programları iken (%46,3), magazin programları (%16,7) en az tercih edilen programlardır.

En düşük düzeyde yabancı dil puanı olanlar (0-30 aralığı) en çok magazin (%49,9) ve pembe dizi (%41,7) türünden TV programlarına meraklı iken, TV’de müzik dinlemek bunların en az ilgilendiği bir konu olmaktadır (%9,1).

3.18. Tatil Yeri Tercih ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Bireylerin dil seviyeleri ve tatil yeri tercihlerine baktığımızda bireylerin dil seviyelerinin artmasıyla tercihlerinde de farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu durum bireylerin dil bilme düzeyleri ile sosyal tercihleri arasında ilişki olduğunu bize göstermektedir. Dil seviyesi ileri düzeyde olan bireylerin çoğunluğu farklı tatil yerlerine gitmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Dil seviyesi daha düşük olan bireyler genellikle evde dinlenmeyi ya da akrabalarını ziyaret etmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

“Evde dinlenmeyi tercih ediyorum” diyen bireylerin çoğunluğu zayıf (%30,5) ve orta (%40,2) düzey dil seviyesine sahip bireylerdir. “Akrabalarını ziyaret ediyorum” diyen bireylerin çoğunluğu yine zayıf (%30) ve orta (%38,3) düzey dil seviyesine sahip bireylerden oluşmaktadır.

Tablo 23: Tatil Yeri Tercih ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Tatil Yeri Tercih Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Tatil Yeri	Evde dinlenirim	25	33	13	11	82
		30,5%	40,2%	15,9%	13,4%	100,0%
	Akrabaları ziyaret ederim	18	23	14	5	60
		30,0%	38,3%	23,3%	8,4%	100,0%
	Farklı tatil yerlerine giderim	11	12	18	13	54
		20,4%	22,2%	33,3%	24,1%	100,0%
Toplam		54	68	45	29	196
		27,6%	34,7%	23%	14,7%	100,0%

“Farklı tatil yerlerine giderim” diyen bireylerin çoğunluğunu iyi (%33,3) ve ileri düzey (%24,1) dil seviyesine sahip bireylerden oluşmaktadır. Bu durum bireylerin dil seviyeleri arttıkça geleneksel tatil seçeneklerinden çağdaş tatil seçeneklerine yöneldiklerini göstermektedir.

3.19. Yurt Dışına Çıkma Sebebi İle KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi

Bireylerin dil seviyeleri ve yurt dışına çıkma sebepleri arasında belirgin farklılıklar görülmektedir. Dil seviyelerinin ve imkanların artmasıyla birlikte çeşitli ihtiyaçlar için bireyler yurt dışına çıkmaktadır. Ülkemizde okullarda Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından yürütülen dil gelişimi ve paylaşımı projeleri çerçevesinde okullarımızdan bir çok öğretmen ve öğrenci yurt dışına çıkmaktadır. Bu projeler vasıtasıyla farklı kültür ve yaşam biçimlerini tanımakta ve kendi kültürümüze ait öğeleri diğer toplumlara aktarmaktadırlar.

Tablo 24: Yurt Dışına Çıkma Sebebi İle KPDS-ÜDS Seviyesi İlişkisi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Yurt Dışına Çıkma Sebebi Arasındaki İlişki							
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam	
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri		
Yurt Dışına Çıkış Sebebi	Çıkmadım	41	51	22	8	122	
		33,6%	41,8%	18,0%	6,6%	100,0%	
	İş gereği	3	2	6	5	16	
		18,8%	12,5%	37,5%	31,3%	100,0%	
	Tatil amaçlı	4	5	4	5	18	
		22,2%	27,8%	22,2%	27,8%	100,0%	
	Eğitim amaçlı	1	4	6	6	17	
		6,1%	23,5%	35,2%	35,2%	100,0%	
	Hac ve Umre amaçlı	2	0	2	1	5	
		40,0%	0%	40,0%	20,0%	100,0%	
	Diğer	0	2	1	3	6	
		0%	33,3%	16,7%	50,0%	100,0%	
	Toplam		51	64	41	28	184
			27,7%	34,8%	22,3%	15,2%	100,0%

“Yurt dışına hiç çıkmadım” diyenlerin dil seviyesi çoğunlukla orta (%41,8) ve zayıf (%33,6) düzeyde olup, bunlar arasında dil seviyesi ileri düzeyde olanlar (%6,6) daha azdır.

Yabancı dil puanı en düşük olan bireyler (0-30) çoğunlukla ya yurt dışına hiç çıkmamışlardır (%33,6) veya hac veya umre amaçlı yurt dışında bulunmuşlardır (%40).

31-55 puan aralığında yabancı dil bilenler arasında yine en yüksek oranı yurt dışına hiç çıkmayanlar (%41,8) oluşturmaktadır.

56-80 aralığında yabancı dil puanına sahip olanlar içinde hac için (%40), iş gereği (%37,5) ve eğitim amaçlı (%35,2) yurt dışına çıkanlar daha fazla temayüz etmektedirler.

En yüksek düzeyde yabancı dil bilenlerde ise (81 ve üzeri puana sahip olanlar) eğitim amaçlı (%35,2), iş gereği (%31,3) ve tatil amaçlı (%27,8) yurt dışına çıkanlar daha fazla göze çarpmaktadırlar.

Bu veriler, yabancı dil puanı düşük olanlarda yurtdışına gitmeme eğiliminin yüksek olduğunu yabancı dil puanı yüksek olanlarda ise eğitim amaçlı veya iş gereği yurtdışına gitme eğiliminin arttığını bize göstermektedir.

3.20. Bireylerin İçinde Yaşadığı Toplumun Önemi ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Her birey için içinde yaşadığı toplum büyük önem taşımaktadır. Bunların birlikte bireylerin dünya görüşleri farklılaştıkça farklı çevrelere de ilgi duymaya başlarlar. Bu yüzden bireylerin yabancı dil bilme düzeyleri artıkça her toplulukta yaşama kapasitelerinin de artabileceğini farzedebiliriz. Ancak eldeki veriler bu varsayımı doğrulamamaktadır.

İçinde yaşadığı toplumu çok önemli bulup başka toplulukta yaşayamayacağını düşünenlerin KPDS-ÜDS puanlarına göre dağılımı genel kitlenin KPDS-ÜDS puanlarına göre dağılımından çok farklı değildir. Bu da bize bu konuda KPDS-ÜDS puanına göre farklılaşmanın görüşülenler üzerinde fazla bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Tablo 25: Bireylerin İçinde Yaşadığı Toplumun Önemi ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Bireylerin İçinde Yaşadığı Toplumun Önemi Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Yaşanılan Toplumun Önemi	Çok önemlidir, başka toplulukta yaşayamam	9	13	8	4	34
		26,5%	38,2%	23,5%	11,8%	100,0%
	Yaşadığım toplum benim için önemlidir ama gerekirse başka toplulukta yaşarım	26	30	22	15	93
		28,0%	32,3%	23,7%	16,1%	100,0%
	Her toplulukta yaşayabilirim	13	17	10	4	44
		29,5%	38,6%	22,7%	9,1%	100,0%
Toplam		48	60	40	23	171
		28,1%	35,1%	23,4%	13,5%	100,0%

“Yaşadığım toplum benim için önemlidir ama gerekirse başka bir topluluk içinde de yaşayabilirim” diyenler için de durum hemen hemen aynıdır. Bu konuda da KPDS-ÜDS puanlarına göre belirgin bir farklılaşma görülmemektedir.

Ancak “her toplulukta yaşayabilirim” diyenlerde durum biraz farklıdır. KPDS-ÜDS puanı düşük olanlar bu konuya daha olumlu yaklaşırken, puanı yüksek olanlar daha olumsuz yaklaşmaktadırlar. Muhtemelen yabancı dil puanı düşük olanların

sosyoekonomik düzeyleri de düşük olduğu için çaresizlikten veya yabancılaşma duygularından dolayı bu kimseler başka bir toplum içinde yaşamayı daha çok istemektedirler.

3.21. Bireysel, Yöresel, Ülke Çıkarları ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Sahip olunan KPDS-ÜDS puanıyla bireysel, yöresel ve ülke çıkarları arasındaki ilişkinin zayıf olduğu görülmektedir. KPDS-ÜDS puanı en düşük olanlarda (0-30 arası) bölgenin, yörenin çıkarlarının korunması (%60), kişisel, aile ve ülke çıkarlarının önünde gelirken 31-55 puanı alanlarda bireysel ve aile çıkarlarının korunması (%40,6), yöresel ve ülke çıkarlarına biraz daha baskın gelmektedir.

56-80 puan düzeyinde yabancı dil bilenler arasında bireysel, bölgesel ve ülke çıkarlarını gözetme bakımından belirgin bir farklılaşmaya rastlanmazken, 81 ve üzeri KPDS-ÜDS puanı olanlarda bölgesel ve yöresel çıkarlar (%20) bireysel ve ülke çıkarlarına biraz daha baskın gelmektedir.

Tablo 26: Bireysel, Yöresel, Ülke Çıkarları ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Bireysel, Yöresel ve Ülke Çıkarları Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Aşağıdakilerden Hangisi Daha Önemlidir	Bölgemin, yöremın çıkarlarının korunması	3	0	1	1	5
		60,0%	0%	20,0%	20,0%	100,0%
	Benim ve ailemin çıkarlarının korunması	9	13	6	4	32
		28,1%	40,6%	18,8%	12,5%	100,0%
	Ülkemin çıkarlarının korunması	41	50	35	17	143
		28,7%	35,0%	24,5%	11,8%	100,0%
Toplam		53	63	42	22	180
		29,5%	35,0%	23,3%	12,2%	100,0%

3.22. Bireylerin İdeolojik Görüşleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Elde edilen bulgulara göre en fazla ilgi çeken ve destek bulan ideolojilerin sırasıyla milliyetçilik, sosyal demokratlık ve muhafazakarlık olduğunu görmekteyiz. Bireylerin dil seviyeleri ve benimsedikleri ideolojik görüş arasında bazı farklılıklar göze çarpmaktadır. Dil seviyeleri ileri düzeyde olan bireyler (81 ve üzeri puan) en yüksek oranda muhafazakarlar (%16,7) arasında bulunmaktadır. Dil seviyesi 56-80 aralığında olanlar arasında ise en çok İslamcılar (%44,5), sosyalistler (%40) ve liberaller (%40) göze çarpmaktadır. Dil seviyesi 31-55 puan aralığında olanlar arasında sosyal demokratlar (%42,9) başı çekmektedir. Dil seviyesi 0-30 puan aralığında olanlar arasında ise sosyalistler (%40), liberaller (%40) ve milliyetçiler (%38,1) öne çıkmaktadırlar.

Tablo 27: Bireylerin İdeolojik Görüşleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Bireylerin İdeolojik Görüşleri Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
İdeolojik Görüş	Milliyetçi	24	19	13	7	63
		38,1%	30,2%	20,6%	11,1%	100,0%
	Sosyal Demokrat	9	21	14	5	49
		18,4%	42,9%	28,5%	10,2%	100,0%
	Muhafazakar	11	12	7	6	36
		30,5%	33,3%	19,5%	16,7%	100,0%
	İslamcı	3	2	4	0	9
		33,3%	22,2%	44,5%	0%	100,0%
	Sosyalist	2	1	2	0	5
		40,0%	20,0%	40,0%	0%	100,0%
	Liberal	4	2	4	0	10
		40,0%	20,0%	40,0%	0%	100,0%
	Diğer	1	4	0	2	7
		14,3%	57,1%	0%	28,6%	100,0%
Toplam		54	61	44	20	179
		30,2%	34,0%	24,6%	11,2%	100,0%

3.23. Bireylerin İdeolojik Görüşe Bağlanma Düzeyi ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Dil seviyesi ve benimsenen ideolojik görüşe bağlanma düzeyi arasındaki ilişkiye baktığımızda bireylerin dil seviyeleri artıkça ideolojik görüşe bağlanma düzeylerinde de artış görülmektedir. Bireylerin dil seviyeleri azaldıkça ideolojik görüşe bağlanma düzeyleri de azalmaktadır. Toplam örneklemin çoğunluğu orta derecede ideolojik görüşe bağlıdır. Bunun arkasından sırasıyla ideolojisine çok güçlü ve zayıf bağlananlar gelmektedir. Yabancı dil puanı 0-30 aralığında olanlar arasında ideolojisine zayıf bağlananlar (%46,2) öne çıkmaktadır. Aynı durum 31-55 puan aralığında yabancı dili olanlar içinde geçerlidir. Bu grupta da ideolojisini zayıf olarak görenlerin oranı %38,5'dir. 56-80 puan aralığında yabancı dil düzeyi olanlarda “orta derecede” görenler en yüksek oranda bulunmaktadır (%29,5). 81 ve üzeri yabancı dil puanı olanlarda ise ideolojisini çok güçlü bulanların (%17,3) daha baskın olduğunu görmekteyiz.

Tablo 28: Bireylerin İdeolojik Görüşe Bağlanma Düzeyi ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Bireylerin İdeolojik Görüşe Bağlanma Düzeyi Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
İdeolojik Görüşe Bağlanma Düzeyi	Çok güçlü	14	16	13	9	52
		26,9%	30,8%	25,0%	17,3%	100,0%
	Orta derecede	26	33	28	8	95
		27,4%	34,7%	29,5%	8,4%	100,0%
	Zayıf	6	5	0	2	13
		46,2%	38,5%	0%	15,4%	100,0%
Toplam		46	54	41	19	160
		28,8%	33,8%	25,6%	11,9%	100,0%

3.24. Avrupa Birliği'ne Türkiye'nin Üyeliği ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Avrupa Birliği'ne Türkiye'nin üyeliği tüm kamuoyunu ilgilendiren ve üzerinde önemle durulan konulardan birisidir. Bireylerin dil seviyeleri ve Avrupa Birliği'ne Türkiye'nin üyeliği konusundaki görüşleri değerlendirdiğimizde dil seviyesi zayıf olan bireylerin önemli bir kesimi (%44,8) Türkiye'nin AB'ye üyeliğine “Gelecek için güzel bir adım” olarak değerlendirmektedirler. Yabancı dili 31-55 puan aralığında olanların yine önemli bir kesimi de (%44,6) “Türkiye Avrupa Birliği'ne girse iyi olur ama girmezse başka alternatifler de bulunabilir” düşüncesini benimsemektedir.

Tablo 29: Avrupa Birliği'ne Türkiye'nin Üyeliği ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Avrupa Birliği'ne Türkiye'nin Üyeliği Konusundaki İlişki							
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam	
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri		
Avrupa Birliğine Türkiye'nin Ortaklığı	Gelecek için güzel bir adım	13	8	6	2	29	
		44,8%	27,6%	20,7%	6,9%	100,0%	
	Girse iyi olur ama girmezse başka alternatifler de bulunur	21	41	21	9	92	
		22,8%	44,6%	22,8%	9,8%	100,0%	
	Girmemesi daha iyidir	9	6	7	6	28	
		32,1%	21,4%	25,0%	21,4%	100,0%	
	Kesinlikle girmemelidir	5	5	7	4	21	
		23,8%	23,8%	33,3%	19,0%	100,0%	
	Toplam		48	60	41	21	170
			28,2%	35,3%	24,1%	12,4%	100,0%

Yabancı dili bu iki gruba göre daha iyi olanlar (56-80 puan aralığında yabancı dili olanlar) ise Türkiye'nin AB üyeliğine daha olumsuz yaklaşımakta ve “Türkiye AB'ye kesinlikle girmemelidir” görüşünü ortaya koymaktadırlar (%33,3). Yabancı dil

puanı 81 ve üzeri olanlarda da yine görece olumsuz bir görüş hakimdir. Bunlar içinde de “Türkiye’nin AB’ye girmemesi girmesinden daha iyidir” diyenler baskın bir görünüm ortaya koymaktadırlar (%21).

Özetlersek yabancı dil düzeyi düşük olanlar Türkiye’nin AB’ye üyeliğine daha olumlu yaklaşırken, yabancı dil düzeyi yüksek olanlar bu konuya daha olumsuz yaklaşmaktadırlar. Tahminlerimize ters düşen bu bulgunun nedenlerinin daha ileri çalışmalarla araştırılmasında yarar vardır.

3.25. Bireylerin Beraber Yaşamayı Tercih Ettiği Kişiler ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Bireylerin beraber yaşamayı tercih ettiğini kişiler ve dil seviyeleri arasındaki ilişkiye baktığımızda dil seviyesi ileri (81 ve üzeri) düzeyde olan bireylerin birlikte yaşamayı en çok tercih ettikleri kimselerin aynı kültürden insanlar (%17,9) ve farklı din ve ırktan insanlar (%16,5) oldukları görülmektedir. Yabancı dil seviyesi 56-80 puan olan kimseler ise en çok “aynı din ve inançtan insanlarla yaşamayı” tercih edeceklerini belirtmişlerdir (%43,8). KPDS-ÜDS puanı 31-55 arasında olanlar ise farklı insanlarla birlikte yaşamaya daha eğilimli oldukları görülmektedir (%60). Yabancı dil düzeyi en düşük olan 0-30 puan düzeyindekiler arasında ise “aynı kültürden insanlarla birlikte yaşama” eğilimi daha fazla ön plana çıkmaktadır (%33,3).

Tablo 30: Bireylerin Beraber Yaşamayı Tercih Ettiği Kişiler ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Bireylerin Beraber Yaşamayı Tercih Ettiği Kişiler Arasındaki İlişki							
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam	
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri		
Beraber Yaşamayı Tercih Ettiğiniz Kimseler	Farklı din ve ırktan insanlarla beraber yaşamaktan memnunum	24	32	20	15	91	
		26,4%	35,2%	22,0%	16,5%	100,0%	
	Aynı soydan ve dinden insanlarla yaşamayı tercih ederim	6	9	6	0	21	
		28,6%	42,9%	28,6%	0%	100,0%	
	Aynı kültürden insanlarla yaşamayı tercih ederim	13	12	7	7	39	
		33,3%	30,8%	17,9%	17,9%	100,0%	
	Aynı dinden ve inançtan insanlarla yaşamayı tercih ederim	4	4	7	1	16	
		25,0%	25,0%	43,8%	6,3%	100,0%	
	Farklı insanlarla farklı yerde yaşamayı isterim	1	3	1	0	5	
		20,0%	60,0%	20,0%	0%	100,0%	
	Toplam		48	60	41	23	172
			27,9%	34,9%	23,8%	13,4%	100,0%

3.26. Bireylerin Modernlik-Geleneksellik Görüşleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Dünya bugün hızlı bir şekilde ilerlemektedir. Toplumlar ve bireyler eski alışkanlıklarını ve geleneklerini geride bırakmakta ve yeni ufuklara açılmaktadırlar. Bu da toplumlardaki geleneksel düzen anlayışının gittikçe azaldığının göstergesidir. Bireylerin diğer milletlerin dillerini ve kültürlerini öğrenmesiyle onların yaşam tarzlarını kendi kültürlerine sokmaya başlamışlardır. Bu nedenle yabancı dil düzeyi artıkça bireylerin geleneksel görüşlerden çok modern olan şeylerin daha önemli olduğu görüşünü savunacaklarını tahmin edebiliriz. Ancak buradaki bulgular bu tahminimizi tam anlamıyla onaylamamaktadır. Tersine yabancı dil puanı düşüklerde modern olana daha çok ilgi, yabancı dili yüksek olanlarda ise geleneksel olana karşı biraz daha fazla ilgi vardır.

Tablo 31: Bireylerin Modernlik-Geleneksellik Görüşleri ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Bireylerin Modernlik-Geleneksellik Görüşleri Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Modernlik ve Geleneksellik Konusundaki Görüşler	Modern şeyler iyidir	5	8	9	2	24
		20,8%	33,3%	37,5%	8,3%	100,0%
	Geleneksel şeyler iyidir	1	1	5	0	7
		14,3%	14,3%	71,4%	0%	100,0%
	Çoğunlukla modern olan şeyler iyidir, geleneksel olan şeylerde iyi olabilir	26	36	16	10	88
		29,5%	40,9%	18,2%	11,4%	100,0%
	Çoğunlukla geleneksel olan şeyler iyidir, modern olan şeyler de iyi olabilir	11	12	11	8	42
		26,2%	28,6%	26,2%	19,0%	100,0%
Toplam		43	57	41	20	161
		26,7%	35,4%	25,5%	12,4%	100,0%

0-30 puan düzeyinde yabancı dil bilenlerin en çok tercih ettikleri görüş “çoğunlukla modern olan şeyler iyidir ancak geleneksel olan şeyler de iyi olabilir” görüşüdür (%29,5). Bu görüş 31-55 puan aralığında yabancı dili olanlarında en çok tercih ettikleri görüştür (%40,9).

Buna karşılık 56-80 düzeyinde yabancı dil bilgisine sahip olanlar en çok “geleneksel olan şeyler iyidir” görüşünü savunmaktadırlar (%71,4). 81 ve üzeri yabancı dil puanı olanlar ise yine buna yakın bir görüş olan “çoğunlukla geleneksel olan şeyler iyidir ancak modern olan şeyler de iyi olabilir” görüşünü diğer görüşlere göre daha fazla benimsemektedirler (%19).

3.27. Kadının Toplumdaki Konumu Görüşü ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Kadın haklarına yaklaşımları bakımından yabancı dil seviyelerindeki farklılıklar kadının toplumdaki yeri konusunda sınırlı düzeyde farklılıklar ortaya çıkarmaktadır. Yabancı dil seviyesi 0-30 olanlarda kadının toplumdaki yeri konusunda önemli bir farklılaşma ortaya çıkmazken, KPDS-ÜDS düzeyi 31-55 ve 81 ve üzeri olanlarda “kadının durumunu erkeklerle aynı düzeye çıkartmak geleneklere aykırıdır” görüşü diğer görüşlere göre daha fazla benimsenmektedir. KPDS-ÜDS düzeyi 56-80 puanı arasında olanlar arasında ise “kadınların durumunu değiştirmeye gerek yok, kadınların konumu erkeklerden daha iyi” görüşü daha çok onaylanan bir görüş olarak belirmektedir.

Tablo 32: Kadının Toplumdaki Konumu Görüşü ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Kadının Toplumdaki Konumu Görüşündeki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Kadının Toplumdaki Konumu	Erkeklerin düzeyine çıkartılmalıdır	21	28	15	9	73
		28,8%	38,4%	20,5%	12,3%	100,0%
	Değiştirmeye gerek yok, kadınların konumu erkeklerden daha iyidir	8	7	9	3	27
		29,6%	25,9%	33,3%	11,1%	100,0%
	Kadın durumu geliştirilmeye çalışılmalı ama bunu yaparken erkeğe haksızlık yapılmamalı	19	21	14	7	61
		31,1%	34,4%	23,0%	11,5%	100,0%
	Aynı düzeye çıkartmak geleneklere aykırıdır	0	3	2	2	7
		0%	42,9%	28,6%	28,6%	100,0%
	Toplam	48	59	40	21	168
		28,6%	35,1%	23,8%	12,5%	100,0%

3.28. Milli, Dini ve Sosyal Kimliğe Verilen Önem ve KPDS-ÜDS Seviyesi

Bireylerin milli, dini ve sosyal kimliklere verdikleri önem ve dil seviyeleri arasında farklılıklar kendini göstermektedir. Yabancı dil düzeyi 0-30 puanı seviyesinde

olanlar inançlarıyla ilgili kimliğini en önemli kimlik olarak kabul etmektedirler (%37,1). 31-55 ve 81 ve üzeri yabancı dil puanına sahip olanlar en çok sosyal kimliklerine önem vermektedirler (sırasıyla %41 ve %15,4). 56-80 düzeyinde yabancı dil puanı olanların ise en çok önem verdikleri kimlik milli kimlikleridir (%28,6).

Tablo 33: Milli, Dini ve Sosyal Kimliğe Verilen Önem ve KPDS-ÜDS Seviyesi

KPDS-ÜDS Seviyesi ve Bireylerin Milli, Dini ve Sosyal Kimliğe Verdikleri Önem Arasındaki İlişki						
		KPDS-ÜDS DÜZEYİ				Toplam
		0-30	31-55	56-80	81 ve üzeri	
Kimliğin Tanımı	Milli kimliğim önemlidir	24	30	26	11	91
		26,4%	33,0%	28,6%	12,1%	100,0%
	İnançla ilgili kimliğim önemlidir	13	12	6	4	35
		37,1%	34,3%	17,1%	11,4%	100,0%
	Sosyal kimliğim önemlidir	9	16	8	6	39
		23,1%	41,0%	20,5%	15,4%	100,0%
Toplam		46	58	40	21	165
		27,9%	35,2%	24,2%	12,7%	100,0%

SONUÇ

Bu araştırma yabancı dil bilme düzeyinin bireylerin toplumsal yaşamlarına yaptığı etkiyi tespit etmeye çalışmıştır. Bu amaçla yabancı dil bilme düzeyi olan bağımsız değişkenin bireylerin yaşam biçimlerini yansıttığını düşündüğümüz yirmi üç bağımlı değişkenin ilişkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda elde ettiğimiz bulgular şunlardır;

Dil seviyeleri ve cinsiyet arasındaki ilişkiye göre araştırmamızda kadınların erkeklere göre yabancı dil bilme durumlarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç kadınların yabancı dile erkeklere oranla daha fazla ilgi duyduğunu göstermektedir.

Yabancı dil seviyesi ve yaş dağılımı arasındaki ilişkiye baktığımızda yaş düzeyi arttıkça dil seviyesinde de bir azalma olduğu tespit edilmiştir. En düşük yaş düzeyi olan 18-25 yaş arasında yabancı dil bilme düzeyinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu gözle çarpılmaktadır.

Araştırmamızda ikamet edilen yer ve dil seviyesi arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre ilçe ve köylerde yaşayanların dil seviyelerinin daha çok düştüğünü görmekteyiz. Buna karşılık şehir ve büyük şehirde yaşayanların dil seviyelerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum şehir ve büyük şehirlerde yaşayanların yabancı dil öğrenme imkan ve fırsatlarının daha çok olmasından kaynaklanmaktadır. Cinsiyet, yaş ve ikamet edilen yer gibi değişkenlerdeki farklılıkların, bireylerin yaşama tarzlarında da çeşitliliklere neden olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmamızı Isparta ilinde bulunan onbir ilköğretim ve lise düzeyindeki okullarda görevli öğretmenler arasında yaptığımızdan dolayı eğitim düzeyleri genel olarak ileri seviyededir. Araştırmaya katılanların çoğunluğu lisans düzeyi eğitim seviyesindedirler. Geriye kalan görüşülenlerin önlisans, yüksek lisans, doktora düzeyinde oldukları tespit edilmiştir. KPDS-ÜDS seviyesi ile eğitim düzeyleri karşılaştırıldığında, eğitim düzeyi yüksek lisans olanların yabancı dil bilgisi iyi düzeydedir. Önlisans mezunu olanların dil seviyesinin zayıf olduğu belirlenmiştir.

Yabancı dil bilenler ve bilmeyenler arasındaki dağılımda görüşülenlerin yarısından fazlasının yabancı dil bildikleri tespit edilmiştir. Yabancı dil düzeylerine baktığımızda yabancı dil bilenlerin çoğunluğunun zayıf ve orta düzeyde oldukları, beşte

birinin ise iyi düzeyde dil seviyesine sahip oldukları belirlenmiştir. Yabancı dil seviyesi ve KPDS-ÜDS düzeyi arasındaki ilişkide dil seviyesini “iyi” olarak belirtenlerin KPDS-ÜDS puanları da iyi düzeydedir. Dil seviyesini “zayıf” olarak belirtenlerin KPDS-ÜDS puanlarının da düşük olduğu belirlenmiştir. Dil seviyesi ve puanlar arasında ilişkinin tutarlı olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmamızda en çok bilinen yabancı dilin İngilizce olduğu tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla Almanca, Arapça ve Fransızca takip etmektedir. Günümüzde en geçerli dil İngilizce olduğundan dolayı bu sonuca ulaşılması doğal görülmektedir. Bugün okullarımızda çoğunlukla yabancı dil olarak İngilizce öğretilmekte ve bunun yanında kimi okullarda Almanca ve Fransızca eğitimi de ikinci yabancı dil olarak verilmektedir. Bilinen yabancı diller ve KPDS-ÜDS düzeyi arasındaki ilişkinin sonucunda İngilizce bilenlerin dil puanı orta düzeydedir. İleri düzeyde İngilizce bilenlerin daha az olduğu tespit edilmiştir. Almanca bilenlerin önemli bir kısmının ileri düzeyde puana sahip oldukları belirlenmiştir. Fransızca ve Arapça bilenlerin ise orta düzeyde puana sahip oldukları görülmüştür.

Yeni bir yabancı dil öğrenmek ya da bilinen yabancı dili geliştirmek için bir çok faaliyet yapılmaktadır. Uygulanan yabancı dil gelişim faaliyetleri ve KPDS-ÜDS puanları arasındaki ilişki sonucunda en çok uygulanan faaliyetlerin televizyondaki yabancı filmleri ya da dizileri takip etmek olduğu tespit edilmiştir. Dil puanı ileri düzeyde olanların en çok uyguladığı faaliyetler yabancı yayın okumak ve yabancı yayınları, filmleri ya da dizileri takip etmek olduğu belirlenmiştir. Orta düzey dil puanına sahip kişilerin en çok uyguladığı faaliyetler yabancı müzik dinlemek, internetteki yabancı dil sitelerini takip etmek ve gramer ve test kitaplarına çalışmak olduğu görülmüştür.

KPDS-ÜDS seviyesi ve aylık gelirin ne tür tüketim kalemlerine harcandığı konusunda çıkan sonuçlara göre ileri düzeyde puana sahip olanlar aylık gelirlerini en fazla sağlık ve tatile, en az da seyahat, eğlence, mutfak eşyası ve mobilya ihtiyaçlarına ayırdıkları tespit edilmiştir. Dil puanı zayıf olanlar aylık gelirlerini en fazla seyahat ve sağlığa, en az da mobilya, tatil ve eğlenceye ayırdığı belirlenmiştir. Orta düzeyde puana sahip olanlar gelirlerini en fazla mutfak eşyası ve seyahate, iyi düzeyde puana sahip olanların ise eğlence ve teknolojiye ayırma eğiliminde oldukları görülmüştür. Dil

seviyesi ileri düzeyde olanlarla zayıf olanların ihtiyaçlarında çok fazla farklılık göze çarpmamaktadır. Her ikisinde de genellikle temel ihtiyaçlar ön plana çıkmaktadır.

Sınıf şuuru, sosyal sınıfların oluşmasında önemli kriterlerden biridir. Araştırmamızda, yaşama tarzı kriterine göre görüşülenlerin çoğunluğu kendilerini “orta sınıf” olarak nitelendirmişlerdir. Bu sonucun ortaya çıkmasının doğal nedeni görüşülenlerin öğretmenler olmasıdır. Dil seviyesi ileri düzeye doğru gittikçe sosyal sınıf tabakasında da bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Orta düzey dil puanına sahip kişilerin önemli bir kısmının kendilerini orta sınıfa mensup hissettikleri tespit edilmiştir. Dil puanı zayıf olanların hiçbirisi kendilerini üst sınıfa mensup hissetmemektedirler.

Boş zamanları değerlendirme etkinlikleri, bireylerin dil seviyelerinin belirlenmesinde önemli ipuçları vermektedir. Araştırmamızda, görüşülenlerden dil puanı ileri düzeyde olanların en fazla arkadaş ve akraba ziyaret ettikleri ya da kitap, dergi ve gazete okudukları, en az da müzik ve televizyonla meşgul oldukları ya da spor yaptıkları belirlenmiştir. Dil puanı zayıf olan bireylerin dil puanı ileri düzeyde olanlara göre boş zaman faaliyetlerinde farklılık görülmemektedir. Boş zaman etkinlikleri ve dil seviyeleri arasındaki ilişki sonucunda çok net bilgilere ulaşılamamıştır.

Toplumu meydana getiren bireylerin, sanat eserlerinden aynı derecede zevk aldıkları söylenemez. Araştırmamızda görüşülenlerin hoşlandığı müzik türü bakımından dil puanı ileri düzeyde olanların en fazla Batı pop ve rock müziğini tercih ettikleri, en az da Türk halk veya sanat müziği ile arabesk müziği tercih ettikleri tespit edilmiştir. Dil puanı zayıf olanların en çok Türk halk veya sanat müziğini tercih ettikleri, en az da Batı pop veya rock müziği dinledikleri belirlenmiştir.

Görsel ve yazılı basın olarak iki kategoride ele alınan kitle iletişim araçları, günümüzde toplumu bilgilendirme ve kamuoyu oluşturma gibi çeşitli toplumsal işlevleri yerine getiren toplumsal yaşamın vazgeçilmez unsurlarından biridir. Çalışmamızda toplumun TV kanallarını izlemeyi tercih edişinde yayınlanan programların türü ve niteliğinin etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda dil puanı ileri düzeyde olanların en çok izlemeyi tercih ettiği programlar sinemalar, en az tercih ettiği programlar ise pembe diziler olduğu görülmüştür. Dil puanı zayıf olanların en çok tercih ettiği programlar magazin ve pembe diziler olurken, en az tercih ettikleri programların ise TV’deki müzik programları olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmamızda yabancı dil düzeyi ile düzenli tatil yapma arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yabancı dil puanı ileri düzeyde olanların farklı tatil yerlerine yöneldikleri görülmüştür. Dil seviyesi daha düşük olan bireylerin evde dinlenmeyi ya da akraba veya arkadaş ziyaret etmeyi tercih ettikleri tespit edilmiştir. Buna göre bireylerin dil seviyeleri arttıkça geleneksel tatil seçeneklerinden daha çağdaş tatil seçeneklerine yöneldikleri görülmüştür.

Araştırmamızda yabancı dil düzeyi ile yurtdışına çıkma sebebi arasında da bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yurtdışına hiç çıkmayanların daha çok orta ve zayıf düzeyde dil puanına sahip oldukları görülmüştür. Yurt dışına eğitim amaçlı, iş gereği ve tatil amaçlı çıkanların daha çok ileri düzey dil puanına sahip kişiler olduğu tespit edilmiştir. Buna göre dil seviyesi azaldıkça yurtdışına gitmeme eğilimi artmakta, dil seviyesi ileri düzeye ulaştıkça da eğitim ve iş gereği yurtdışına gitme eğiliminde artış olduğu görülmektedir.

Bireylerin içerisinde bulunduğu toplum onun rahat bir şekilde hayatını sürdürebilmesi için çok önemlidir. Dil seviyesi ve yaşanan toplum arasındaki ilişkinin sonucunda “her toplulukta yaşayabilirim” diyenlerin düşük dil puanına sahip kişilerde daha belirgin olduğu ve bu düşünceye daha olumlu yaklaştıkları ancak dil seviyesi ileri düzeyde olanların bu düşünceye daha olumsuz yaklaştıkları göze çarpmaktadır. İçinde yaşadığı toplumu çok önemli bulup, başka toplulukta yaşayamayacağını düşünenler ile yaşadığı toplumun önemli olduğunu ancak gerekirse başka toplulukta da yaşayabileceğini düşünenler arasında KPDS-ÜDS puanlarına göre çok fazla bir farklılık göze çarpmamaktadır.

Her bireyin içerisinde yaşadığı toplum, ailesi ve ülkesi onun için ayrı bir önem taşır. Bireylerin kendilerine göre öncelikleri vardır. Araştırmamızda dil seviyesi ile bireysel, yöresel ve ülke çıkarları arasındaki ilişkiye baktığımızda dil puanı ileri düzeyde olanlarda bölgesel ve yöresel çıkarlar bireysel ve ülke çıkarlarına biraz daha baskın gelmektedir. Bu durumun zayıf düzeyde dil puanına sahip kişilerde de aynı şekilde olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle bireylerin dil seviyeleri ile bireysel, yöresel ve ülke çıkarları arasındaki ilişkinin zayıf olduğu görülmüştür.

Araştırmamızda dil seviyeleri ile benimsenen ideolojik görüşler arasındaki değişkenler incelenmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre en fazla benimsenen ideolojik görüşler sırasıyla milliyetçilik, sosyal demokratlık ve muhafazakarlık olduğu

görülmüştür. Dil seviyesi ileri düzeyde olanların en fazla muhafazakar olduğu, dil seviyesi zayıf olanların da en yüksek oranda sosyalistler, liberaller ve milliyetçiler olduğu tespit edilmiştir.

Benimsenen ideolojik görüşe bağlanma düzeyi ile dil seviyesi arasındaki ilişkinin sonucunda bireylerin dil seviyeleri arttıkça ideolojik görüşe bağlanma düzeylerinde de artış olduğu göze çarpmaktadır. Toplam örneklemin çoğunluğu orta derecede ideolojik görüşe bağlıdır. Dil puanı ileri düzeyde olanların ideolojik görüşe bağlanma düzeyleri “çok güçlü” ye yönelirken, dil seviyesi zayıf olanların ideolojik görüşe bağlanma düzeyleri de “zayıf” a yönelmektedir.

Ülkemizde uzun dönemden beri tartışılan ve müzakere süreci içinde olduğumuz Avrupa Birliği’ne giriş çalışmaları da toplumumuzu yakından ilgilendiren konuların başında gelmektedir. Bu konuyla ilgili düşünceler ve dil seviyeleri arasındaki elde edilen sonuçlar da farklılık göstermektedir. Dil puanı zayıf olan bireylerin önemli bir kısmının Avrupa Birliği’ne girmenin gelecek için güzel bir adım olduğunu düşündükleri görülmüştür. Dil puanı ileri düzeyde olanların çoğunluğu ise Avrupa Birliği’ne girilmemesinin, girilmesinden daha iyi olacağını düşündükleri belirlenmiştir. Burada tahminlerimizin tersi bir durum karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda daha detaylı araştırmaların yapılmasına ihtiyaç vardır.

İçinde yaşadığımız toplumda her dinden, her milletten, her türden insan bulunmaktadır. Yabancı dil seviyeleri ile bireylerin beraber yaşamayı tercih ettikleri kişiler arasındaki ilişkiye baktığımızda dil seviyesi ileri düzeyde olanların en çok yaşamayı tercih ettikleri kişiler aynı kültürden insanlar ve farklı din ve ırktan insanlar olurken, dil seviyesi zayıf olanların en fazla aynı kültürden insanlarla yaşamayı tercih ettikleri görülmüştür.

Gelişen ve değişen dünyamızda bireyler eski alışkanlıklarını yavaş yavaş terk etmekte ve daha modern olan şeylere yönelmektedirler. Araştırmamızda bireylerin dil seviyeleri ve modernlik-geleneksellik konusunda görüşleri arasındaki değişkenler belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre bireylerin dil seviyelerinde artış oldukça daha modern şeylere yönelmeye başladıklarını düşünebiliriz ancak araştırmamızdan elde ettiğimiz bulgulara göre tahminimiz tam olarak doğru çıkmamaktadır. Aksine dil seviyesi düşük olanlarda modern olan şeylere, dil seviyesi ileri düzeyde olanlarda ise geleneksel olan şeylere daha fazla ilginin olduğu tespit edilmiştir.

Kadının konumu günümüzde halen tartışılan bir konudur ve kadının konumu yeterince iyi düzeyde değildir. Araştırmamızda elde ettiğimiz sonuçlara göre dil seviyesi ve kadının toplumdaki konumu konusunda sınırlı düzeyde farklılıklar görülmüştür. Yabancı dil seviyesi düşük olan bireylerde kadının konumu konusunda önemli bir farklılık ortaya çıkmazken, KPDS-ÜDS puanı orta ve ileri düzeyde olanlarda kadının konumunu erkeklerle aynı düzeye çıkartmanın geleneklere aykırı olduğu düşüncesinin daha baskın olduğu göze çarpmaktadır. Ancak aradaki oranların küçük olması bu konuda da soru işaretleri yaratmaktadır.

Araştırmamızda milli, dini ve sosyal kimliğe verilen önemle dil seviyesi arasındaki ilişkiye baktığımızda farklılaşmalar görülmüştür. Dil seviyesi zayıf olanların inançlarıyla ilgili kimliklerinin daha önemli olduğu göze çarpmaktadır. Dil seviyesi orta ve ileri düzeyde olanların sosyal kimliklerine daha çok önem verdikleri, iyi düzeyde dil puanına sahip olanların ise milli kimliklerinin daha önemli olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, öğretmenler üzerinde yaptığımız araştırmadan hareketle denilebilir ki, bireylerin sosyo-ekonomik düzeyleri ve yaşam biçimleri dil seviyelerine göre biçimlenebilmektedir. Ancak bu konunun daha iyi aydınlatılabilmesi için ülkemizin değişik yerlerinde hatta dünyanın değişik ülkelerinde daha ileri düzeyde alan araştırmalarının yapılmasına ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

- Akarsu, Bedia, **Dil-Kültür Bağlantısı**, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1984.
- Aksan, Doğan, **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**, TDK Yayınları, Ankara, 1998, I, 65.
- Aksoy, Hasan Hüseyin, **Eğitimde Kalite Yaklaşımları**, 2005, Ankara, <http://politics.ankara.edu.tr> (29/12/2007).
- Akyüz, Yahya, **Türk Eğitim Tarihi**, Kültür Koleji Yay. 2, İstanbul, 1993.
- Alan, Yusuf, **Lisan ve İnsan**, TÖV Yay. İzmir 1994.
- Alptekin, Cem, **Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Arayışları**, Ankara: Özyurt Matbaacılık, 2003.
- Atabay, Sevinç, **Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları**, İstanbul: Özel Okullar Derneği Yayınları, 2002.
- Çelebi, Mustafa Durmuş, “Türkiye’ de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi”, **Erciyes Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı. 21, 2006/2.
- Çiftçi, Musa, “Türkçe Öğretiminde Temel İlkeler”, **A.Kocatepe Ün. S.B. Dergisi**, no.1, Afyon, 1998.
- Demir, Hilal, **Özel Okullarda Yabancı Dil Öğretiminin Tarihi ve Günümüzdeki Yeri**, <http://www.ingilish.com/hd6.htm> (31 Aralık 2007).
- Demircan, Ömer, **Dünden Bugüne Türkiye’ de Yabancı Dil**, İstanbul: Remzi Kitapevi, 1988.
- Demirel, Özcan, **Orta Öğretimde Yabancı Dil Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi**, Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üni. Eğitim Fak., 1979.
- Demirel, Özcan, **Yabancı Dil Öğretimi**, Usem Yay. 6, 3. baskı, Ankara, 1993.
- Demirel, Özcan, **Yabancı Dil Öğretimi**, İstanbul: Pegem Yayıncılık, 2003.
- Diker, Kaya, **Yabancı Dillerin Türk Diline Etkisi**, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Aydınlanma 1923 Atatürkçü Düşünce Kulübü Bildirisi.
- Doğan, Mehmet, “Yabancı Dil Öğrenimi ve Yabancı Dilde Öğretim”, **Bilge**: 10. Güz, 1996.
- Doğan, İsmail, **Sosyoloji, Kavramlar ve Sorunlar**, Sistem Yay. İstanbul, 1996.
- Doğan, “Sayılarla Avrupa Topluluğu”, **Skale Dergisi**, Sayı 1, 1993.
- Ergin, Osman Nuri, **Türkiye Maarif Tarihi, 1-5 Cilt**, İstanbul, 1977.

Eyüboğlu, Rüstem, “**Açılış Konuşması**”, İ.Erdoğan(ed.), **Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Arayışları**, İstanbul: Özel Okullar Derneği Yayınları, 2003.

Kağıtçıbaşı, Çiğdem, **Yeni İnsan ve İnsanlar**, İstanbul, Evrim yayınevi,1999.

Karabulut, Ömer, “Yabancı Dille Eğitim Yıkımdır”, www.dilimiz.com.tr/makaleler, Cumhuriyet, 23.02.2001, (01/03/2008).

Kavcar, Cahit, “Türkçe Eğitimi ve Sorunlar”, **A.Ü. TÖMER Dil Dergisi**, sayı 10, 1996.

Kayaalp, İsa, **İletişim ve Dil**, TDV Yayınları, Ankara, 1998.

Keleş, Özgül, **Eğitimde Kalite Yaklaşımları**, Ankara: WEB, 2005.

Kılınç, Ahmet, “YÖK Bilimde Türkçe’ ye Karşı mı?”, **Yeni Avrasya**, Temmuz, 2001.

Kilimci, Ayşe, **Anadilinde Çocuk Olmak**, Papirüs Yay., İstanbul, 1998.

Koçer, Hasan Ali, **Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu**, Ankara: Uzman Yayınları, 1970.

Sarıhan, Z. “Yabancı Dille Eğitime Hayır”, **Öğretmen Dünyası Özel Eki**, Haziran, 2001, Tekişik Yay.

Schwenk, Helga, “Anadili ve Yabancı Dil Öğretiminde Dilbilgisi”, **Dil Dergisi**, S. 13, Eylül-Ekim 1993.

Sinanoğlu, Oktay, **Bir Nev-York Rüyası, Bye – Bye Türkçe**, İstanbul: Otopsi Yayınları, Şubat, 2002.

Taş, Nedim, **Türkiye’ de Yabancı Dil Öğretiminde Yaratıcılık**, 2002, www.ingilish.com/ned5.htm (26/01/2008).

Taşkın, Engin, **Türkiye İçin Bir Felaket Senaryosu: Yabancı Dille Öğretim**, Türk Dil Tarih Kültür Birliği, 2007, www.tdtkb.org (26/01/2008).

Tosun, Cengiz, “Anadiliyle Amaç Dilin İlişkileri ve Etkileşim Alanları Üzerine”, **Türk Dili**, Temmuz-Ağustos 1983.

Yiğit, Zehra, **Kültürel Yozlaşma, Türkçe ve Aydınlar**, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Atatürkçü Düşünce Topluluğu Kulübü, <http://www.adtk.yildiz.edu.tr>, (10.01.2008).

Yıldırım, Cemal, **Bilim Felsefesi**, İstanbul: Remzi Kitapevi, 1991.

Yolcu, Mehmet, “Yabancı Dil Öğrenimi”, **İnönü Ün. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi II**, 2002, S. 3.

Socrates Programı Nedir?, <http://www.yyu.edu.tr/abegpk/socrates.htm> (22/12/2007).

AB Eğitim ve Gençlik Programları, <http://intoffice.erciyes.edu.tr>, (22/12/2007).

Leonardo Da Vinci Programı, Hedefler, <http://www.yyu.edu.tr/abegpk/leonardo.htm> (22/12/2007).

MEB, **2002 Yılı Başında Milli Eğitim**, MEB Yay. Ankara, 2001.

Resmi Gazete, “Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanunu”, 19.10.1983 / 18196:24

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 1986 yılı verileri.

Özel Okullar Derneği, **Özel Okullarda Eğitim ve Öğretim**, Antalya: Özel Okullar Derneği Yayınları, 2003.

Türk Eğitim Derneği, **Türk Eğitim Derneği Tüzüğü**, Ö.Demirel(haz.), 1928

Türk Ansiklopedisi, İstanbul, s. 298.

<http://www.meb.gov.tr/stats/Apk2002>.

<http://www.ingilish.com/hd6.htm>.

<http://politics.ankara.edu.tr/~aksoy/eky/okeles.doc>.

<http://www.evbilgisayari.com/tum-konular/366-turkce-ye-tarihsel-surecte-etkide-bulunan-diger-diller.html>.

[http://www.gefad.gazi.edu.tr/2005-3/2005-3\(pdf\)/281-293.pdf](http://www.gefad.gazi.edu.tr/2005-3/2005-3(pdf)/281-293.pdf) (04/12/2007).

http://www.idealsas.com/index.php?option=com_content&task=category&sectionid=5&id=15&Itemid=260 (04/12/2007).

<http://www.bebogs.com/smf/index.php?topic=4605.0;imode> (04/12/2007).

<http://www.yyu.edu.tr/abegpk/socrates.htm>.

http://intoffice.erciyes.edu.tr/doc/AB_%20Egitim-Genclik_%20Programlari.doc.

<http://www.intoffice.gazi.edu.tr/comenius/comeniushakkinda.htm>.

http://www.adtk.yildiz.edu.tr/makaleler/zyigit_kulturelyozlasmaturkceaydinlar.htm.

<http://www.uslanmam.com/edebiyat-turkce/141455-kullanimda-gorulen-dil-yanislari-ve-// anlatim-bozukluklari.html>.

http://www.mustafaakyol.org/archives/2006/05/kultur_emperyalizmi_yok.pht.

http://www.aydinlanma1923adk.itu.edu.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=37&Itemid=31.

<http://www.bebekmagaza.com/index.php?p=news>.

EK-1

YABANCI DİL ÖĞRENİMİNİN BİREYLERİN SOSYAL YAŞAMINA ETKİSİ KONUSUNDA ISPARTA'DA BİR ÖRNEK OLAY ARAŞTIRMASI ANKET FORMU

- 1-Cinsiyetiniz? a)Erkek ( ) b)Kadın ( )
2-Yaşınız? a)18 - 25 ( ) b)26 - 35 ( ) c)36 - 45 ( ) d)46 ve üzeri ( )
3-Son 20 yıl içinde en fazla bulunduğunuz yer?
a)Büyük Şehir ( ) b)Şehir ( ) c)İlçe ( ) d)Köy / Kasaba ( )
4-Eğitim durumunuz? a)Önlisans ( ) b)Lisans ( ) c)Yüksek Lisans ( ) d)Doktora ( ) e)Diğer ( )
5-Yabancı dil biliyor musunuz? a)Evet ( ) b)Hayır ( )
6-Biliyorsanız, hangi düzeyde biliyorsunuz? a)Zayıf ( ) b)Orta ( ) c)İyi ( )
7-Bildiğiniz yabancı dil nedir/nelerdir? (*Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.*)
a)İngilizce ( ) b)Fransızca ( ) c)Almanca ( )
d)Arapça ( ) e)Diğer .....
- 8-Biliyorsanız yabancı dil seviyesiniz ne düzeydedir?(KPDS-ÜDS)
a)0 - 30 ( ) b)31 - 55 ( ) c)56 - 80 ( ) d)81 ve üzeri ( )
- 9-Bildiğiniz yabancı dili geliştirmek için aşağıdakilerden hangisini yapıyorsunuz? (*Birden fazla sıklıkla işaretleyiniz.*)
a)Yabancı yayın dergi, gazete, kitap okuyorum. ( )
b)Yabancı müzikle uğraşılıyor, yabancı müzik dinliyorum. ( )
c)Yabancı dilde yayın yapan TV programları, filmleri, dizileri takip ediyorum. ( )
d)İnternette bulunan yabancı dil sitelerini ziyaret edip, güncel bilgiler alıyorum. ( )
e)Yabancı dille ilgili Gramer ve test kitaplarına çalışıyorum. ( )
f)Yabancı dilimi geliştirmek için turistlerle konuşuyorum. ( )
- 10- Aşağıdaki eşyalardan hangilerine sahipsiniz?
(TV, Müzik seti, Video, VCD, DVD, Bilgisayar, Uydu anteni, Telefon, Fax, Güneş enerjisi, Oturma odası takımı, Yemek odası takımı, Yatak odası takımı, Buzdolabı, No-frost buzdolabı, Derin dondurucu, Fırın, Mutfak robotu, Dikiş makinesi, Çamaşır makinesi, Bulaşık makinesi, Elektrik süpürgesi, Şofben, Aspiratör)
a)Yukarıdaki eşyaların bir kısmına sahibim. ( )
b)Yukarıdaki eşyaların bir kısmına sahip değilim. ( )
c)Yukarıdaki eşyaların çoğu yanında ' Klima, Davlumbaz, Ankastre ürünleri, Mikrodalga fırın, Kamera, Lüks otomobil (40.000 YTL ve üzeri), Lüks daire (150.000 YTL ve üzeri) ' nin bazılarına sahibim. ( )
- 11-Aylık harcamalarınızda en büyük payı nereye ayırıyorsunuz?(En çok üç sıklıkla işaretleyin.)
a)Ulaşım ( ) b)Haberleşme ( ) c)Gıda-Yiyecek ( ) d)Giyim ( )
e)Eğitim ( ) f)Sağlık ( ) g)Mobilya ( ) h)Mutfak eşyası ( ) ı)Tatil ( )
i)Eğlence ( ) j)Seyahat ( ) k)Yeni teknolojik ürünler ( ) l)Diğer.....
- 12-Yaşam tarzınıza göre kendinizi hangi sosyal sınıfa mensup hissediyorsunuz?
a)Üst sınıf ( ) b)Orta sınıf ( ) c)Alt sınıf ( )
- 13-Boş zamanlarınızı çoğunlukla nasıl değerlendirirsiniz?
a)Evde müzik dinlerim veya TV seyredirim ( ) b)Kitap/Dergi/Gazete okurum ( )
c)Kahveye giderim ( ) d)Spor yaparım ( ) e)Arkadaş/Akraba ziyaret ederim ( )
f)Diğer.....
- 14-Ne tür müzikten hoşlanırsınız?
a)Arabesk ( ) b)Türk halk veya sanat müziği ( ) c)Batı pop veya rock müzik ( )
d)Diğer.....
- 15-TV seyredirken en çok tercih ettiğiniz programlar hangileridir? (*En çok üç sıklıkla işaretleyin*)
a)Açık oturum ( ) b)Haberler ( ) c)Sinema ( ) d)Spor ( )
e)Müzik ( ) f)Magazin ( ) g)Belgesel ( ) h)Pembe Dizi ( )
ı)Diğer.....

- 16-Düzenli olarak, tatilinizi nasıl geçirirsiniz?
a)Evde dinlenirim ( ) b)Akrabaları ziyaret ederim ( ) c)Farklı tatil yerlerine giderim (Tatil köyü, otel, vb.) ( )
- 17-Yurt dışına çıktıysanız, çıkış sebebiniz nedir?
a)Çıkmadım ( ) b)İş gereği ( ) c)Tatil amaçlı ( ) d)Eğitim amaçlı ( )
e)Hac ve Umre amaçlı ( ) f)Diğer .....
- 18-İçinde yaşadığınız topluluk sizin için ne kadar önemlidir?
a)Onlar benim için çok önemlidir, başka bir topluluk içinde yaşayamam. ( )
b)Onlar benim için önemlidir ancak gerekirse başka bir topluluk içinde de yaşayabilirim. ( )
c)Her toplulukta yaşayabilirim. ( )
- 19-Sizce aşağıdakilerden hangisi daha önemlidir?
a)Yaşadığım bölgenin, yörenin çıkarlarının korunması ( )
b)Benim ve ailemin çıkarlarının korunması ( )
c)Ülkemin çıkarlarının korunması ( )
- 20-Aşağıdaki ideolojik görüşlerden hangisine daha yakınsınız?
a)Milliyetçilik ( ) b)Sosyal Demokrasi ( ) c)Muhafazakarlık ( )
d)İslamcılık ( ) e)Sosyalizm ( ) f)Liberalizm ( ) g)Diğer.....
- 21-Benimsediğiniz ideolojik görüşe ne düzeyde bağlısınız?
a)Çok güçlü ( ) b)Orta derecede ( ) c>Zayıf ( )
- 22-Avrupa Birliği sürecine Türkiye'nin de ortak olması konusunda görüşünüz hangisidir?
a)Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesi ülkemizin geleceği açısından güzel bir adımdır. ( )
b)Türkiye AB'ye girse iyi olur ancak girmemesi durumunda Türkiye açısından başka alternatifler bulunabilir. ( )
c)Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmemesi, girmesinden daha iyidir. ( )
d)Türkiye kesinlikle Avrupa Birliği'ne girmemelidir. ( )
- 23-Aşağıdakilerden hangisi sizin beraber yaşamayı tercih ettiğiniz kişiler arasındadır?
a)Farklı dinden veya ırktan olsalar bile ülkemizde yaşayan bütün insanlarla beraber olmaktan memnunum. ( )
b>Aynı soydan ve ırktan insanlarla beraber bir ülkede yaşamayı tercih ederim. ( )
c>Aynı kültürden insanlarla beraber bir ülkede yaşamayı tercih ederim. ( )
d>Aynı dinden veya inançtan insanlarla beraber bir ülkede yaşamayı tercih ederim. ( )
e)Tamamen farklı kültür, inanç ve soydan insanların bir arada bulunduğu başka bir ülkede yaşamayı tercih ederim. ( )
- 24-Modernlik ve geleneksellik konusundaki görüşünüzü en iyi ifade eden cümle hangisidir?
a)Modern olan şeyler her zaman toplum için iyidir. ( )
b)Geleneksel olan şeyler her zaman toplum için iyidir. ( )
c)Çoğunlukla modern olan şeyler iyidir, ancak geleneksel olan şeyler de iyi olabilir. ( )
d)Çoğunlukla geleneksel olan şeyler iyidir, ancak modern olan şeyler de iyi olabilir. ( )
- 25-Kadının toplumdaki konumu hakkında sizin görüşünüzü en iyi yansıtan cümle hangisidir?
a)Toplumda kadınların konumunu erkeklerin düzeyine çıkartmak için her türlü çaba gösterilmelidir. ( )
b)Kadınların durumunu düzeltmeye gerek yok, aksine kadınlar toplumda erkeklerden daha iyi bir konumdadır. ( )
c)Kadınların durumu geliştirilmeye çalışılmalı, ancak bu yapılırken erkeğe haksızlık yapılmamalıdır. ( )
d)Kadınlarla erkeklerin konumunu aynı düzeye çıkartmaya çalışmak doğru değil, bu geleneklere aykırıdır. ( )
- 26-Kimliğinizi en öncelikli olarak nasıl tanımlarsınız?
a)Milli kimliğim benim için en önceliklidir. ( )
b)İnançla ilgili kimliğim benim için en önceliklidir. ( )
c)Sosyal kimliğim (meslek, statü vs.) benim için en önceliklidir. ( )

ÖZGEÇMİŞ

Ceyda DEMİRKAN, 1980 yılında Isparta’da doğdu. İlk, Orta ve Lise öğrenimlerini Isparta’da tamamladı. 2003 yılında, Konya Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü’nden mezun oldu. 2003 yılında Isparta Merkez Şevket Demirel İlköğretim Okulu’na İngilizce Öğretmeni olarak atandı. Isparta ilinde bulunan Anadolu İletişim Meslek Lisesi, Mustafa Kaçıkoc Anadolu Lisesi ve Bahçelievler İlköğretim Okulu’nda da İngilizce derslerine girdi. Halen Isparta Merkez Şevket Demirel İlköğretim Okulu’nda İngilizce Öğretmeni olarak görevine devam etmektedir. Ceyda DEMİRKAN, ileri düzeyde İngilizce ve orta düzeyde Almanca bilmekte, iyi derecede de bilgisayar kullanabilmektedir. Demirkan, evlidir.

VITAE

Ceyda DEMİRKAN was born in Isparta in 1980. She completed her primary, middle and high school educations in Isparta. She was graduated from Teaching of English Department of Education Faculty in Konya Selcuk University in 2003. She was appointed as an English teacher to Isparta Sevket Demirel Elementary School in 2003. She attended English lessons in Anatolian Communication Vocational High School, Mustafa Kacıkoc Anatolian High School and Bahcelievler Elementary School in Isparta. She is still working as an English teacher in Isparta Sevket Demirel Elementary School. Her English skill is advance and German skill is intermediate while she has advanced computer programming and applications capabilities. Ceyda DEMİRKAN is married.